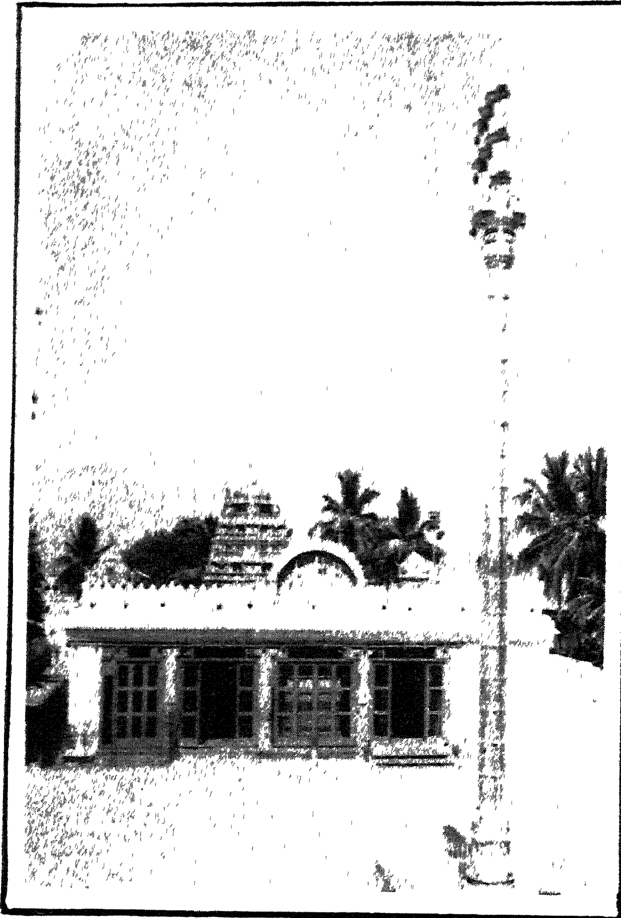
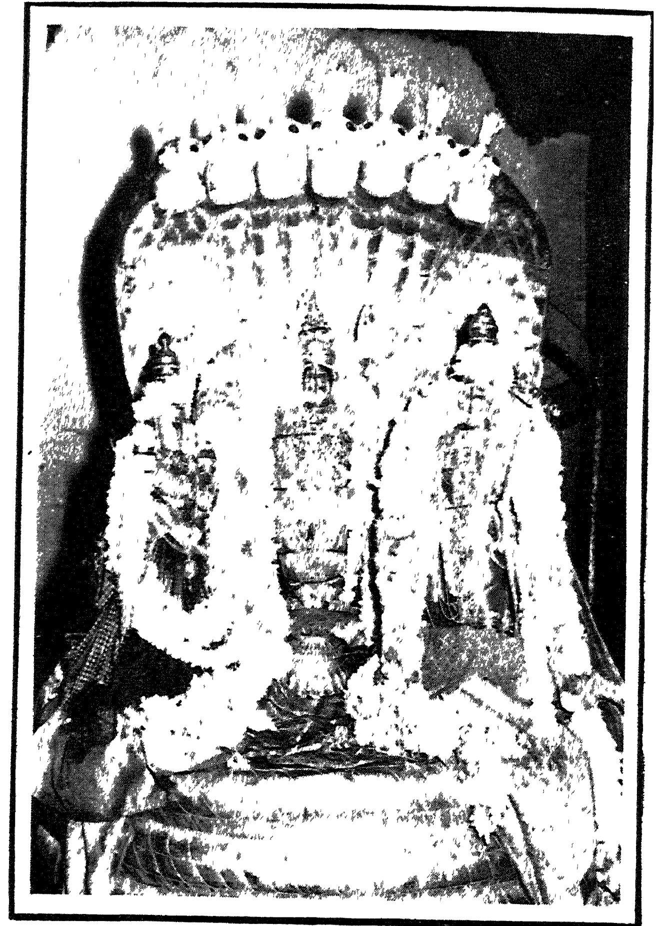
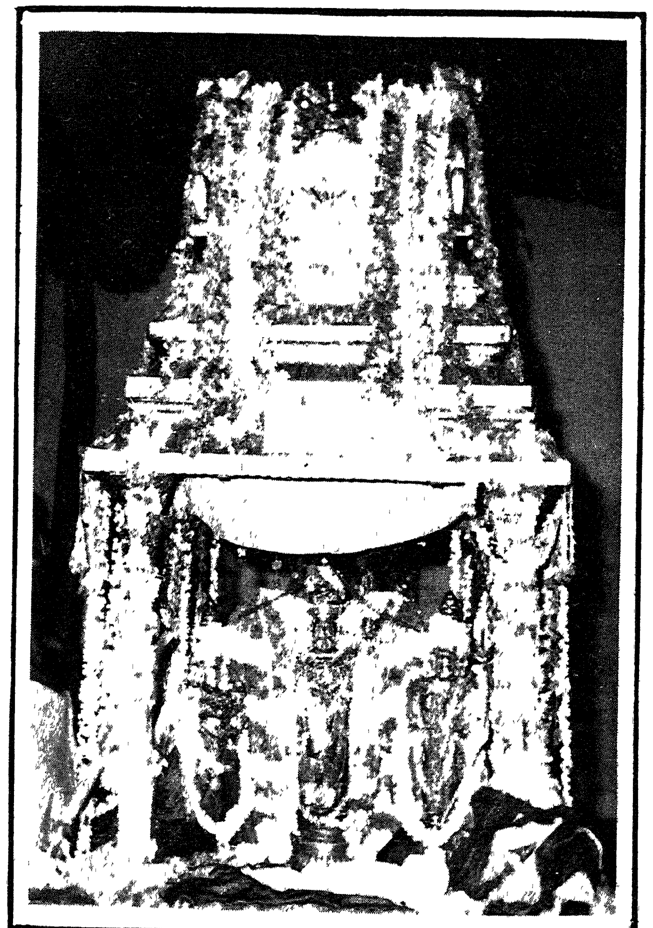

సప్తగిరి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన సచిత్ర మాసపత్రిక
ఫిబ్రవరి 1983
JAGADISH

SRI KODANDA RAMA SWAMY TEMPLE, TIRUPATI
BRAHMOTSAVAM. FROM 13.3.83

సప్త

పతి దేవస్థాన సచిత్ర మా

ఈ సంచికలో....

నీయంతటి వారెవ్వరు నీకు నెదురేది యెందు
చాయల నీసుద్ది విని శరణంటి నేను॥

కావలనంటేఁ దొల్లి కంభము చించుక వెళ్ళి
కైవసమై ప్రహ్లాదుఁ గావవానీవు?
తేవలనంటే బ్రహ్మదేవునికి వేదములు
నోవల సముద్రమయినా చొచ్చి తేవా నీవు?॥

పట్టి యెత్తవలెనంటేఁ బాతాళానఁ బడ్డకొండ
తట్టి యెత్తి పాలవెల్లి దచ్చవానీవు?
మట్టు పెట్టవలెనంటే మరి భూమి చాపగాఁగ
చుట్టకపోతేఁ దెచ్చి సొంపుగ నిలుపవా?॥

పక్షపాత మయ్యేనంటేఁ బాండవుల గెలుపించి
యీక్షితి యేలించి చనవియ్యవానీవు?
రక్షించేనంటేఁ గాతరాన శ్రీ వేంకటాద్రిఁ బ్ర
త్యక్షమై మావంటివారిఁ దగఁ గరుణించవా॥

— తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులవారి ఆధ్యాత్మ సంకీర్తన.

మీ మాట

అభినందనలు

ఈ సంవత్సరం తిరుమల తిరుపతి స్థానములవారు ప్రచురించిన తెలుగు క్యాడరు తేదులు మాత్రమేగాక తిథి నక్ష విపరములతో ప్రతిపుటలోనూ దేవ మూర్తుల చిత్రాలతో మంచిగెటప్‌తో పం గానికి ప్రతిగా నిత్యోపయోగకరమై శోభి తోంది. ఇందుకు తిరుమల తిరుపతి స్థానమువారిని అభినందిస్తున్నాను.

బియిరెడ్డి సుబ్రహ్మణ్యం — తిరు

పంచాంగము

సప్తగిరి పత్రికలో ప్రతినెలా ఆం తెలుగు మాసాల పంచాంగము తిథి, వా నక్షత్ర, వర్జ్యాదులతో వేస్తే పత్రిక యోగం ఇతోధికమగునని విన్న వి న్నాను.

సూరి సీతారామాంజనేయులు — నూజివీడు

గురుదక్షిణ

డిసెంబర్ సంచిక బాలప్రబోధంలోని 'గురుదక్షిణ' అనే కథ మాకెంతో నచ్చింది. లౌకికార్థంతో చూచినా వేదాంతపరంగా చదివినా ఎంతో విలువైన కథ ఇది. కథాంతంలో ఆత్మానందంతో ఆనందబాష్పాలు రాలాయి. మమ్మల్ని ఏదో తెలియని అనుభూతి ఆవహించింది. ఈ కథను వ్రాసిన శ్రీ పురాణ

వారంలోనో పత్రిక మాకు చేరేటట్లుగా కృషిచేస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

కె. రాధాకృష్ణశర్మ — బైరెడ్డిపల్లె

అప్రస్తుత విమర్శ

డిసెంబర్ సంచికలో 'భగవంతుడు - నాస్తికులు' అనే వ్యాసాన్ని ఎంతో ఆసక్తితో చదివిన నాకు నిరాశే మిగిలింది.

ఆ వ్యాసంలో శ్రీ కొడాలి గోపాలరావు గారు హేతువాదుల సభలను విమర్శిస్తూ అహింసపైకి అసలు విషయాన్ని దారి ళ్ళించారు. నాస్తికులు, హేతువాదులు తుహింసకే పుట్టినట్లుగా చిత్రించారు. తువాదుల్లోనూ అనేకమంది అహింసా దులున్నారు. అలాగే భగవంతుని నమ్మే రిలో పరమ కర్కోటకులను నేనెరుగు ను. ఇంతకూ అహింస అనేది విషయాం ం. దాని ప్రస్తావన ఆ వ్యాసంలో అప్ర తం. ఇకపోతే హేతువాదం విదేశాల్లో మనదేశంలోకి వ్యాపించింది అన్నది మరో వ్యాఖ్యానం. విదేశీయమైనంత త్రాన పనికిరాదా? మనదేశంలో పుట్టి ధవిల్లిన బౌద్ధం విదేశాలలో వ్యాపించ ా? మంచి అన్నది ఎక్కడున్నా స్వీక చవచ్చును గదా!

డి లక్ష్మీనారాయణ — వరంగల్

వకుళాదేవి

ద్వాపరయుగంలోని యశోదాదేవి కలియుగంలో వకుళాదేవిగా జన్మించి శ్రీనివాసుడికి మాతృమూర్తి అయి ఆయన కళ్యాణం జరిపించినట్లు చెబుతారు. వకుళాదేవి జననమెక్కడ? ఆమెకు వివాహమైనదా? తిరుపతి శ్రీ వరాహస్వామి సన్నిధిలో ఆమె నివసించేదా? వకుళాదేవి జీవిత గాథను సప్తగిరిలో ప్రచురింప ప్రార్థన.

గద్దె ధర్మారావు — గుంటూరు.

*

తిరుపతి శ్రీ కోదండరామస్వామివారి బ్రహ్మోత్సవం

తేది	వారం	పగలు ఉత్సవములు	రాత్రి ఉత్సవములు
12–3–83	శనివారం	—	సేనాధిపతి ఉత్సవము, అంకురార్పణము
13–3–83	ఆదివారం	తిరుచ్చి, ధ్వజారోహణము	పెద్దశేషవాహనము
14–3–83	సోమవారం	చిన్నశేషవాహనము	హంసవాహనము
15–3–83	మంగళవారం	సింహవాహనము	ముత్యపుపందిరివాహనము
16–3–83	బుధవారం	కల్పవృక్షవాహనము	సర్వభూపాలవాహనము
17–3–83	గురువారం	పల్లకీలో మోహినీ అవతారోత్సవము	గరుడవాహనము
18–3–83	శుక్రవారం	హనుమద్వాహనము (సాయంకాలం వసంతోత్సవము)	గజవాహనము
19–3–83	శనివారం	సూర్యప్రభవాహనము	చంద్రప్రభవాహనము
20–3–83	ఆదివారం	రథోత్సవము	అశ్వవాహనము
21–3–83	సోమవారం	పల్లకి, తీర్థవారి అవభృథోత్సవం	తిరుచ్చిలో ధ్వజావరోహణోత్సవము

సప్తగిరి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన సచిత్ర మాస పత్రిక...

గౌరవసంపాదకులు :

శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి,
ఐ. ఏ. ఎస్.

కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు,
తిరుపతి.

ప్రచురణకర్త - సంపాదకుడు :

కాట్రపాటి సుబ్బారావు,
ఎమ్. ఎ.

ఉపసంపాదకుడు :

తిరుమూరు సుధాకర్ రెడ్డి,
ఎమ్. ఎ. బి. ఇడి.

ముద్రాపకుడు :

ఎమ్. విజయకుమార్ రెడ్డి.

విడిప్రతి-రు. 1-00

సం॥ చందా-రు. 12-00

ప్రతులకు :

వెల్ ఫేర్ ఆఫీసర్,
టి. టి. డి., తిరుపతి.

ఈ సంచికలో....

ఫిబ్రవరి 1983

సంపుటి 13 సంచిక 9

చావుపుట్టుకలు	శ్రీ కుంటిమద్దిశేషశర్మ	5
రుద్రాక్షలు	శ్రీ సత్రం వెంకటరమణయ్య	8
ఉపనిషద్వాణి	శ్రీ యామిజాల పద్మనాభస్వామి	9
శివకామి	శ్రీ ఏ. వి. జయచంద్రన్	
	శ్రీ ఏ. కె. బి. ఎస్. రెడ్డి	11
శివరాత్రి	శ్రీ పి. ఎస్. వెంకటనారాయణ	16
పురందరదాసు	శ్రీ వి. సూర్యనారాయణ	17
విభూతి ధారణ	శ్రీ నందివెలుగు వేంకటేశ్వరశర్మ	31
శ్రీనివాసకల్యాణం	కీ॥శే॥ కాటూరి వెంకటేశ్వరరావు	37
దానం-దర్పం	డా॥ డి. శ్రీధరబాబు	41
మన దేవాలయాలు		
సంగమేశ్వరుడు	శ్రీ వి. వి. సుబ్బారెడ్డి	13
కపిలతీర్థం	శ్రీ పాయసం సుబ్రహ్మణ్యం	14
యువవాణి		
వేదాంత గురువులు	శ్రీరాణి హయగ్రీవశర్మ	21
ప్రకృతి-పురుషుడు	శ్రీమతి ఓరుగంటి పార్వతీదేవి	23
చిరకారికథ	శ్రీ జితేంద్ర	24
వెలుగుబాట	డా॥ నండూరి రామకృష్ణమాచార్య	25
గృహలక్ష్మి		
ఉత్తమ ఇల్లాలు	శ్రీమతి జయలక్ష్మి	29
బాలప్రబోధం		
చిదంబరయాత్ర	శ్రీ ఎం. సి. శివశంకరశాస్త్రి	35

ముఖచిత్రం: శివపార్వతులు. చిత్రకారుడు: జగదీష్.

సంపాదకీయము

ఈ విశాలవిశ్వమంతా ప్రాకృతికం. అంటే ప్రకృతిసంబంధమైనదన్నమాట. మరి ఇది ఎక్కడి నుంచి ఉద్భవిస్తున్నది అంటే పురుషోత్తముడైన శ్రీమన్నారాయణుడు పురుషరూపమని, ప్రకృతి స్త్రీ రూపంగాను, బహుమోహకమైన ఈ మాయారూపిణి ఆధారంగా, ఈ విశ్వసృజన కార్యక్రమాన్ని ఆయన రచించాడనీ పురాణాలు చెప్తున్నాయి. పరమపురుషత్వాన్ని గూర్చి శైవ, వైష్ణవాలు తమ తమ అధిష్ఠాన దైవాలపక్షంగా చెప్తూవుంటే, శాక్తం ఇదంతా తన సంకల్ప మహిమ అని, తన అనుగ్రహబలం వల్లనే త్రిమూర్తులు విశ్వధర్మ నిర్వహణచణులైనారని అంటున్నది. ఏది ఎలావున్నా సృజన శోభాయమానం కావాలంటే ప్రకృతిరూప మహాశక్తి సంసర్గం చాలా అవసరం. శ్రీమన్నారాయణుడు యోగనిద్రనుండి లేచి, సృష్టిసంకల్పించాడనీ, తత్ఫలితంగా 'హృదయాదధి జాయసే' అన్నట్లుగా నాభికమలం నుండి బ్రహ్మ ఆవిర్భవించాడనీ, ఆయన సరస్వతి ఆలంబనంగా వాచిక సంకల్పంతో నవనవోన్మేషమైన ఈ విశాల విశ్వాన్ని సృష్టిచేశాడని విన్నాం. గీతలో చెప్పినట్లు క్షేత్రము, బీజము, క్షేత్రజ్ఞుడు తానే అయిన ఆ అఖండ చైతన్యం ఏ నామరూపాలలోవున్నా వైవిధ్యాన్ని పొంద సంకల్పించినప్పుడు దానికి ఒక మాయావరణం, మనోహరకల్పన ఆలంబనం కాకతప్పదని. అదిలేనిదే సృష్టికి పరిపూర్ణత, ప్రగతి వుండదని అనుకోవచ్చు నిజానికి మానవజీవితంకూడా అంతే. మనస్సు కమనీయము, జీవితం రమణీయమూ కావాలంటే పురుషాంశమైన నరునికి ప్రకృతిరూపమైన నారి అండగా వుండాలి. అదే జీవితానికి ఇహమూ, పరమూ. శ్రీమన్నారాయణుడు లక్ష్మికి తనవక్షంపై ఆవాసం కల్పించాడన్నా, బ్రహ్మ వాక్పతి ఐనాడన్నా అర్థం ఇదే. ఈ పరిపూర్ణతను స్ఫురింపజేసేదే పరమేశ్వరుని అర్ధనారీస్వరూపం. ఈ రసమయజగత్తుకు ఆ పరస్పరాశ్లిష్టవపువులే కారణమనటంలో దృష్టి ఇదే.

జ్ఞానమనేది బ్రహ్మస్వరూపం, ఏకరూపం, అఖండ జ్యోతిర్మయం. ఆద్యంతరహితం, త్రికాలాతీతం. అది స్థాణువువలె నిశ్చలం. నిరంజనం. కాలానికే సరైన కొలమానం లేదంటే కాలాతీత జ్ఞానపు ఆద్యంతాలు తెలుసుకోవాలనుకోవటం అర్థరహితం. లింగరూపాన్ని కొలవాలనుకున్న బ్రహ్మ విష్ణువులకథ ఈ అంశాన్నే తెలియజేస్తుంది. సాక్షాత్ కాలాతీతుడు, పరంజ్యోతి, శివుడూ తానే కావటంవల్ల ఈ సత్యాన్ని బోధిస్తున్నట్లు, నారాయణుడు తన ప్రయత్నాన్ని విరమించుకోగా, జగత్స్రష్టనన్న అహం అణగని బ్రహ్మ విఫలయత్నంచేసి ఎలా అవమానం, పూజారాహిత్యం పొందిందీ మనకు తెలుసు. శివతత్త్వం మనకు స్థూలంగా బోధించేది ఇది: అఖండ జ్ఞానరూపక బ్రహ్మం నుంచి పారమార్థిక వికృతుల కారణంగా, రసమయసృష్టి రూపొందింది. ఆ మహాచైతన్యంలో భాగమే ఈ స్థూల సాంసారికరూపం. పూర్ణకాముడైన (ఇంద్రియానధులను గ్రహించి విగ్రహించిన వాడు) మానవుడే పరమేశ్వరునకు ప్రీతిపాత్రుడు.

ఇలా ఎన్నో అర్థాలు ఎందరో దేవతల గూర్చి ఆలోచించినకొద్దీ చెప్పుకోవచ్చు. అసలు మహర్షుల హృదయం ఒక అగాధ క్షీరసముద్రం. సమస్యామందరాలను వేసి, ఆలోచనారజ్జువులతో మధించాలేగాని, ఆఖరికి అమృతం పుట్టక తప్పదు. శివరాత్రి మహాపర్వదినాన ఆ ఆదిదంపతులను స్మరించుకు తరిద్దాం !

నమశ్శివాభ్యాం నవయౌవనాభ్యాం
పరస్పరా శ్లిష్టవపుర్ధరాభ్యామ్ ।
నగేంద్ర కన్యా వృషకేతనాభ్యాం
నమో నమశ్శంకర పార్వతీభ్యాం ।

చావు పుట్టుకలు

— శ్రీ కుంటిమద్ది శేషశర్మ

పుట్టిన ప్రతిప్రాణికీ తప్పనిది చావు. ఎన్నో ప్రాణులను చూస్తూ వున్నాము రోగరొజనాలతో కన్నుమూస్తూ వున్నాయి. "జాతస్య ధ్రువో మృత్యుః" (గీత) పుట్టినది చావక తప్పదు. ఒక్కొక ఊపిరి పీల్చి వదులుటతో అంతంత దగ్గరౌతూ వుంటుంది చావు.

"ఈ చావేమిటి? దేనికీ చావు" అనేది తెలిసికోవలిసివుంది. "అంతో నాశో (ద్వయోః) మృత్యుర్మరణం" (అమరం) అంతము, నాశము, మృత్యువు, మరణము అని దీనికి మారుపేర్లు. అంతము=ముగింపు, నాశము=కనిపించక పోవుట, పంచత్వమనీ మరొక్క పేరు. ఇట్లా అంతమయ్యేది ఏది?

మనకు కనిపించే పంది, కుక్క, చీమ, దోమ, పశువు, పక్షీ, నరుడూ, వానరమూ మొదలైన శరీరాలు, పృథివ్యప్తేజో వాయ్వాకాశాలనే పంచభూతాల కలయికతో నేర్పడినాయి. ఈ శరీరాలను చీల్చిచెండాడిన డాక్టర్లు లోపలంతా పరిశోధించినారు. పంచభూత వికారాలు తప్పవారికి మరేది గోచరించ లేదు. ఉంటే ఏదైనా కనిపిస్తుంది.

"ఋణం కృత్వా ఘృతం పిబేత్। భస్మీభూతస్య దేహస్య పునరాగమనం కుతః। అప్పుచేసి పప్పుకూడు తిందాం, బూడిదైనాక మరలా వచ్చేదేముంది? నీతి నియమాలు ధర్మాధర్మాలు లెక్కించకుండా, అబ్బిన సుఖాల ననుభవింతాము. పాపం నరకం, ఎక్కడో ఏదో వుంది. అని చేతికి దొరికిన ఇంద్రియ సుఖాలను వదలుకోవడం, ఏమి వివేకం?" అంటారు ప్రత్యక్ష ప్రమాణ వాదులు.

> కానీరా యిటువంటి నీతములనేకంబుల్ వినున్
> బోత్రవి
> న్నా నేనుఁ; నినువంటి నీతిపరులన్ నారీ కుచా
> భోగ భో
> గానందైక రసంబె బ్రహ్మమని మోహాయత్తతఁ
> మౌనముఁ
> ధ్యానంబుఁ దపముఁ జపంబుడిగి యుండఁ
> జూడమే యిద్ధరఁ,

జడమైన ఈ శరీరమెట్లా నడుస్తుంది? డ్రైవరు లేకపోతే మోటారు కదలదే. అట్లే జడమైన శరీరాన్ని పనిలో పెట్టేందుకు లోపల చోదకుడొక్కడుండవలె. కనిపించనంత మాత్రంతో లేడనరాదుగదా అంటారు అనుమాన ప్రమాణవాదులు.

ప్రతివాదులందుకు ఒప్పుకోరు. పంచభూతాల నియమిత భాగముల కలయికతో కొత్త చలన శక్తి యేర్పడుతుంది. చల్లటి సున్నపురాయి, చల్లటి నీరు కలిస్తే వేడి పుడుతూవుంది. తెల్లటి సున్నం పచ్చని పసుపు కలిస్తే ఎర్రని రంగేర్పడుతూవుంది. అట్లే పంచభూతాల నియమితభాగ సంపర్కము నూతనశక్తికి కారణం. అందునుంచి ఈ శక్తి ఉడుగక ముందే సుఖమనుభవింతాం. బతికిందే సత్యం. నీతులూ ధర్మపన్నాలూ చేతగాని దద్దమ్మల మాటలు.

> లోకములోన కొందరజలుల్ పతులఁ దనియింప
> లేక_తా
> టాకులలోన వ్రాసిరి పరాంగన సంటుల పాప
> మంచు—"
> (శశాంక విజయము)

"జాతస్యహి ధ్రువో మృత్యుః ధ్రువం జన్మ మృతస్య చ ॥ అన్న గీతావాక్యానికదే అర్థము.

ఇంతకూ చావంటే ఉన్న శరీరాన్ని వదలడం. పుట్టక అంటే, కొత్త శరీరాన్ని ధరించడం. అదె ఛాందోగ్యోపనిషత్తు అంటుంది.

> "జీవాపేతం వావకిలేదం మ్రియతఇదం న జీవో
> మ్రియతే".

జీవాపేతం=జీవుడు వదలిన, ఇదం=ఈ శరీరము, మ్రియత ఇతి చచ్చునని (అందురు). న జీవో మ్రియతే=జీవుడు చావడు అని. బాల్య యౌవనాది దశలు శరీరానికి వచ్చినట్టు పంచత్వమూ శరీరానికేర్పడుతుంది. జీవుడు వెడలిపోగానే నీరు నిప్పు గాలి మట్టి వేర్వేరై మట్టిభాగం నిలిచి, అది మట్టిగా బూదిగా పార్థివ భాగమై పోతుంది.

అన్నట్లు, అబ్బినంత వరకు అనుభవింతాము. అంటారు. పాపపుణ్యాలు స్వర్గ నరకాలూ బూటకాలు. పుట్టేది చచ్చేది శరీరమే అంటారు.

కానీ, "నిన్న రాత్రి వరకూ బాగావుండి నాడు తెల్లవారితే లేడు. ఎంత హటాత్తుగా చనిపోయినాడు" అంటారు మృతుని జూచి.

రాత్రి పడుకొన్నప్పుడున్న శరీరమే తెల్లవారీ కన్పిస్తూవుంది. మరిపోయిందెవరు? ఎవరో శరీరం కంటే వేరైన వ్యక్తి వుండవలె. ఆ వ్యక్తి శరీరం వదలుకోగానే, ఇది చలనంలేని దయ్యింది. ఇదిజ్ఞానం లేనిది. దీనికి సుఖం దుఃఖం ఏమీ లేదు. దీనిలో నుండే ఇంద్రియాలద్వారా సుఖ దుఃఖాలననుభవిస్తూ ఆనందభేదములనుభవించేది లోనిజీవుడే. ఆ జీవుడిట్లాటి శరీరాలనెన్నో ధరించుతూ వదులుతూ వుంటాడు.

లోని జీవుడు అతి సూక్ష్మమైన వాడు, బాహ్యదృష్టికి కనిపించే వాడుగాదు. ఇటువంటి జీవుని స్వరూప స్వభావాలు తెలుసుకోవాలంటే అపౌరుషేయాలైన వేదాలు, ఆ వేదాలను విమర్శించి వాదోపవాదాలతో ఆక్షేప సమాధానాలతో నిర్ణయం తేల్చిన శారీరక మీమాంస అనబడే బ్రహ్మసూత్రాలూ సారభూతమైన భగవద్గీతయే మనకాధారం.

సామాన్యజనానికి వాదోపవాదాలతో పని లేదు. ఫలితార్థం గావలె. దానినే బోధించే గీత జీవస్వరూపాన్ని ఇట్లా తెలుపుతూవుంది.

> నజాయతే మ్రియతే వా కదాచి న్నాయం భూత్వా
> భవితావాన భూయః ।
> అజోనిత్య శ్శాశ్వతోఽయం పురాణో నహన్యతే
> హన్యమానే శరీరే ॥

ఈ జీవికి పుట్టుకా చావూ లేవు. ఎల్లప్పుడూ వుండే నిత్యుడు. శరీరం తెగనరికినా జీవికి నాశం లేదు.

చింతన

* * *

ఏదయినా చెప్పినంత సులభం కాదు చేయడం. చెప్పడం బహుతేలిక. చేయడం బహుకష్టం అందువల్లనే ప్రతివారూ సులభమైన దానినే ఆరంభిస్తారు. కష్టమైనపని జోలికి పోయి, అబద్ధమాడకూడదూ అని చెప్పడం ఎంత సులువో ప్రతివారికీ తెలుసు. కాని అలా నిత్యసత్యవచనుడు కావడం సాధ్యంకాదే! అక్కడికీ మనవారు ప్రతినీతిలో బోలెడన్ని మినహాయింపులూ చెప్పారు.

అందరూ ఒప్పుకున్నా ఒప్పుకోకపోయినా శుక్రాచార్యులు మాత్రం "వారిజాక్షులందు, వైవాహికములందు, ప్రాణవిత్తమానభంగమందు, చకితగోకులాగ్రజన్మ రక్షణమందు బొంకవచ్చు" అన్నాడు.

అన్ని మినహాయింపులున్నా వాటిని దాటి అనేక సమయాలలో అబద్ధం ఆడడానికి మనిషి సంకోచించడంలేదు.

అవసరమైనప్పుడేకాదు, అనవసరంగా సునాయసంగా బొంకడం అదో అలవాటు కొందరికి.

అసలు సత్యం చెప్పవలెనన్న పట్టుదల ఉంటే అదెలాగో సాధించవచ్చునేమోగానీ అసలా ఆస్థ ఎందరికుంటున్నది!

అదో కళగా సాధించి అందులో పారంగతులైనవారు పలువురు.

నిజమే! కొన్నిసార్లు అబద్ధం అప్రయత్నంగా ఆడివేయవలసివస్తుంది. ఆ అసత్యాన్ని నమ్మించడంకోసం మఱొకటి, ఇంకొకటి ఇలా అబద్ధాలాడుతూ పోవలసి వస్తుంది.

కొందరు అదో గొప్ప విషయంలాగా ఏం ఆ మాత్రం అబద్ధం ఆడితే అనుకుంటారు, అంటారు.

కొన్నిసార్లు సత్యం అయినా అప్రియమైనప్పుడు చెప్పడానికి సంకోచించవలసి వస్తుంది.

ఒక్కొక్కసారి ఏదో ప్రియంగా ఉంటుంది కదా అని ఎదిరిని సంతోష పెట్టడం కోసం అసత్యం చెప్పవలసి వస్తుంది.

నిజం కదా అని ఎవరిలోని లోపాన్నో ఎత్తిచూపడంవల్ల లేనిపోని తగాదాలు తెచ్చుకోవలసి వస్తుంది.

ఒకరికి నష్టమైతే పరవాలేదనుకొని సత్యవాదినని చెప్పుకోవడానికి ఉన్నదున్నట్లు చెప్పవచ్చు.

కానీ అదే తనకు నష్టమో కష్టమో తెచ్చే విషయంలోమటుకు ఈ చిన్నవిషయంలో ఓ చిన్న అబద్ధం ఆడితే ఏం పోయింది. అంతలోనే అదో పెద్ద దోషమవుతుందా అనుకుంటాం.

ఇంతకూ మనకు సంబంధంలేని విషయాలలో ఏమయినా సరేకానీ అసలు మన విషయంలోనే సత్యం చెప్పాలి.

— విశ్వం

"అచ్ఛేద్యోఽయమదాహ్యోఽయ మక్లేద్యోఽశోష్య ఏవచ।
నిత్యస్సర్వగతః స్థాణు రచలోఽయం సనాతనః॥
(గీత)

జీవి కత్తికి తెగేదీ, అగ్గికి కాలేదీ, ఎండ కెండేదీ, నీటికి నానేదీ కాదు. అన్నింటిలోనూ ప్రవేశించేంత సూక్ష్మతమమైనది. స్థిరమైనది, సనాతనమైనది. కత్తిధారకంటే సూక్ష్మముగాన కత్తి నరుకలేదు. అట్లే ఏ భూతము దీనికి వికారము గల్గించలేదు. ఇట్లాటి జీవికి పుట్టుకేమి? చావేమి?

వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ నవాని గృహ్ణాతి నరోఽపరాణి
తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణా న్యన్యాని సంయాతి నవాని దేహీ॥"

మనిషి పాత వుడుపులు తీసివేసి కొత్త వుడుపులు ధరించినట్లు, బడలి సడలి పనికి తరంగాని శరీరాలను విడచి కొత్త శరీరాలు ధరిస్తూవుంటాడు జీవి.

ఒక్క శరీరం వదలి వేరు దేహాన్ని చేర బోయేటప్పుడు, తన వెంట కొన్నింటిని తీసుకొని పోతూవుంటాడు. గాలి ఆయా చోట్ల నుండి పోయేటప్పుడు అచ్చటి వాసనలు దాని వెంట పోయినట్లు జీవి ననుసరించి పోయేవివి.

చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వాఘ్రాణత్వగింద్రియములను మనస్సును వెంట తీసికొని పోతున్నాడీ జీవి. అట్లే చేసిన పుణ్య పాపాలూ జీవి వెంటనంటి పోతూవుంటాయి.

కన్ను ముక్కు నాల్క చెవి చర్మము ఈ శరీరంలోనే వుంటాయే. మనం చూస్తూనే వున్నాము గదా! వెళ్ళి పోయే జీవి ఎక్కడ తీసుకొనిపోతున్నాడు? అని అడగవచ్చు. మనకుకనిపించే చనిపోయినవాని శరీరంలో వుండేవి పై యింద్రియాల కాశ్రయస్థానాలే గాని, ఇంద్రియాలుగావు. ఇంద్రియాలు కంటికి కనిపించేవిగావు.

ఇట్లా పోయేవాని వెంటనుండే పాపపుణ్య రూప కర్మలను అనుభవించేందుకు అనుకూలమైన దేహంలో ప్రవేశించ పోతాడీ జీవి.

అందుకే "ధ్రువం జన్మ మృతస్య" చచ్చిన వానికి పుట్టక తప్పదు అంటుంది గీత.

ఇక క్రైస్తవముస్లిమ్ మతాలున్నాయి. వారికి బైబిల్, ఖురాన్ ప్రమాణగ్రంథాలు. వారూ దేవుడున్నాడనే ఆస్తికులే.

వారి మతం ప్రకారం చచ్చిన వాడు మరలా పుట్టడు. క్రైస్తవ మతం ప్రకారం చనిపోయిన జీవులు గోరిలోనే పడుకొని యుంటారు. ప్రళయకాలంలోనో మరే అనంతకాలంలోనో, తీర్పుదినంనాడు ఈ జీవులను లేపి పుణ్య పాపం విచారం చేసి ఏసును నమ్మిన పుణ్యాత్ములను స్వర్గానికీ, పాపులను నరకానికీ పంపుతారట.

ముస్లిమ్‌లకు కర్మ లేదు. అందువల్ల స్థితిసమాధిలోనేనట. అట్లు శరీరము విడచి పోయిన జీవికి మరుజన్మ లేకున్న, కొందరు ధనవంతులు కొందరు దరిద్రులు, కొందరారోగ్యవంతులు కొందరు రోగులు, కొందరాడ కొందరు మగ, కొందరు జంతువులు కొందరు మానవులుగా జన్మించనేల?

సేచ్ఛతోనే వికలాంగులుగా దరిద్రులుగా రోగులుగా పుట్టుతున్నారా? ప్రతి వ్యక్తి ఆరోగ్యవంతుడు ధనవంతుడు పూర్ణావయవుడుగా నుండగోరుతాడుగదా! క్రిమికీటాది జన్మలనెవ్వడు కోరుతాడు? వారట్లా జన్మించడానికి బలీయమైన కారణం ఒక్కటుండవలె. ఆ కారణంతో సర్వనియామకుడై దైవము, వారి నాయాశరీరాలలో చేర్చియుండవలె.

కారణంలేకనే స్వేచ్ఛానుసారం, ఆ దైవము కొందరి నొకవిధంగా మరి కొందరిని మరొక్క విధంగా సృష్టించాడంటే, ఆ దైవమనేవాడు పక్షపాతి, క్రూర హృదయుడు కావలసివుంటుంది. ఉత్తమ మానవునికే అట్టి దుర్గుణాలుండవంటే, దైవానికట్టి గుణాలుంటాయా? ఉంటేవాడు దైవమౌతాడా?

భగవానుడు దయామయుడు. అందరినీ ఆనంద తుందిలులను చేయవలెననే అతని వుబలాట. కాని జీవులు చేసుకొన్న కర్మలు వారి పుట్టుకలకు కారణమౌతాయి. కర్మానుసారము ఫలమందజేస్తాడు భగవంతుడు. అంతేగాని స్వాతంత్రించి పాపంపెంచడు పుణ్యం తగ్గించడు.

"నాదత్తే కస్యచిత్పాపం
నచైవ సుకృతం విభుః,
అజ్ఞానేనావృతం జ్ఞానం
తేనముహ్యంతి జంతవః" (గీత)

తెలివిలేక అకార్యాలు చేసి, అవి పక్వములై ఫలమిచ్చేకాలం దాపురించినప్పుడు, "దైవం నాకీ కష్టములు గల్గించినా" డని నిందిస్తారు. అది తెలివిలేనితనం. చేసిన కర్మానుసారం ఫలమిస్తాడు గాని, స్వతంత్రించి స్వర్గనరకాదుల బడవేయడు, హీన జన్మల గూర్పడు.

"తానహం ద్విషతః క్రూరాన్
సంసారేషు నరాధమాన్
క్షిపామ్యజస్ర మశుభా
నాసురీష్వేవ యోనిషు" (గీత)

భగవంతుని, సాధువును ద్వేషించుచూ, ఇంద్రియ సుఖాలకై ఘోరకృత్యము లాచరించే పాపాత్ములను హీనజన్మలకు గురి చేస్తావుంటాను అన్నాడు. అందువల్ల ఉత్త మాధములైన జననమరణాలు కలిగించే నియంత భగవంతుడే ఐనా, అందుకు నిమిత్తము జీవులొనరించిన కర్మలే. అవే ప్రాధాన్యము వహిస్తున్నాయి. జన్మల నైచ్యాధిక్యములకు శరీరం వదలి తరలిపోయే జీవుడు చర్మ చక్షువులకు అగోచరుడైనా, జ్ఞానచక్షువులకు గోచరుడేనట.

"ఉత్క్రామంతం స్థితంవాపి
భుంజానంవా గుణాన్వితం
విమూఢానాను పశ్యంతి,
పశ్యంతి జ్ఞాన చక్షుషః" (గీత)

శరీరంలోవుండి విషయాల ననుభవించేటప్పుడూ, శరీరం వదలి పోయేటప్పుడు జీవుని జ్ఞాననేత్రులు చూడగల్గుతున్నారు. దేహాత్మభ్రాంతిగల మూఢులకు తెలియని విషయమది.

ఇట్లా శరీర వియోగ సంయోగాలనే చావుపుట్టుకలంచు జీవులనుభవిస్తూనే వున్నారు. అందుకే "పునరపిజననం పునరపి మరణం పునరపిజననీ జఠరే శయనం" అని అన్నారు శంకరాచార్యులు. ఇంద్రియాలతో పాపపుణ్యాలతో శరీరాన్ని వదలిని జీవుడు మరలా జననీగర్భం నుండి బయట పడినప్పుడు పుట్టినాడని అంటారు. కాని ముందులేని శిశు వమాంత మూడిపడలేదు. తొమ్మిది నెలలు గర్భవాసం చేసి నంతనే బైటపడింది. జననీగర్భం చేరక ముందు తండ్రి వీర్యంలోవుండి స్త్రీ సంపర్కంతో స్త్రీగర్భంలో ప్రవేశించింది. అచ్చట మాసక్రమేణ జీవి శరీరం శుక్లశోణితవికారమైన బుద్బుదంగా కబలంగా ఘనంగా మారుతూవచ్చింది. ఈ మార్పంతా శారీరికమేగాని జీవానికి సంబంధించింది గాదు.

పురుషునిలోనికి చేరకముందు, మింటి నుండి వర్షముద్వారా నేలకు పడి ఆహార పానీయ పదార్థాలలో చేరి వుండినది. దానిని పురుషజాతి భుజించినప్పుడు పురుషునిలో ప్రవేశించింది. అట్టి జీవకణం, క్రమంతప్పక స్త్రీగర్భంలో ప్రవేశిస్తే, శరీర సంబంధం లేకున్నా మరలా పైకిపోవడం నేలపడడం సాగుతూవుంటుంది. ఇట్లా క్రమపద్ధతిలో శరీరధారణం పుట్టుక. తద్వియోగం చావు. ఇదే జననమరణ రూపమైన సంసారం.

ఇది జీవికెప్పుడు ప్రారంభమైందో మనకు తెలీని విషయం. అందుకే, "కర్మావిద్యాది చక్రే ప్రతిపురుష మిహానాదిచిత్ర ప్రవాహే" (వేదాంతదేశికుల రహస్యత్రయ సారం) అన్నారు. జన్మకు కారణం కర్మ. సుఖాభాసాలను అజ్ఞానంతో సుఖాలని భ్రమించి, వాటిని పొందేందుకు జీవి ప్రయత్నం చేస్తూవున్నాడు. అందులో నీతి నియమాలూ ధర్మాధర్మాలూ గమనించక, అక్రమ మార్గాల ననుసరించిందానివలన పాపము, సన్మార్గానుసరణమున పున్నెము సంపాదించు కొంటున్నాడు, దానీని అనుభవించేందుకు జననమరణాలూ తాపత్రయాలూ అనుభవిస్తూవున్నాడు. ఇది, ఆది లేని, ఒక తెలియని వర్తులం. ఇందు దగుల్కొని సతమతమవుతున్నారు జీవులు.

రుద్రాక్షలు

శ్రీ సత్రం వెంకటరమణయ్య

రుద్రాక్షలను గురించి వ్యాసులవారు దేవీభాగవతములో విపులముగా వర్ణించి యున్నారు. రుద్రాక్షలు శివస్వరూపము.

పూర్వం త్రిపురాసుడు అనే రాక్షసుడు దేవతలను బాధింపగా దేవతలందరు కైలాసమునకుపోయి శివుణ్ణి ప్రార్థించారు. అప్పుడు శివుడు, మనోహరము, అఘోర మను పేరుగల అస్త్రమును ఉత్పాదన చేయదలచి, ధ్యానంలోకి వెళ్ళాడు. ఆ అస్త్రము ఘోరరూపము కలది. అగ్ని జ్వాలలతో కూడినది. సర్వదేవతల శక్తుల కూడలి. అట్టిదానిని దేవతల రక్షణకు, త్రిపుర దానవ సంహారమునకు కల్పించి ధ్యానించుచూ కనులు మూసికొన్నాడు. అనంతరము కనులు విప్పగా ఆయన కనుల నుండి అశ్రుకణములు రాలాయి. ఆ అశ్రుకణములే అంకురములుగా మహారుద్రాక్ష తరువులుత్పన్నములైనవి.

ఈ రుద్రాక్షలు 38 విధములు.

1. సూర్యనేత్రము నుండి ఉదయించినవి. కపిలవర్ణముగలవి. ఇవి పన్రెండు విధములు.

2. చంద్రనేత్రము నుండి జన్మించినవి. తెలుపుగలవి. ఇవి పదహారు విధములు.

3. అగ్నినేత్రము నుండి ఉదయించినవి. నలుపువర్ణము కలవి. ఇవి పది విధములు.

శ్వేతవర్ణము	—	బ్రహ్మజాతి
రక్తవర్ణము	—	క్షత్రియజాతి
మిశ్రమవర్ణము	—	వైశ్యజాతి
కృష్ణవర్ణము	—	శూద్రజాతి

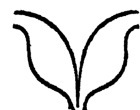
రుద్రాక్షలకు ముఖములుంటవి. ఏక ముఖము శివాంశము. బ్రహ్మహత్యా దోషము నశింపజేయును. రెండు ముఖములుకలది అర్ధనారీశ్వరము. పాపఘ్నము. మూడు ముఖముల రుద్రాక్ష అగ్నియే. స్త్రీ హత్యాపాతకము పోగొట్టుతుంది. నాలుగు ముఖములు కలది బ్రహ్మాంశము. నరహత్యాది దోషములను పోగొట్టుతుంది. పంచముఖముల రుద్రాక్ష కాలాగ్ని. రుద్రుడను పేరుగల రుద్రాంశము. ఈ రుద్రాక్ష సర్వ పాపములను తొలగిస్తుంది. ఆరు ముఖములు కలది కార్తికేయాంశము. దీనిని దక్షిణకరమున దాల్చిన బ్రహ్మహత్యాది దోషములు నశిస్తాయి. ఏడు ముఖములు గల దానికి అనంగమని పేరు. సువర్ణహరణ పాపము తొలగుతుంది. ఎనిమిది ముఖముల గల దానికి వినాయకమని పేరు. సంకల్పసిద్ధి కలుగుతుంది. తొమ్మిది ముఖములు గల దానికి భైరవమని పేరు. పంచ మహా పాతకములు నశించి పోతవి. పది ముఖములు గల దానికి జనార్దనమని ఖ్యాతి. సకల పీడలను తొలగిస్తుంది. పదునొకండు ముఖములు కలది ఏకాదశ రుద్రుల స్వరూపము. దీని వలన అశ్వమేధ యాగఫలము కలుగుతుంది. పన్రెండు ముఖములు గల దానిని ఆదిత్యమందురు. దీనిని ధరించిన ద్వాదశాదిత్యులు ప్రీతి చెంది సకల సుఖములను ప్రసాదిస్తారు. పదమూడు ముఖములు గలదానిని షణ్ముఖ మని అందురు. సమస్త సంపదలు కలుగుతవి. పదునాలుగు ముఖముల రుద్రాక్ష సాక్షాత్ శివ స్వరూపమే.

ఏడు ముఖములు మొదలు పదునాలుగు ముఖముల వరకు వ్యాఘ్రాది జంతు భయము పారద్రోలుతవి. రోగములు అంటవు. రసరసాయనములై యొప్పును. రుద్రాక్ష ధారణమున సర్వ శుభములు పొందగలరు. నూటయెనిమిది రుద్రాక్ష మాల ధరించిన అశ్వమేధ ఫలముతో ఇరువది యొక్క తరముల వారుద్ధరింపబడి శివలోకమును జేరగలరు. అన్యథా యాభైనాలుగు రుద్రాక్షలు గల మాలనైన ధరించవచ్చును. ఈ మాలకు మధ్యలో మేరువు అను పేరుతో పెద్ద రుద్రాక్ష వుంటుంది. ఈ మేరువును దాటరాదు. జపము చేసేటప్పుడు దాని దగ్గరికి వచ్చినప్పుడు, మరల వెనుకకు త్రిప్పి జపము ప్రారంభించవలెను. రుద్రాక్షమాలచే జపము చేసిన బహుఫలము కలుగుతుంది. త్రివేళలయందు సన్ధ్యావన్దనములో గాయత్రీ జపమునకు రుద్రాక్ష జపమాల ముఖ్యము. జపమాల ముందునకు త్రిప్పరాదు. జపము చేయునప్పుడు ప్రాతఃకాలమున జపమాలిక నాభి సమముగా నుంచుకొనవలెను. మధ్యాహ్నమున వక్షస్థలమునకు సమముగాను, సాయంకాలము నాసికాసమముగా నుంచుకొనవలెను ఇందుకు:

"ప్రాతర్నాభి సమం కుర్యాన్మధ్యాహ్నే హృదయే తథా। సాయాహ్నే నాసికా మూలే జపలక్షణ మీరితమ్.

పురుషులలో పురుషోత్తముడు, గ్రహములలో రవి, నదులలో గంగ, మునులలో కశ్యపుడు, దేవతలలో ఈశ్వరుడు, దేవీ మూర్తులలో గౌరి, ఎట్లుత్తములో అట్లే రుద్రాక్షమాల మాలికలలో ఉత్తమోత్తమము. సర్వ ధర్మము లొనరించిన పుణ్యం రుద్రాక్ష ధారణమున కలుగును.

రుద్రాక్షలు కాశీలో శ్రేష్ఠములైనవి లభించును. వాటిని శుద్ధి చేయవలెను. మొదట మంచి గంధపునీటితో ఆ మాలను క్షాళనము చేసి తర్వాత పంచ ద్రవ్యములచే శుద్ధిచేసి, తర్వాత శుద్ధ జలములతో కడగవలెను. అటుపిమ్మట జపమునకు ఉపయోగింపవలెను. ఏ మంత్రము జపింతురో ఆ మంత్రముచే జపమాలను పూజించవలెను. రుద్రాక్ష ధారణ త్రిమూర్తుల విభూతుల లభింపజేస్తుంది.

ప్రశ్నోపనిషత్

ప్రథమ ప్రశ్నము

(గతసంచిక తరువాయి)

11

పంచపాదం పితరం
ద్వాదశాకృతిం దివ ఆహుః
పరేఅర్థేపురీషిణం
అథమే అన్య ఉ పరే
విచక్షణం సప్తచక్రే
షడర ఆహు రర్పితమితి.

(ముందు సూర్యుణ్ణి, చంద్రుణ్ణి ప్రజాపతి సృష్టించి వారి స్వరూప స్వభావాలు చెప్పాడు. సంవత్సరంకూడ ప్రజాపతే- అని చెప్పడమయింది. ఇక్కడ సంవత్సర స్వరూపంచెప్తూ ఇదే సూర్యుడని చెప్పడం విపరీతంకాదు.

కాలనిర్ణయానికి ముఖ్యసూత్రం సూర్యుడు. ఇది ప్రజాపతి నిర్ణయమేకదా? సాముదాయికంగా సమైక్యదృష్టితో చూచినప్పుడు వస్తుతత్వం ఒక్కటీ అవుతుంది).

అయిదుపాదాలు, పన్నెండు ఆకృతులు గలవాడై నీటికి కారణమై ద్యులోకానికి ఉత్తరార్థమునందు ఉండే జగజ్జనకుడుగ ఆదిత్యుణ్ణి కొందరు చెప్తున్నారు.

కొందరు ఆరురేకులు, ఏడుచక్రాలుగల సంవత్సర పరిమిత కాలరథముగ లోక ప్రకాశకుడైన భాస్కరుణ్ణి చెప్తున్నారు.

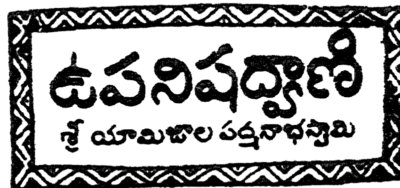
(సంవత్సరానికి ఋతువులు ఆరు. హేమంతశిశిర ఋతువులను రెండింటినీ ఒకటిగా చెప్పవలసిందని ఋషి ఉద్దేశం. ఆ రెండుఋతువుల ధర్మాలు ఇంచుమించు ఒక్కలాగే ఉంటాయి. కాబట్టి 'అయిదు' అని చెప్పవచ్చు. పన్నెండు ఆకృతులంటే పన్నెండుమాసాలు. కాలమానములో సంవత్సరానికి ఈ లెక్కసరిపోతుంది. ద్వాదశాదిత్యుల పరిగణనలో సూర్యుడు 'ద్వాదశాత్ముడు' గా నిర్ణీతుడు.)

కర్మేంద్రియాలు అయిదు. జ్ఞానేంద్రియాలు ఐదు. మనస్సు, జీవం-వెరసి పన్నెండు. విశ్వసృష్టికొరకు పన్నెండు విధాలుగా చరిస్తూఉండే ద్వాదశమూర్తి సూర్యుడు. ఈ వివరణకి ఈ క్రింది శ్లోకం ఆధారం.

'కర్మజ్ఞానఖ దశకం
మనశ్చజీవఇతి విశ్వసర్గాయ
ద్వాదశధా యో విచరతి
సద్వాదశమూర్తిరస్తు మోదాయ'-

('ఆర్యాద్వాదశకమ్' - అని సూర్యుణ్ణి వర్ణించి స్తుతించే స్తోత్రం లోనిది ఇది.

పురీషం-అనే పదానికి అర్థం నీరు. సూర్యుని వల్లనే జలం లభిస్తుంది కనుక సూర్యుడు 'పురీషి' పదవాచ్యుడౌతున్నాడు.

ఇక రెండోభాగమునకు వివరణ:-

ఆరురేకులు- ఆరుఋతువులు. ఏడు చక్రాలంటే భూరాది సప్తలోకాలు. ఇవి చక్రాలు తిరుగుతున్నట్టు తిరుగుతూ ఉంటాయి. ఈ తిరగడానికి హేతువు సూర్యుడే. ఈ విధంగా పైనాక్రిందా తన తేజస్సుచే చైతన్యం కలిగించి సూర్యుడు జగజ్జనకుడవుతున్నాడు.)

12

మాసోవై ప్రజాపతిః
తస్య కృష్ణపక్షఏవరయిః
శుక్లం ప్రాణః
తస్మాదేతేఋషయః శుక్ల ఇష్టిం
కుర్వం తీతర
ఇతరస్మిన్

సంవత్సరానికి అవయవములు మాసాలు అని అన్నాము. ఆ మాసంకూడా ప్రజాపతే అని తెలుసుకో. ఆ మాసానికి శుక్లపక్షమని, కృష్ణపక్షమని రెండు భాగాలు. శుక్లపక్షమందు ప్రాణశక్తి సమృద్ధిగ ఉంటుంది. కనుకనే తత్వజ్ఞానం కల ఋషులు ఆ పక్షములో పరమపదఫలంకోరుతూ యజ్ఞాలు చేస్తారు.

కృష్ణపక్షం కేవలం భోగప్రదం. నిర్మలమైన ఆత్మప్రభదీనియందు పొరక్రమ్మినట్టయి ఇంద్రియ సుఖాలకోసం జీవిని ఆరాటపెట్టుతుంది. దానికి లొంగిన సామాన్యులు-అంటే ఆత్మతత్వజ్ఞులైన ఋషులు కాని వారు - ఐహికభోగాలకోసం ఏవేవో కర్మలు చేస్తారు.

కృష్ణపక్ష రాత్రులయందు చీకటి-అదే తమస్సు-అంటే అర్థం అజ్ఞానం అన్న మాట. దాని బలం ఎక్కువ. సూర్యకాంతి ఉండక పోదు. అయినా ఆత్మచైతన్యం ఆపక్షంలో తక్కువ. కనుకనే ప్రాణి భోగాసక్తుడవడం సహజం.

13

అహోరాత్రోవై ప్రజాపతిః
తస్యాహరేవ ప్రాణః
రాత్రిరేవరయిః
ప్రాణం వా ఏతే ప్రస్కందంతి
యే దివారత్యా
సంయుజ్యంతే,
బ్రహ్మచర్యమేవ తద్యద్
రాత్రౌరత్యా సంయుజ్యంతే.

పగలు, రాత్రి-అనే యీ రెండున్ను ప్రజాపతే. ఈ అహోరాత్ర రూపమైన కాలపురుషునకు పగలు ప్రాణం. రాత్రిరయి. పగలు సంగమం చేసేవారు ప్రాణమును చెరిచే వారవుతారు. రాత్రియందు శారీర సంగమం యుక్తం. అది బ్రహ్మచర్యమును పాటించినట్టే అవుతుంది.

14

అన్నంవై ప్రజాపతిః తతోహవై
తద్రేతస్తస్మాదిమాః ప్రజాః ప్రజాయంత ఇతి.

అన్నమే ప్రజాపతి. ప్రజాపోషకమని భావం. అన్నము వల్లనే పుట్టువునిచ్చే

వీర్యం కలుగుతూంది. ఆ వీర్యమువల్లనే యీ ప్రజలు జన్మిస్తున్నారు.

15

తద్యేహ ప్రజాపతివ్రతం చరంతి
తే మిథున ముత్పాదయంతే.
తేషామేవైష బ్రహ్మలోకో
యేషాంతపో బ్రహ్మచర్యం
యేషుసత్యం ప్రతిష్ఠితమ్.

ప్రజాపతికి సంబంధించిన వ్రతం సంప్రదాయానుసారంగా జరిపేవారే ఉత్తమ లక్షణాలుగల స్త్రీ పురుష సంతతికి కారణం (ఆధారం) అవుతారు.

తపస్సు, బ్రహ్మచర్యం సక్రమంగా పాటించేవారున్ను, సత్యమును ఏ అవస్థలోనూ జారనీక పాలించేవారున్ను బ్రహ్మను దర్శించే వారవుతారు.

(శ్రద్ధ, బ్రహ్మచర్యం, సత్యపాలన-అనేవి బ్రహ్మసాక్షాత్కారానికి తగిన సాధనాలు.)

16

తేషామసౌ విరజో బ్రహ్మలోకో
న యేషు జిహ్మమనృతం
న మాయా చేతి.

వక్రబుద్ధి, అసత్యము మోసము-ఈ మూడు లేనివారు ప్రసిద్ధమూ పరిశుద్ధమూ అయిన బ్రహ్మపదాన్ని చూడగలరు.

ఇది

ప్రథమ ప్రశ్నము

*

ద్వితీయ ప్రశ్నము

అథ హైనం భార్గవో వైదర్భిః పప్రచ్ఛ
భగవన్! కత్యేవ దేవాః ప్రజాం విధారయంతే
కతర ఏతత్ప్రకాశయంతే,
కః పున రేషాం వరిష్ఠ ఇతి,

తరువాత భృగువంశీయుడైన వైదర్భి అనే ముని పిప్పలాద మహామునిని ఇలాగు ప్రశ్నించాడు.

భగవన్, ప్రజను (సృష్టిని) ఎందరు దేవతలు ధరించి ఉన్నారు? వారిలో యీ సృష్టని ప్రకాశింపచేసే వారెవరు? వారిలో శ్రేష్ఠదేవత ఎవరు?

(శరీర రూపంగా ఉన్న సృష్టిలో జ్ఞానేంద్రియాలు, కర్మేంద్రియాలు అని రెండు తెగల ఇంద్రియాలు ఉన్నాయి. వాటిలో సృష్టి వ్యాపారాన్ని విశేషించి నడిపేవి ఏవి? వాటిలో ఉత్కృష్టం ఏది?)

2

తస్మై స హోవాచాకాశో హవా ఏష దేవో
వాయురగ్నిరాపః పృథివీ వాఙ్మనశ్చక్షుః
శ్రోత్రంచ. తే ప్రకాశ్యాభివదంతి
వయమేతద్బాణమవష్టభ్య విధారయామః

వైదర్భి ప్రశ్నకు పిప్పలాదుడు ఇలాగు బదులిచ్చాడు.

ఆకాశము, వాయువు, అగ్ని, నీరు, భూమి, వాక్కు మనస్సు, కన్నులు, చెవులు- అనే యీ పదార్థాలు స్వయం ప్రకాశమానములై యీ అస్థిరమైన శరీరాన్ని మేమే నిలిపి ఉంచుతున్నాము. అని చెప్తూఉండేవి.

3

తాన్ వరిష్ఠః ప్రాణ ఉవాచ.
'మా మోహ మాపద్యథాప-
మేవైతత్పంచధాత్మానం
విభజ్యైతద్బాణమవ
ష్టభ్య విధారయామీతి

ఆ యింద్రియాల ఆర్భాటం గ్రహించి అన్నిటిలో మేలైన ప్రాణం ఇలాగన్నది.

భ్రాంతి పడకండి. నన్ను నేనే అయిదు విధాలుగా విభజించి అస్థిరమైన యీ శరీరాన్ని నిలుపుతున్నాను. ఇది మీ గొప్పతనం అని అనుకోకండి.

4

తేఽశ్రద్దధానా బభూవుః
సోభిఽమాన దూర్ధ్వముత్క్రామత ఇవ
తస్మిన్నుత్క్రామత్యథేతరే సర్వ ఏవోత్క్రామంతే
తస్మింశ్చ ప్రతిష్ఠమానే సర్వ ఏవ ప్రాతిష్ఠంతే.
తద్యథా మక్షికా మధుకరరాజాన ముత్క్రామంతం
సర్వా ఏవోత్క్రామంతే. తస్మింశ్చ ప్రతిష్ఠమానే
సర్వా ఏవ ప్రాతిష్ఠతే
ఏవం వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్రంచ తే ప్రీతాః
ప్రాణం స్తున్వంతి.

ప్రాణమన్నమాట ఇంద్రియాలకు పని చెయ్యలేదు. ఏమిటో దీనిగొప్ప! అన్నట్టు కాస్త చులకనగా చూశాయి. వాటి భావం గ్రహించింది ప్రాణం. మీ పనిపడతానుం డండంది. చప్పున శరీరంలోంచి పైకెగిరి నట్టనిపించింది. ఇంకేముంది! ఇంద్రియాల ఆటకట్టు. తేనెటీగలరాజు తేనెపట్టుని వదిలి ఎగిరిపోతే చుట్టూఉన్న తేనెటీగలు చప్పున ఎగిరిపోయినట్టు ఇంద్రియాలు కూడా చప్పున ఎగిరిపోయాయి. ప్రాణం తిరిగి కనికరించినట్టు శరీరములో చేరగానే ఇంద్రియాలుకూడా పట్టుకిచేరిన తమరాజు వెంట ఈగలు చేరినట్టు గూటిని చేరాయి. మనకంటె ప్రాణమే బలిష్ఠమూ వరిష్ఠమూ అని వాక్కు, మనస్సు, కన్ను, చెవి సంప్రీతిగా ప్రాణాన్ని స్తుతించాయి.

5

ఏషోఽగ్నిస్తపత్యేష సూర్య ఏష పర్జన్యో
మఘవా నేష వాయుః
ఏష పృథివీ రయిర్దేవః
సదసచ్చామృతం చ యత్.

ఈ ప్రాణమే అగ్నిరూపముతో ప్రజ్వరిల్లుతూంది. సూర్యుడు, పర్జన్యుడు, ఇంద్రుడు, వాయువు, భూమి, ధనము, సత్తు, అసత్తు, శాశ్వతమైన బ్రహ్మపదార్థమూ యీ ప్రాణమే.

6

అరా ఇవ రథనాభౌ ప్రాణే సర్వం ప్రతిష్ఠితం
ఋచో యజూంషి సామాని
యజ్ఞః క్షత్రం బ్రహ్మ చ

బండిచక్రములో రేకులున్నట్టు ప్రాణమునందే ఋగ్యజుస్సామసూక్తాలూ యజ్ఞయాగాది వైదికకర్మకాండ, పరిపాలన రూపమైన క్షత్రియధర్మం, ఆత్మజ్ఞానం ఇమిడిఉన్నాయి.

(ఇవన్నీ ప్రాణాన్నిబట్టి ఉన్నాయి. ప్రాణం లేనప్పుడు ఇవేవీలేవు. కనుక అన్నిటికన్నా ప్రాణం మిన్న).

(సశేషము)

శివకామి

వేదప్రవక్తలు మనకందించిన సాహిత్యం చారిత్రకులు భావించినట్లుగా జానపద సాహిత్యం కాదు. వీరు సదవగాహన కలిగిన పరిశోధనా తత్పరులు. అంతేగాక ప్రకృతి మూలరహస్యాలను ఛేదించకలిగిన మేధాశక్తి సంపన్నులు. ఈ పరిశోధన నిమిత్తం వారు తమ మేధస్సును పరిపూర్ణంగా వినియోగించారు. వీరు ప్రాపంచిక జ్ఞానంలో అలౌకికమైన పారలౌకిక విజ్ఞానాన్ని క్షుణ్ణంగా సముపార్జించిన మేధావంతులు. ఈ విషయంలో వీరి ఆత్మావలోకనాశక్తి వర్ణనాతీతం. ఈ ఆత్మపరిజ్ఞానాన్ని వెల్లడించేందుకు వారు అనేక ప్రత్యక్ష ప్రమాణాలను ఎన్నుకున్నారు.

ప్రతి వేదమంత్రం ఒక ప్రత్యేకమైన ఋషిని, ఛందస్సు, దేవత, వినియోగాలను కలిగివుంది. ఋషి వేదప్రవక్తకుని నామాన్ని సూచిస్తుంది. అతడు అలౌకికమైన జ్ఞానాన్ని పొందిన మహర్షి, మూలపురుషుడు. వేదసారం ఒక శ్రుతిగా, ఒక మంత్రంగా ప్రబోధింపబడింది. అది వినికిడి చేతనే అవగతమవుతుంది. పారమార్థక చింతన సముపార్జించిన వ్యక్తికి మాత్రమే భావగర్భితంగా, స్వచ్ఛంగా పలికే శక్తి వుంటుంది. ఛందస్సు మంత్రోచ్చారణకు అనుగుణ్యమైన శబ్దము లేక లయ. కొన్ని వేదమంత్రాలు నియమితమైన సంగీతంచే నిబద్ధమైనాయి. (అనుష్టుప్, త్రిష్టుప్, జగతి, గాయత్రి మొదలైనవి). అవి ప్రపంచ యంత్రాంగాన్ని సూచించే సాంకేతిక మంత్రాలు. 'దేవత' ఆయా మూలవిరాట్టు స్వరూపాన్ని సూచిస్తుంది. 'వినియోగ' మంత్రం యొక్క ప్రధానోద్దేశ్యాన్ని తెలుపుతుంది. అంతేగాక ఆ మంత్రోచ్చారణ ఫలితాన్ని కూడ విశదపరుస్తుంది.

ఛందస్సును, దేవతను సమగ్రంగా పరిశీలిద్దాం. వేదప్రవక్తకులకు ప్రపంచం లయబద్ధంగా, నిరంతరంగా సాగిపోతుంది. ఈ గమనం వర్ణనకు అందనిది. వారు లయబద్ధమైన చలనాలను సృష్టింపవచ్చునని భావించారు. ఆంతరంగికమైన లయకు, బహిర్గతమైన చలనాలకు పొత్తుకుదరదు. దీనిని సాధించేందుకు ఆంతరంగికమైన తరంగదైర్ఘ్యాలను, బహిర్గతమైన ప్రాపంచిక చలనాల దైర్ఘ్యాలను క్రోడీకరించుట మిక్కిలి ఆవశ్యకం. సూక్తులను ఛందోబద్ధంగా ప్రవచించేందుకు ఈ విధానం తోడ్పడుతుంది. ఈ సూక్తుల ప్రవచనంవల్ల ఏర్పడే కదలికలు నాడీవ్యవస్థపై పనిచేసి మనసును, శరీరాన్ని లయపూర్వకంగా, ఒకదానికొకటి అనుగుణ్యంగా చేయబడుతుంది. వేదమంత్రాలను ఛందోబద్ధంగా ఉచ్చరించే వ్యక్తి అట్టి అభ్యాసంచే సర్వశక్తి సంపన్నుడవుతాడు.

స్థితిశక్తి గతిశక్తిగా మారటమే
నటరాజ నాట్యం
ఆ నటరాజ రూపమే శివకామి

॥ వం ॥

'దేవత', 'దేవ' అను పదజాలముల మధ్యవిభేదాన్ని గమనిస్తాము. 'దేవత' స్త్రీ లింగం, 'దేవ' పుంలింగం. 'దేవత' వేదపరంగా పులింగాన్ని సూచిస్తుంది.

ఇచ్చట 'దేవత' అను పదాన్ని ప్రత్యేకమైన భావనతో ఉపయోగించారు. సూక్ష్మంగా పరిశీలిస్తే వేదప్రవక్తలు ఈ ప్రయోగాలను దేవతలయొక్క శక్తిని అవగాహన చేసుకునేందుకుత్ప్రేక్షగా ఉపయోగించుకున్నారని తెలుస్తోంది. వారు అవగాహన గావించుకొన్న లౌకికశక్తి అపరిమితం మరియు అభేద్యమైంది. సమయానుగుణంగా అనేకరూపాలు ప్రమాణాలలో కేంద్రీకృతమై ప్రకాశితమైంది. ఆ శక్తి రూపం లెక్కింపనలవికానిది. ఐనప్పటికీ వేదప్రవక్తలు తమ దృష్టినంతా ఈ అతీతమైన శక్తి మీదనే కేంద్రీకరించి దానినే 'దేవతలు' అని కీర్తించారు. 'దేవత' అని పేర్కొనబడుతున్న ఈ ప్రత్యేకమైన స్త్రీలింగ పదం శక్తివంతమైందిగా, మిక్కిలి కదలింపగల మహోన్నతమైన శక్తిగా పేర్కొనుట ఎంతేని సమంజసం.

గొప్ప వేదసంప్రదాయ కుటుంబానికి చెందినటువంటి చిదంబర ఆలయ దీక్షితులు 'నటరాజ' ను ఈ విధమైన వేద సంబంధిత భావాలలో కనుగొన్నారు. తమిళంలో ఆలయాన్ని 'కోవిల్' అంటారు. 'కోవిల్' ఆలయానికంటే భిన్నమైన అర్థంలో వాడబడింది. ఆలయాలకే ఆలయం వంటి దానిని 'కోవిల్' అంటున్నారు.

చిదంబరం ఆలయంలో ముఖ్యంగా నెలకొని వుండే దైవమైన 'నటరాజు' చలించే లౌకికసంబంధమైన శక్తియైన మాతృదేవతకు ప్రతీక. 'శివా' శివునియొక్క శక్తి రూపం. 'నటరాజ' శివశక్తుల రూపం. అతడు 'అచల' (చలన రహితం) మరియు 'చల' (చలన సహితం). శివ 'అచల' రూపం. 'చలశక్తి' రూపం. నటరాజుని యొక్కశక్తి 'శివకామి' గా వెల్లడవుతోంది.

శివుడు కోరినపుడెల్లా 'శివకామి' ఉద్భవిస్తుంది. 'కామం' అనేది కోరికకు ప్రతినిధి. శివుని నృత్యం యొక్క ప్రాముఖ్యత యేమనగా పంచకృత్యములను అభినయించుటయే! సృష్టి, సంరక్షణ, వినాశ

నము, అనుగ్రహం మరియు భక్తుల శ్రేయస్సు కొరకై తన రూపును దాచుట అనునవి పంచకృత్య విభాగములు. స్థితి శక్తికి నిలయమైన శివుడు, గతిశక్తికి నిలయమైన మాతృదేవతతోడి ప్రత్యక్ష మౌతాడు. నటరాజ స్వరూపుడైన ఆ శివుడు తన అభినయశక్తితో వూహించినపుడెల్లా ఆమె రూపును ధరించేవాడు. అందుచేతనే ఆ రూపుదాల్చిన దేవతకు 'శివకామి' అనే పేరు వచ్చింది.

శివకామియొక్క ప్రతిరూపం నటరాజగుటచే శివకామికి వేరొక భౌతిక కాయంలేదు. అందుచేతనే శివుని అర్ధనారీశ్వరుడని అంటారు. ఈ ఆచారాన్ని ఆధారంగా తీసుకొని అర్ధనారీశ్వరుని దేవాలయం రెండవ కులోత్తుంగుని కాలంలోనే నిర్మించారు (క్రీ.శ. 1132-1150).

'భాగవతపురాణము' నందు హృదయ భాగమందున్న రంధ్రాన్ని 'దహ్ర' అనియు, అంతకన్న చిన్నది, బహు సున్నితమైన భాగమందే పరమాత్ముడు వెలసియుంటాడని తెలుపబడివుంది. ఈ ప్రదేశాన్ని 'శిటకాశం' అంటారు.

ఎవరికైనా కోపోద్రేకంలో వున్నప్పుడు గుండె వేగంగా కొట్టుకుంటుంది. బాధలెక్కువైతే రక్తపీడన అధికమౌతుంది. శివతాండవ నిజస్వరూపం అర్థంచేసుకోగల ఎవరికైనా ఆది, అంతములందు విశేషమైన మనశ్శాంతి లభిస్తుంది. ఫలితంగా 'శివకామి' అందరి హృదయాల్లో తేజోవంతంగా వెలుస్తుంది.

— డా॥ ఏ. వి. జయచంద్రన్,
శ్రీ ఏ. కె. వి. ఎస్. రెడ్డి.

సంగమేశ్వరుడు

సంగం జాగర్లమూడి గుంటూరు జిల్లా, తెనాలి తాలూకాలో తెనాలి - గుంటూరు రోడ్డుమీద, తెనాలికి 8 కి. మీ. దూరంలో వుంది. ఇక్కడవున్న సంగమేశ్వర దేవాలయం మనదేశంలో వున్న ప్రాచీనశైవ క్షేత్రాలలో ఒకటి.

సంగమేశ్వర స్థలాలు, దేవాలయాలు మన రాష్ట్రంలో చాలాచోట్ల వున్నాయి. కాకతీయుల కాలం నాటికి ఆంధ్రదేశంలో బౌద్ధ, జైన మతాలు క్షీణించి వాటి స్థానంలో భక్తి ఉద్యమ ప్రేరితమైన శైవ, వైష్ణవ మతాలు బహుళ ప్రచారంలోకి వచ్చాయి. కాకతీయులు వీరశైవమతస్థులు. వీరు అనేక శైవాలయాలకు దానధర్మాలు చేసి పోషించారు. అలా పోషించిన వాటిలో ఈ ఆలయం ఒకటై వుండవచ్చు. ఈ ఆలయ ప్రాంగణంలో క్రీ.శ. 1600 సంవత్సరాలనాటి గోల్కొండనవాబు అయిన మహమ్మద్ కులీకుతుబ్‌షా పాలనాకాలంనాటి ఒక శిలా శాసనం వుంది. దేవాలయానికి ఒకప్రక్క వెంకటేశ్వరస్వామి ఆలయం వుంది. మన రాష్ట్రంలోవున్న 108 తిరుపతులలో ఇది ఒకటి అని చెబుతారు. ఇక్కడ క్రీ.శ. 1532వ సంవత్సరంనాటి విజయనగర ప్రభువైన అచ్యుతరాయల కాలంనాటి ఒక శాసనం వుంది. ఈ హరిహర క్షేత్రాల మధ్యగా కొమ్మమూరుకాల్వ పారుతున్నది.

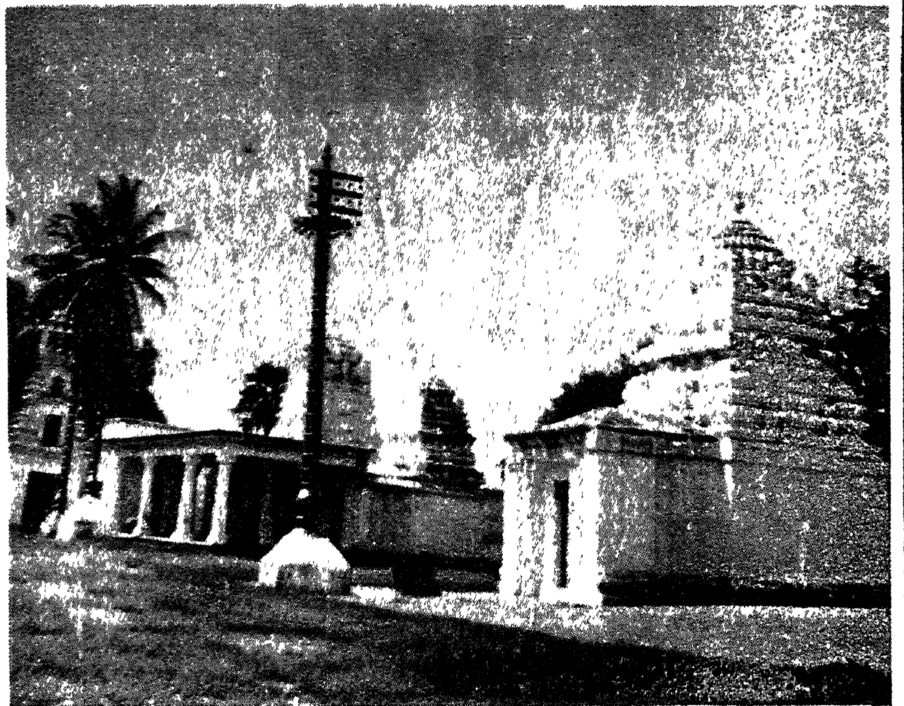
సంగమేశ్వర దేవాలయం ఆవరణలోనే పాపవినాశన స్వామి, పార్వతి, గంగ, కాలభైరవ దేవాలయాలున్నాయి. ఇంకా స్వామివారి కళ్యాణమండపం, పవళింపు మేడ, సమారాధనశాల, సంగమేశ్వరుని కెదురుగావున్న ఎత్తైన ఇత్తడి ధ్వజస్తంభం చూడదగినవి. దేవాలయాల సముదాయం చుట్టూ ఎత్తైన ప్రాకారంవుంది.

స్థలపురాణాన్ని బట్టి ఇక్కడ వెలిసిన సంగమేశ్వరుడికి పొన్నూరులోవున్న భావనారాయణస్వామికి కొంత సంబంధమున్నట్లు తెలుస్తుంది. గూనిగోవిందుడనే ఒక భక్తుడు తన మామ తనకే పిల్లనిచ్చేటట్లుగా కాశీలోని విశ్వేశ్వరస్వామి సన్నిధిలో ప్రమాణం చేయించుకున్నాడట. కాని అతని మామ తర్వాత అతనికి పిల్లనివ్వనని మాట తప్పాడు. అప్పుడు గోవిందుడు విశ్వేశ్వరుని, భావనారాయణుని తన భక్తితో కాశీ నుంచి రప్పించి గ్రామపెద్దల ముందు వారి చేత సాక్ష్యం చెప్పించాడట. అప్పుడు అతని మామ తన తప్పును ఒప్పుకొని దేవతల ముందు గోవిందుడికి తన కూతురునిచ్చి వివాహం చేశాడు. అప్పుడు విశ్వేశ్వరుడు సంగమేశ్వరుడు అనే పేరుతో ఇక్కడనే నిలిచిపోయాడని, భావనారాయణస్వామి పొన్నూరులో వెలిశాడని చెబుతారు. ఇట్లాంటి కథలు అనేకం వున్నాయి.

శివరాత్రినాడిక్కడ కళ్యాణమహోత్సవం, రథోత్సవం, పంచాహ్నికసేవ, ప్రభల వూరేగింపులు జరుగుతాయి. ఈ సందర్భంగా చుట్టుపక్కల ప్రాంతాల నుంచి వేలాది జనం వచ్చి, స్వామి దర్శనం చేసుకొని అభిషేకాలు చేయించి వెళ్ళుతుంటారు.

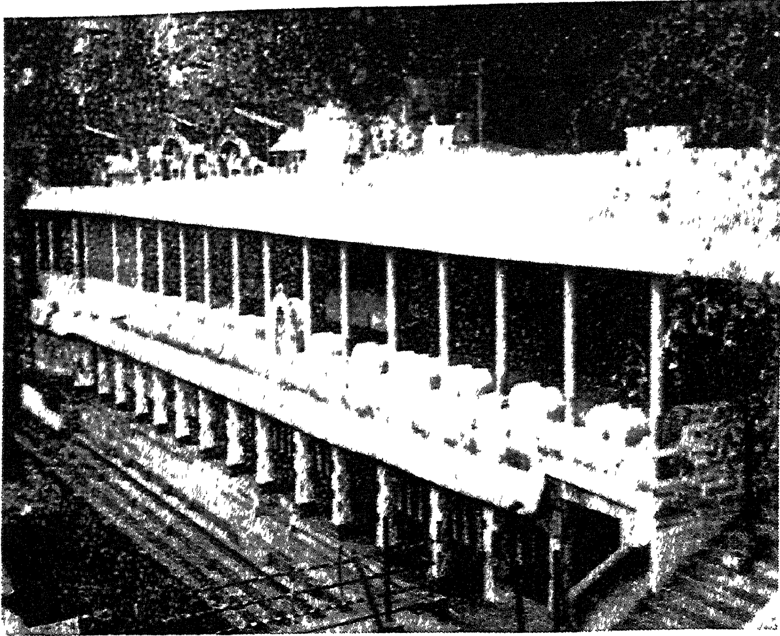
ఈ దేవాలయ ప్రాంగణంలో వివాహ మహోత్సవాలు కూడా ఎక్కువ సంఖ్యలో జరుగుతుంటాయి. •

— వి. వి. సుబ్బారెడ్డి

కపిల తీర్థం

శ్రీ పాయసం సుబ్రహ్మణ్యం

తిరుపతినుంచి తిరుమలకు వెళ్ళే బస్సు మార్గంలో, శేషాద్రి పర్వతపాదంలో సుప్రసిద్ధ పుణ్యక్షేత్రం 'కపిలతీర్థం' నెలకొని వుంది. కొండకోనలతో, నీలగిరి వృక్షాల సముదాయంతో, పచ్చని ప్రకృతి ఒడిలోని అందమైన పసిపాపలా అనిపిస్తుందీ పుణ్య క్షేత్రం.

మనోహర జలపాతదృశ్యం!

సుదూరం నుంచే కపిలతీర్థం 'జలపాత' దృశ్యం నయనానందకరంగా కనిపిస్తుంది. జలపాతపు హోరు వినిపిస్తుంది. జలపాతం సవ్వడితో శ్రుతికలిపి గోపురాలపై నివసించే శుక, పిక, శారికలుచేసే మధుర స్వనాలు యాత్రికులను ఆకట్టుకోవడమే గాకుండా ఆనందసాగరంలో ఓలలాడిస్తాయి.

క్షేత్రదర్శనం

కపిలతీర్థాన్ని సమీపించినపుడు మొట్ట మొదట ప్రవేశద్వారానికభిముఖంగా పర్యాంగ సుందరుడైన 'నందీశ్వరుడు' కనులవిందొనరిస్తాడు. ఆ తర్వాత ప్రవేశ ద్వారం, దానిని దాటిపోయిన తర్వాత పశ్చిమదిశాభిముఖంగా శిధిలావస్థలోవున్న ఆళ్వార్ ఆలయం కనిపిస్తాయి గతచరిత్ర స్మృతులను నెమరువేసుకుంటూ దిగులుగా.

ఆళ్వార్ ఆలయం

ఈ ఆలయంలోని గోపురం, గోపుర ద్వారం, ముఖమండపం, ప్రాకారం, గర్భ గుడి శిథిలావస్థలో కనిపిస్తాయి. ప్రాకారం లోపల ఆలయానికి ఉత్తరంవైపున పుట్టలు పెరిగి సర్పాలకు వాసయోగ్యమయ్యాయి. ప్రాకారపు రాతిగోడలపై అనేక శాసనాలు కనిపిస్తాయి.

కపిలమహర్షి

పూర్వం కపిలమహర్షి ఈ ప్రాంతంలో నివసిస్తూ ఇక్కడి ఈశ్వరుణ్ని పూజించడం వలన శివుడు కపిలేశ్వరుడైనాడని జనశ్రుతి. ప్రతిరోజూ శివుణ్ని అభిషేకించడానికి కామ ధేనువు పాలను ఉపయోగించేవారట.

కపిలతీర్థం

కపిలమహర్షి పేరుమీద ఈ తీర్థం కపిల తీర్థంగా వినుతికెక్కింది. కపిలతీర్థాన్ని ఆళ్వార్ తీర్థమనికూడా వ్యవహరిస్తారు. దీని ప్రస్తావన వరాహ, వామన, భవిష్యోత్తర పురాణాలలో కనిపిస్తుంది.

తిరుపతి పరిసర ప్రాంతాలలో సుప్రసిద్ధ శైవ క్షేత్రాలు రెండేవున్నాయి. తక్కినవి మామూలైనవి. జోగిమల్లవరం (యోగి మల్లవరం) పరాశరేశ్వరాలయం, కపిల తీర్థం (ఆళ్వార్‌తీర్థం) సుప్రసిద్ధ శైవ క్షేత్రాలు.

శ్రీ వేంకటేశ్వర అష్టోత్తర శతనామా వళిలో 'కపిలేశ్వరస్వామి' ప్రస్తావనవుంది. కార్తీకమాసంలో ఇక్కడ విశేషమైన పూజలు జరుగుతాయి. పౌర్ణమి వెన్నెలలో ఈ క్షేత్రం దివ్యంగా, శోభాయమానంగా కని పిస్తుంది. యాత్రికులీసమయంలో తండోప తండాలుగా ఈ క్షేత్రాన్ని సందర్శించి జల పాతంలో స్నానమాచరిస్తారు. జలపాతం ప్రాంతంలో స్నానంచేస్తున్న యాత్రికుల జాగ్రత్తకై పైనుంచి పట్టువిడుపుకు గొలుసు అమర్చారు. జలపాతం లేని రోజుల్లో ఇక్కడి కోనేరులో యాత్రికులు స్నానాలు చేస్తారు.

ఆలయప్రాంగణం

ఇక్కడి ప్రధానాలయం కపిలేశ్వరా లయం. ప్రారంభంలో మండపం, దాని కెదురుగా జలపాతదృశ్యం, ఇరువైపులా అంతస్థులమండపాలు, పశ్చిమాభిముఖంగా ఆలయంలోకి వెళ్ళడానికి మెట్లు, తర్వాత విశాలమైన హాలు విజయనగర, చోళ సంప్రదాయాలను ప్రతిబింబించే స్తంభాలు, శిల్పాలు దర్శనమిస్తాయి. ప్రధానాలయం గాక సుబ్రహ్మణ్యస్వామి, సూర్యనారాయణ ఉమామహేశ్వర, చండికేశ్వర, నవగ్రహా లయాలు, నాగులరాళ్ళువున్నాయి.

ఆలయం ఆగమశాస్త్రరీత్యా నిర్మించ బడింది. అన్ని ఆలయాలలాగే ప్రదక్షిణం, అంతరాళం, గర్భగృహంవున్నాయి. ఆలిం గన చంద్రశేఖరమూర్తి, సూర్యదేవ ఉత్సవవిగ్రహాలు ఆలయంలో భద్రపరుచ బడివున్నాయి.

పరమపావన తీర్థరాజం కపిలతీర్థంలో ఫిబ్రవరి 11 వ 'మహాశివరాత్రి' సందర్భంగా విశేష పూజాకార్యక్రమాలు, వందివాహన ఉత్సవ వేడుకలు జరుగుతాయి.

కుమారస్వామి: ఆరుశిరస్సులు, పన్నెండు హస్తాలువున్న కుమారస్వామి నెమలితోసహా దర్శనమిస్తాడు.

దక్షిణామూర్తి: ఈ మూర్తికి చతుర్భుజాలున్నాయి. పై కుడిచేతిలో నాగుపాము ఎడమచేతిలో త్రిశూలంమలచబడివున్నాయి.

సూర్యుడు: ఈ మూర్తి హస్తాలలో పద్మాలున్నాయి.

కామాక్షి: దేవికి చతుర్భుజాలున్నాయి. పై హస్తాలలో అంకుశము, పాశము, మిగతా రెండు హస్తాలు దక్షిణం అభయ ముద్ర, వామం వరదముద్రలో నూ వున్నాయి. శిల్పాలు చోళుల పరిపాలనా కాలానికి చెందినవిగా పరిశోధకులు భావిస్తున్నారు.

క్షేత్రనిర్మాణం

కపిలేశ్వరస్వామి ఆలయంలో చోళ, విజయనగర వాస్తు, శిల్పశైలులు విరివిగా కనిపిస్తాయి. ముఖమండపంపై మలచబడిన ఒకశాసనం ప్రకారం (1012-1044 ఏ.సి.) లో రాయన్ రాజేంద్రచోళన్ అన బడేరాజు క్షేత్ర నిర్మాణానికి పూనుకొన్నట్లు తెలుస్తున్నది. ఇతడు కొత్తూరు ప్రతినిధి.

విజయనగర చక్రవర్తి అచ్యుతదేవ రాయల పరిపాలనా కాలంలో (క్రీ.శ. 1530-42) క్రీ.శ. 1531 ఇక్కడి కోనేటిమెట్లు సంధ్యావందన మండపం, కోనేటికి మూడు వైపులా అంతస్థుల మంటపాలు నిర్మించ బడినట్లు తెలుస్తోంది.

ఇతర శాసనాలు

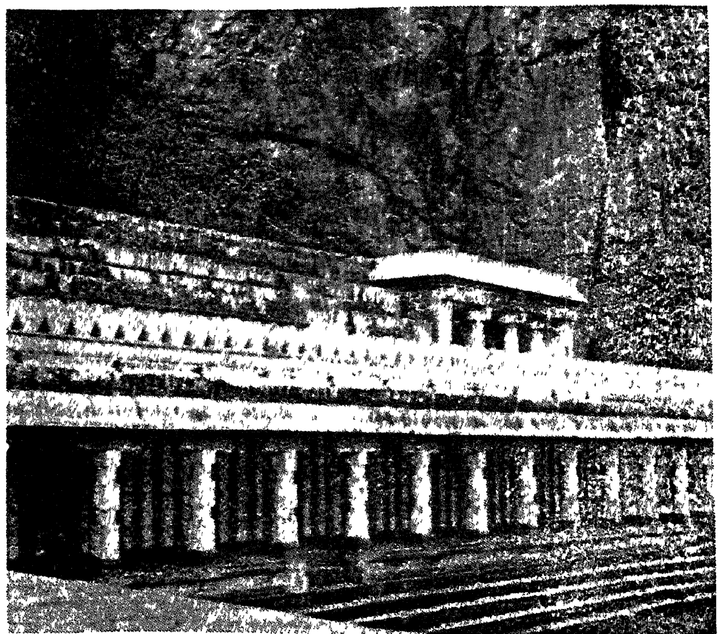
విజయనగర ప్రభువు సదాశివదేవ మహ రాయలు పరిపాలిస్తున్న సమయంలో క్రి.శ. 1544 కు చెందిన శాసనం తాళ్ళపాకం పెరియ తిరుమలయ్యంగార్ ఉదారంగా ఆలయానికి చేసిన సేవల్ని గుర్తుకు తెస్తుంది. సదాశివరాయల పరిపాలనా కాలంలోనే క్రి.శ. 1563 లో రాచవీటి నాయకర్ కపిలేశ్వరాలయంలోని ప్రాకారం, గోడలు,వంటశాల తదితరభాగాలను పునర్ని ర్మించినట్లు మరొక శాసనం తెలియజేస్తోంది. ప్రాకారం, గోడలు, వంటశాల అంతకు క్రితం పిడుగుపాటుకు శిధిలమైనట్లు తెలుస్తోంది. రాజులు, సామంతులు, ధనవంతులే గాక ఇక్కడి శాసనాలలో దేవదాసీలు సైతం కనిపిస్తున్నారు. 'సెవ్వసాని' శాసనం ఒకటివుంది. ఈ శాసన ప్రకారం నృత్య మండపంలో ఆవిడ గణపతి విగ్రహాన్ని అమర్చింది. క్రీ.శ. 1865 లో మహంత్ ధర్మదాసు కోనేరుమెట్లు, మండపం పున రుద్ధరించినట్లు మరొక శాసనంలోవుంది.

సవాల్-ఇ-జవాబ్ పట్టి

క్రీ.శ. 1801 లో అప్పుడు కలెక్టరుగా వున్న మిస్టర్‌స్ట్రాటన్ తిరుమల, పరిసర ప్రాంతాల చరిత్రను స్థానికులనుంచి రాబట్టడానికి కొన్ని ప్రశ్నలను తయారుచేశాడు. అందులో కపిలేశ్వరస్వామి ఆలయ ఆదాయాన్ని గురించిన ప్రస్తావనవుంది. 50 పులివరహాలు, 11 మైలులు, 10 కాసులు లేక ఇప్పటి లెక్కల ప్రకారం 200 రూ॥లు ఈ ఆలయానికి ఆదాయం వస్తుండేది. ఆలయానికి ధర్మకర్తలులేరు. కరకంబాడి పాళేగారు ఆలయ రక్షణ బాధ్యతలు చూసేవాడని అందులో వ్రాయబడివుంది.

ఆలయ గర్భగృహం 6 3/4x7 1/4x7 ఘనపు అడుగుల వైశాల్యం కలిగివుండేదనీ కపిలేశ్వరలింగం 'స్వయంభులింగం' అనీ అందులో పేర్కొనడం జరిగింది.

ప్రకృతి సౌందర్యానికి పునికిపట్టయి, చారిత్రక ప్రాభవంతో విరాజిల్లుతున్న 'కపిలతీర్థం' పుణ్యక్షేత్రాన్ని హిందువయిన ప్రతి ఒక్కరూ దర్శించవలసిన అవసరం ఎంతయినా వుంది.

శివరాత్రి

శ్రీ వి. యస్. వెంకటనారాయణ

"విశ్వేశ విశ్వభవనాశక విశ్వరూప విశ్వాత్మక త్రిభువనైక గుణాభివేశ, హే విశ్వబంధు కరుణామయ దీనబంధో, సంసారదుఃఖ గహనాజ్జగదీశరక్షః"

పరమేశ్వరుడైన పరమశివుడు సంసార గహనములో మనకు సంభవించు దుఃఖాదులను పోగొట్టు మహాదేవుడు కరుణా సింధువు. విశ్వనేత, జన్మమృత్యుజరావ్యాధి దుఃఖాదులను రూపుమాపు త్రిభువనైక ప్రభువు. విశ్వరూపుడై విశ్వాత్ముడై దీన బంధువై వఱలుచున్న జగదీశుడు! ఆయన యొక్క స్మరణ భవబంధములను పటాపంచలు చేయును. ఇట్లని పరమేశ్వరుడైన శివుని అపరావతారమైన శ్రీ శంకరభగవత్పాదాచార్యులవారు తాము కీర్తించిన "శివనామావళ్యష్టకము" న స్తుతించి యున్నారు.

"పమేధయతి యన్నిత్యం
సర్వార్థా నాముపక్రమం
శివ మిచ్ఛ న్మనుష్యాణాం
తస్మా దేషశివస్మృతిః ॥"

మనుష్యులెల్లరూ తమ ప్రయోజనముల పరిపూర్ణమునకుగాను శివపరమాత్మ ప్రాపును కోరెదరు. ఇదెల్లప్పుడునూ వారు అవలంభించు మార్గము.

"శంసుఖం, పరమానందమికారః పురుష స్మృతః" 'శం' అనగా సుఖము; పరమానందము. 'ఇ' కారముపరమ పురుషత్వమును సూచించునది. కాగా,

"వకార శ్శక్తిరమృతం శివఇత్యోచ్యతే బుధైరితి" 'వ' కారము అమృతశక్తిగలది. కావున సుఖమును, పరమశ్రేష్ఠమైన ఆనందమును, అమృతత్వశక్తిని కల్గించు మహాపురుషస్వరూపమే శివపరమాత్మ స్వరూపము మరియు,

"శివం కళ్యాణం తత్యో గాద్వాః"

'శివము' అనగా శుభము. దానితో కూడినవాడు కావున కళ్యాణకారకుడు. "శివప్రదాత్వాద్వా" శుభములనిచ్చువాడుశివుడు. "శివా ఋతయస్సంతు, శివావనస్వతయస్సంతు, అహోరాత్రే శివేస్యాతాః" శివునిచే ఋతువులునూ, పుష్పములవలన పుట్టిన ఫలములతోకూడి చెట్లు అహోరాత్రములు కాపాడబడి వర్ధిల్లు చున్నవి. "స్వస్తి శివం కర్మాస్త్వితి" కర్మములు శివునిచే కాపాడబడి భద్రముగ నుండును.

శివశబ్దము 'కాపాడునది' అభ్యుదయమును కాంక్షించు ప్రతివారు మా నామ

కీర్తన మాత్రము చేతనే ప్రతిఫలమును పొందగలరు. కావుననే శ్రీ ఆదిశంకరాచార్యులవారు 'సంసారగహన తారకమూర్తి' అని పరమశివుని కీర్తించిరి.

పరమశివుని పూజ శివరాత్రినాడు విశేష ఫల ప్రదమగుచున్నది. తత్తుల్యమేదియు నూలేదు. చావు పుట్టుకలనుండి కాపాడి కైవల్యము నొసగును.

శివకేశవుల కెట్టి భేదమునూలేదు. వారు ఏకస్వరూపులు. శివత్వములేకవిష్ణువుండడు. విష్ణుత్వములేక శివుడుండడు.

విష్ణువుయొక్క అవతారమైన శ్రీకృష్ణుడు 'గోకులాష్టమి' నాడు నడిరాత్రి ఉద్భవించి యున్నాడు. సరిగా నూటఎనభై దినముల తరువాత 'శివరాత్రి' వచ్చుచున్నది. ఆ శివరాత్రినాడు 'లింగోద్భవమూర్తి' గా శివపరమాత్మ నడిరాత్రి సమయములో ఉద్భవించు చున్నాడు. ఇట్లు సంవత్సరము, ఈ రెండు పుణ్యదినములచే రెండర్థ భాగములుగ విభజింపబడి పరమేశ్వరుని అవినాభావ స్వరూపములైన శివ విష్ణుశక్తులలో ఒకటి ఒక భాగమునను మరియొకటి మరొక భాగముననూ మనలను రక్షించుచున్నదని విదితమగుచున్నది. ఈ విషయము పూజ్యపాదులు జగద్గురువులైన శ్రీ కంచి కామకోటి పీఠాధిపతులైన శ్రీ చంద్రశేఖర భారతీంద్ర స్వాములవారిచే వెల్లడింపబడినది.

ఈశ్వరునికిగల లింగ స్వరూపము ఆయన స్వరూపరహితత్వమునూ, స్వరూపసహితత్వమునూ సూచించుచున్నది. ఇతర రూపములవలె లింగమునకు శిరస్సు, చేతులు, కాళ్ళు మొదలగు అంగములులేవు. ఆద్యంతములులేవు. ఆదిమధ్యాంతరహితమైనది.

శివరాత్రినాడు శివుడు లింగోద్భవమూర్తిగా అర్ధరాత్రి సమయమున ఆవిర్భవించును. కావున రాత్రియంతయూ భక్తులు మేల్కొనియుండి ఆ సమయమునకై వేచియుండి ఆయనను సేవింతురు. ఆయన లింగోద్భవమూర్తిగా ఏలఆవిర్భవింపవలసి వచ్చినది? అనిన, దానికి ఐతిహ్యముకలదు.

ఒకప్పుడు విష్ణువును, బ్రహ్మయూ తామిరువురిలో ఎవరధికులన్న వాదనకు దొడంగిరి. ఆ సమయమున వారి ఎదుట దేదీప్యమాన ప్రభలతో వెలుంగు లింగమావిర్భవించి దిగంతరాళములను నింపెను. దానిమూలమునూ, శిఖరమునూ తెలిసికొనవలెనని బ్రహ్మ విష్ణువులు సంకల్పించిరి. బ్రహ్మహంస స్వరూపియై లింగ శిఖరమును కనుగొనుటకై వెళ్ళెను. విష్ణువు వరాహరూపియై భూమిని చొచ్చుకొని పై లింగపాదమునన్వేషించుటకు పోయెను. కానీ వారికది అసాధ్యమాయెను.

(33 వ పేజీలో)

పురందరదాసు

శ్రీ వి. సూర్యనారాయణరావు

పురందరదాసులపేరు కర్ణాటక సంగీత ప్రియులందరికీ సుపరిచితం. 'కర్ణాటక హరిదాసు'గా, 'కర్ణాటక సంగీత పితామహుడుగా' సుస్థిరమైన యశస్సును ఆర్జించి, స్వామిభక్తులకీ, సంగీతజ్ఞులకీ ఆదర్శమూర్తిగా వెలుగొందిన మహాపురుషుడాయన.

కన్నడ వాగ్గేయకారుల్ని 'హరిదాసులు'గా వ్యవహరించే ఆచారం కర్ణాటక దేశంలోవుంది. సంకీర్తనల్ని రచించి, ఒక చోట కూర్చోకుండా, వాటిని శ్రావ్యంగా గానంచేస్తూ వీధివీధీ, వాడవాడా సంచరిస్తూ మానవజాతిని అజ్ఞానసుషుప్తినుండి మేల్కొలిపి, వాళ్ళహృదయాలను పరమగమ్యమైన పరమాత్ముని పదపద్మాలవైపు మళ్ళించి, మానవజీవితానికి ఒక పరమావధిని చూపించారు, ఈ హరిదాసులు. భక్తివేదాంతాలనే కాకుండా, నీతినీ, ధర్మాలనూ ఈ హరిదాసులు ప్రచారంచేశారు. వీరు స్వీకరించిన యాయవారవృత్తి, వీరు తలపెట్టిన సత్యధర్మ ప్రచారానికీ, భక్తివేదాంత ప్రబోధానికీ అత్యద్భుతంగా దోహదంచేసింది.

సంస్కృతభాషలోని శ్రుతిస్మృతి పురాణాలలో దాగిన రహస్యాల్నీ, నిగూఢ ఉపనిషత్ రహస్యాల్నీ సులభకన్నడభాషలో, సామాన్యప్రజలకి అర్థమయ్యే రీతిలో ప్రచారంచేసిన ఈ హరిదాసపథాన్ని అభివృద్ధిచేసిన వ్యక్తి పురందరదాసులు అని నిస్సంకోచంగా చెప్పుకోవచ్చు.

పురందరదాసుల పూర్వాశ్రమ జీవితానికీ తరువాత ఆయన స్వీకరించిన హరిదాస జీవితానికీ ఎంతో వ్యత్యాసం వుంది.

మహారాష్ట్రంలోని పురందరగఢమనే ఊళ్ళో వరదప్పనాయకుడు అనే బ్రాహ్మణుడు ఉండేవాడు. ఆయన వజ్రాల వ్యాపారం చేసేవాడు. వివాహం అయిన చాలాకాలం తరువాత క్రీ.శ. 1480 లో ఆయనకి కొడుకుపుట్టాడు. శ్రీనివాసనాయకుడన్న పేరుతో అతను పెరిగి పెద్దవాడయ్యాడు. విద్యాభ్యాసం పూర్తయ్యాక, యుక్తవయస్కుడైన శ్రీనివాస నాయకుడిని, అతని తండ్రి తన వ్యాపారంలో ప్రవేశపెట్టాడు.

శ్రీనివాసనాయకుడు నవరత్నాల వ్యాపారంలోనూ, బంగారం వ్యాపారంలోనూ ఆరితేరాడు. అతని వ్యాపారం మూడుపువ్వులూ ఆరుకాయలుగా అభివృద్ధిచెందింది. కాలక్రమాన సరస్వతీబాయి అన్న యువతితో శ్రీనివాసనాయకుడికి వివాహం జరిగింది.

వ్యాపారంలో అతను అద్వితీయమైన విజయం సాధించి కోట్లకి పడగలెత్తాడు. ఐశ్వర్యాధిదేవత అయిన లక్ష్మీదేవిని అతను తన గృహంలో బంధించి వేశాడని ప్రజలు చెప్పుకునేవారు.

లౌకికమైన అర్థాన్ని పరమార్థంగా భావించి, ధర్మాన్నీ, జీవితధ్యేయాన్నీ విస్మరించిన శ్రీనివాసనాయకుడిని, సన్మార్గంలో నడిపించడానికి భగవంతుడు నిర్ణయించుకుని, వృద్ధుడి రూపంలో అతన్ని యాచించడానికి వచ్చాడు. అతని భార్య నుండి ముక్కెరను దానంగా స్వీకరించి, తద్వారా శ్రీనివాస నాయకుడికి కనువిప్పు కలిగించాడు. ఆ సంఘటన దైవం ఉనికిని శ్రీనివాసనాయకుడికి తెలియజేసింది.

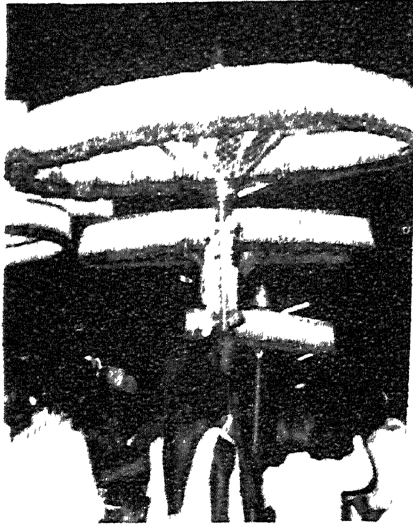
శ్రీ పురందరదాస వర్ధంతికి (ఫిబ్రవరి 12వ తేది) ప్రత్యేక వ్యాసం

శ్రీనివాసనాయకుడి తలతిరిగిపోయింది. వృద్ధ బ్రాహ్మణ రూపంలో తమను యాచించిన వ్యక్తి ఆ దేవదేవుడే అని అతనికి అర్థమైపోయింది. అతనిలో ఏదో సాగర మథనం ప్రారంభమయ్యింది. సకలచరాచర సృష్టికర్తా, సర్వజగద్రక్షకుడూ అయిన భగవంతుడు తనను మేలుకొలపడానికే తనని యాచించాడు! ఆ క్షణంలో అతనికి జ్ఞానోదయమయ్యింది. అతని హృదయం లోకి ఏదో వెల్తురు ప్రవహించినట్టయ్యింది. అతని కళ్ళు కాలువలుకట్టాయి. ఇంతకాలం తనను అజ్ఞానంలో, అంధకారంలో ముంచి, పరమాత్ముడిని విస్మరించేలాచేసిన ఐశ్వర్యం పట్ల అతనికి విరక్తి పుట్టింది. శాశ్వతమైన ఆనందాన్ని తనకి దక్కకుండా అడ్డుకునే సంపదల్ని త్యజించడానికి అతను ఆక్షణంలో నిశ్చయించుకున్నాడు.

కోట్లకు పడగలెత్తి, మహారాజులావున్న శ్రీనివాసనాయకుడి జీవితం ఆ క్షణంనుండీ మారిపోయింది. తన సకలసంపదల్నీ అతను దానంచేసేశాడు. అతని ఆలోచనా సరళి మారిపోయింది. అతని జీవిత దృక్పథం మారిపోయింది. శ్రీనివాస నాయకుడు చీకటిలోంచి వెల్తురులోకి అడుగు పెట్టాడు. కారణం లేకుండానే తనపట్ల అంత కరుణని ప్రదర్శించిన భగవంతుడిపట్ల అతని హృదయం ఆయత్తమైంది. అన్వేషణ ప్రారంభమయ్యింది.

శ్రీమంతులకు శ్రీమంతుడైన శ్రీనివాస నాయకుడు తన అఖండసంపదనీ, గృహాన్నీ పరిత్యజించి, భార్యాబిడ్డలతో బయలుదేరాడు. ఉదర పోషణార్థం యాయవార వృత్తిని స్వీకరించాడు. తనజన్మ సార్థకం కావడానికి తనకి సన్మార్గాన్ని నిర్దేశించే సద్గురువుకోసం అన్వేషిస్తూ అతను దేశాటనం ప్రారంభించాడు.

ప్రకటన

గొడుగుల పంపిణీ

మైకు సెట్లవలెనే పదిశాతం సబ్సిడీతో గొడుగుల జతను కూడా ఆలయాలకు విరాళంగా ఇవ్వాలని తే 6-3-82 దిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన నిర్వాహక మండలిలో తీర్మానించటం జరిగింది. కనుక గొడుగులు అవసరమైన ఆలయాల అధికారులు తమ అభ్యర్థనలు పంపుకొనవలసిందిగా కోరటమైనది. గొడుగుల జత సగం వెల రూ. 600/- అవుతుందికనుక టి. టి. డి. కార్య నిర్వహణాధికారి పేరిట ఆ మొత్తానికి డిమాండ్ డ్రాఫ్టు తీసుకొని ఆయా జిల్లాల అసిస్టెంట్ దేవాదాయ కమీషనర్ ల ద్వారా తమ దరఖాస్తులను పంపిన పక్షంలో, అలాంటి వారికి గొడుగులు మంజూరు చేయబడుతవి.

కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు,
తిరుపతి.

విజయనగర సామ్రాజ్యం శ్రీకృష్ణదేవ రాయల పరిపాలనలో ఉచ్ఛదశలోవున్న సమయమది. అపరోక్షజ్ఞాని అయిన వ్యాస రాయలవారు విజయనగరంలోవుండేవారు. ఆయన ఘనతనీ, మహత్వాన్నీ విన్న శ్రీనివాసనాయకుడు విజయనగరం చేరు కుని (క్రీ.శ. 1510-1515 మధ్యకాలంలో) వ్యాసరాయలవారి దర్శనంచేసుకున్నాడు. తనను శిష్యుడిగాస్వీకరించి, అనుగ్రహించి, ఉపదేశం కరుణించమని వేడుకున్నాడు.

వ్యాసరాయలు శ్రీనివాసనాయకుడిని తమ శిష్యుడిగా అంగీకరించారు. ఒక్క క్షణంలో జరిగిన అద్భుతమైన సంఘటన మూలంగా ప్రవృత్తి జీవితంనుండీ, నివృత్తి జీవితంలోకి ప్రవేశించిన శ్రీనివాసనాయ కుడి అర్హతని గుర్తించిన వ్యాసరాయల వారు అతనికి 'పురందరవిఠల' అన్న ఆశ్రమ నామాన్ని (అంకితనామం) ప్రసా దించారు. శ్రీనివాసనాయకుడు 'పురందర దాసు' అయ్యాడు.

పశ్చాత్తాపంతో, పరివర్తనం చెందిన ఆయన హృదయం సూర్యరశ్మికి మంచులా కరిగి, పొంగులువారి ప్రవహించింది. ఆ ధార్మిక వైతాళికుడి కంఠం నిర్విరామంగా గానం సాగించింది. ఆ సరస కవితామూర్తి ఘంటం నిరాఘాటంగా పద, పద్య, సుళాదుల్నీ, ఉగాభోగాల్నీ లిఖించసాగింది. కర్నాటకరాజ్యంలో ఆయన కవితావాహిని కూలంకషంగా ప్రవహించింది. సహృదయ క్షేత్రాల్ని తన అమృతజలంలో తడిపి, ధార్మిక సస్యాల్ని పండించింది.

పురందరదాసుల ఆవిర్భావంతో అంత వరకూ నామమాత్రంగావున్న సంకీర్తనా సంప్రదాయం నవోద్వేగంతో నూతన పథాల్ని తొక్కింది. సంగీతానికి కొత్త ఒరవడి సంతరించబడింది. వందలకొద్దీ, వేలకొద్దీ, లక్షలకొద్దీ కీర్తనల్ని రచిస్తూ, గానం చేస్తూ పురందరదాసులు మానవజాతి పున రుద్ధరణకోసం నిర్విరామంగా కృషిచేయ సాగేరు. ప్రజల హృదయాల్లో భక్తిజ్యోతిని ఆయన వెలిగించారు. శ్రీహరి మహిమను, ఆదిశేషుడిలాగా వేనోళ్ళ కీర్తించారాయన. పరమాత్ముని అవతార మహత్వాన్ని వర్ణిస్తూ ఎన్నో కీర్తనల్ని రచించారు. శ్రుతిస్మృతి పురాణాలలో నిక్షిప్తాలైన వేదాంత రహస్యా లని కమనీయమైన కన్నడ భాషలో, పామరులకిసైతం అర్థమయ్యే విధంగా రచించి, నాలుగు చెరగులా తిరిగి, గానం చేసి, అద్వితీయంగా ప్రచారంచేశారు.

సాహిత్యవేత్తగా, సంఘసంస్కర్తగా, భగవద్భక్తాగ్రగణ్యుడుగానే కాకుండా గొప్ప లాక్షణికుడుగా పురందరదాసులకి సుస్థిర మైన పేరుంది. కర్నాటక సంగీత సంప్ర దాయానికి నాంది ప్రస్తావకుడై, దానికొక విశిష్టమైన విధానాన్నీ స్థానాన్నీ కల్పించిన పురందరదాసు 'కర్నాటక సంగీత పితామహుడుగా' వాసికెక్కారు.

ఆయన సంకీర్తనా భాండాగారం ఆయన్ని సరససాహిత్యవేత్తగా, మానవతా వాదిగా, స్వచ్ఛంద ధార్మికుడుగా, పరమ భాగవతోత్తముడుగా, సంఘసంస్కర్తగా, లాక్షణికుడిగా ఆయనని మనకు చూపిస్తుంది. ఆ నాటి సాంఘిక పరిస్థితికీ, ఆచారవ్యవహారాలకూ, ప్రజల ఆలోచనా సరళికీ ఆయన సాహిత్యం చరిత్రలాగా అద్దంపట్టుతోంది.

కన్నడభాషలో సాగిన ఆయన సాహిత్యం కర్నాటక రాజ్యానికే పరిమితంకాలేదు. ఆయన సంకీర్తనాస్రవంతి తెలుగుగడ్డపైన కూడా ప్రవహించింది. ఆయన సృష్టించిన ప్రజాసాహిత్యం తెలుగుప్రజల ఆదరాభి మానాలను చూరగొంది. ఆంధ్ర సంగీత పితామహుడైన త్యాగరాజస్వామిలాంటి వాగ్గేయకారులను ఆయన సాహిత్యం ప్రభావితుల్ని చేసింది. స్వయంగా త్యాగరాజ స్వామివారే తమ 'ప్రహ్లాద భక్తవిజయ' మన్న గ్రంథారంభంలో పురందరదాసుల ప్రతిభావ్యుత్పత్తుల్ని ప్రస్తుతించారు.

క. దురితవ్రాతములెల్లను
పరిమార్చెడి హరిగుణములఁ బాడుచునెపుడున్
పరవశుడై వెలుగు పురం
దరదాసుని మహిమను నేఁదలచెదనెపుడున్.

తెలుగువారి ఇలవేలుపు తిరుపతి వేంక టేశ్వరస్వామి పురందరదాసుల ఆరాధ్య దైవం. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిని దర్శించి, ఆ స్వామిని కీర్తిస్తూ ఆయన ఎన్నో కీర్త నల్ని రచించారు. సుప్రభాతమూ, వివిధ

సేవలూ ఉపచారాలూ మొదలు లాలిసేవ దాకా వినూత్నమైన పద్ధతిలో పురందర దాసులు శ్రీనివాసుడిని తమ సంకీర్తనా పుష్పాలతో సేవించారు. 'తిరుపతి తిమ్మప్ప' తో ఆయన పెంచుకున్న అనుబంధాన్ని ఆయన రచించిన వందలాది కీర్తనలు తేట తెల్లం చేస్తున్నాయి.

పురందరదాసులవారి సమకాలికులలో ముఖ్యులు కనకదాసులు. అదే కాలంలో కనకదాసులుకూడా వ్యాసరాయల శిష్యుడుగా వున్నాడు. తొలి తెలుగు వాగ్గేయ కారుడూ, పదకవితాపితామహుడూ అయిన తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులూ, పురందర దాసులు తిరుమలపై కలుసుకున్నట్టు, అన్నమాచార్యుల మనుమడైన తాళ్ళపాక చిన్నన్న తన 'అన్నమాచార్య జీవిత చరిత్ర' ద్విపదకావ్యంలో పేర్కొన్నాడు.

పురందరదాసు నారదమహర్షి అవతార మన్న అభిప్రాయం ప్రచారంలోవుంది. పురందరదాసు కర్నాటక సంగీతానికి ఒక రూపాన్ని ప్రసాదించారు. ఆయన సాహిత్యం అందరికీ అందుబాటులో వుండి, అర్థమై, ఒంటబట్టిన సాహిత్యం. మామూలు భక్తులలాగా ఆయన కీర్తనలు రాసుకుంటూ, ఒక మూల కూర్చోలేదు. తాము స్వీకరించిన యాయవారవృత్తి నెపంతో ప్రజలకోసం, ప్రజల భాషలో రచించిన భక్తి వైరాగ్యనీతి ధర్మప్రబోధకాలైన కీర్తనలను గానంచేస్తూ వీధివీధి వాడవాడా తిరుగుతూ ప్రజల్లోకి చొచ్చుకువెళ్ళారు. వాళ్ళ అనాచారాల్నీ, మూఢవిశ్వాసాల్నీ ఖండిస్తూ వాళ్ళకి జీవిత పరమార్థాన్ని బోధించారు. కోరికలతో, కష్టాలతో సతమతమవుతూ, అసలు పురుషార్థాన్నీ, జీవితలక్ష్యాన్నీ విస్మరించి, కుక్షింభరత్వం కోసం తాపత్రయపడుతు, నిత్యదుఃఖంతో అలమటిస్తున్న పీడిత ప్రజల వాడలలో సంఘం బహిష్కరించిన ప్రదేశాలలో, మురికివాడలలో ఆయన సంచరించారు. ఆ అమాయక ప్రజల జీవితదృక్పథాన్ని మార్చి, వాళ్ళనిసన్మార్గవర్తనులుగా చేయడానికి ఆయన నిర్విరామంగా కృషి చేశారు. ప్రజల ఆచారవ్యవహారాలను చక్కగా గమనించిన పురందదాసులవారు వారిదైనందిన జీవితంలోని సంఘటనల్ని ఎంతో చాకచక్యంగా తమ కీర్తనలలో వుపయోగించారు. తమ భిక్షాపాత్రలో వేయడానికి ఎవరో గృహిణి తెచ్చిన రాగుల్ని చూచి.

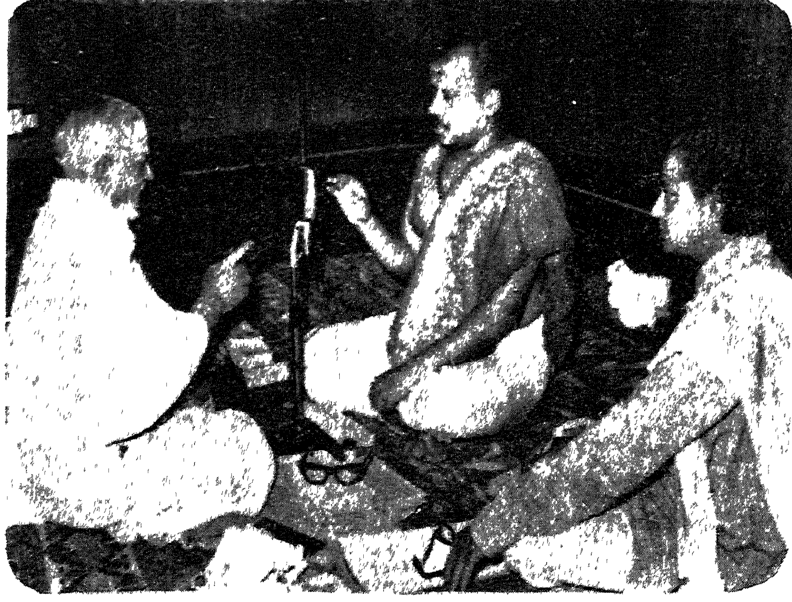
"రాగి తందీరా! భిక్షకె రాగితందిరా!
యోగ్యరాగి, భోగ్యరాగి, భాగ్యవంతరాగి నీడు
పరమపురుష్య రసమాడువరాగి
పురందర విఠలన సేవిపరాగి"

అన్న సంకీర్తనని ఆశువుగా గానం చేశారు. ధాన్య విశేషమైన 'రాగి'ని ఆయన ఎంతో సమర్థవంతంగా తమ కవితలో వాడుకుని ప్రజలకి చాల దగ్గరగా వెళ్ళిపోయారు.

క్షుద్రదేవతోపాసనతో తమకు మేలు జరుగుతుందని విశ్వసించి, హింసాప్రవృత్తితో అజ్ఞానంలో జీవితాల్ని సాగిస్తున్న సోదరమానవుడిని సన్మార్గంలో పెట్టడానికి ఆయన ప్రయత్నించారు. వాళ్ళని అజ్ఞాన సుషుప్తి నుండీ మేలుకొలపడానికి ఎన్నో ప్రబోధగీతాల్ని రచించారు; గానంచేశారు. "ఊరదేవర మాడబేకణ్ణ" అన్న కీర్తన ఈ సత్యాన్ని చాటి చెప్తోంది. నోరులేని ప్రాణులైన దున్నపోతుల్నీ, మేకల్నీ, కోళ్ళనీ క్షుద్రదేవతలకి బలిఇవ్వడం కాదనీ, మానవుడిలోవున్న కామక్రోధలోభమోహ మదమాత్సర్యాలూ, అహంకారము అన్న దున్నల్నీ, మేకల్నీ, కోళ్ళనీ, గోవుల్నీ బలి ఇచ్చివేయాలని ఈ పాటలో పురందర దాసులవారు చక్కగా ప్రబోధించారు.

పురందరదాసుల సాహిత్యం కన్నడ సాహిత్యచరిత్రలో ఒక నూతన యుగాన్ని ప్రారంభించింది. నిరక్షరాస్యులకు కూడా సులభంగా అర్థమయ్యే సులభశైలిలో గీత రచన చేసి, ప్రజల మధ్యలో తిరుగాడుతూ, భక్తినీ, వేదాంతాన్నీ, ధర్మాన్నీ, నీతినీ ప్రచారంచేసే 'హరిదాస' సంప్రదాయానికి చక్కటి బాట సిద్ధం చేయబడింది.

ఆయన సాహిత్య ప్రభావం ఆ తరువాతి హరిదాసులకి మార్గదర్శకం అయ్యింది. ఆయన సంకీర్తనా సరళి తరువాతి సంగీతానికి ఒరవడి అయ్యింది. ఆయన రచనలతో అనేకమంది కర్నాటక హరిదాసులేకాకుండా త్యాగరాజస్వామి, ముత్తుస్వామి దీక్షితులు మొదలైన మహామహులు ప్రభావితులయ్యారు. అమలభక్తి పరిపూర్ణమైన ఆయన భక్తి గేయాలలో భగవంతుడు తన వివిధరూపాలతో మనకి సాక్షాత్కరిస్తాడు. తన్మయత్వంతో ఆయన గానం చేసినప్పుడు స్వామి ఆయనముందు తన మనోహర రూపంతో, ఆ మహనీయుడి కీర్తనలో వర్ణించబడిన రూపంతో సాక్షాత్కరించాడేమో అనిపిస్తుంది.

పూనాపండితుల వేదపఠనం:
ప్రక్కనున్నవారు: శ్రీ ఎం. డి. బాలసుబ్రహ్మణ్యం
(ప్రధానాచార్యులు, కేంద్రీయ సంస్కృత విద్యాపీఠం, తిరుపతి.)

వేదాల పరిరక్షణ

వేదపఠనాన్ని ప్రోత్సహించి పరిరక్షించి ప్రచారం చేసేందుకు కంకణం కట్టుకుంది, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం. ఋగ్వేద సంహిత, ఐతరేయ బ్రాహ్మణ వేదాల పఠనాన్ని ప్రస్తుతం టి. టి. డి. స్టూడియోలో రికార్డు చేస్తున్నారు. పూనేకు చెందిన ఇద్దరు ప్రముఖ ఋగ్వేద పండితులు శ్రీ డి.పి. భింజవాడికర్, శ్రీ డి.ఎం. ఫాడ్కేలు ఈ వేదపఠనం చేస్తున్నారు. ఇప్పటిదాకా 50 గంటల వేదపఠనం జరిగింది.

వేదపఠనాలు పూర్తిగా అంతరించిపోయే ప్రమాదాన్ని నివారించేందుకు టి. టి. డి. ఒక బృహత్తర కార్యక్రమాన్ని చేపట్టి వేదాలనన్నింటిని టేపురికార్డు చేయిస్తోంది.

తిరుపతి శ్రీ వేంకటేశ్వర సంగీతనృత్య కళాశాల రికార్డింగ్ స్టూడియోలో వేదాల ధ్వని ముద్రీకరణను పర్యవేక్షిస్తున్న టి. టి. డి. కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి.

వేదాంత గురువులు

శ్రీ రాణి హయగ్రీవశర్మ

గర్భస్థ శిశుదశనుండి మరణము పర్యంతము మానవునకు సంస్కారములు జరుగుచునే యుండును. వీనినే షోడశ సంస్కారములను పేరుతో వ్యవహరింతురు. ఈ సంస్కారములలో ముఖ్యమైనది మానవుని యున్నతికి దోహదకారియయినట్టిది, అక్షరాభ్యాస సంస్కారము. లేక విద్యాభ్యాస సంస్కారము. ఈ సంస్కారమే మానవుని పాశవికప్రవృత్తి నుండి మానవత్వమునకు, అనాగరికావస్థనుండి నాగరికావస్థకు చీకటినుండి వెలుగునకు, అజ్ఞానమునుండి, జ్ఞానదశకు, అపవిత్ర దశనుండి పవిత్రత్వ దశకు, మానవత్వమునుండి దివ్యత్వమునకు తీసికొనిపోయెడి సంస్కారము. ఇంతటి మహత్తర ప్రయోజనములు సమకూర్చెడి యీ సంస్కారము సద్గురుసేవవలన, తత్కటాక్షమున, తప్ప వేరొక విధముగా లభ్యముకాదు.

సద్గురు విచారముచేయుటకు ముందుగా శిష్యులలో గల భేదములను విచారింపవలసి యున్నది. ప్రాథమికముగ శిష్యజాతిని మూడు రకములుగ వర్గీకరింపవచ్చును. 1 కుశాగ్రబుద్ధిమంతులు. 2 ముసలాగ్ర బుద్ధిమంతులు, 3 మృత్పిండ బుద్ధులు.

దర్భపోచ అగ్రమువలె సూక్ష్మగ్రహణ శక్తికలవారు కుశాగ్రబుద్ధిమంతులు. వీరుప దేశమాత్రమున సర్వము గ్రహించి తమ బుద్ధిబలముచే విద్యలకు మెఱుగు పెట్టుదురు. రోకటిపొన్నువలె మందమగు బుద్ధిగల వారు ముసలాగ్ర బుద్ధిమంతులు. ఇట్టి వారికి గురూపదేశమెన్నిమార్లు జరిగినను సంపూర్ణముగ గ్రహింపలేని కారణముగా గురువుచెప్పినది మరచిపోవు నవకాశములు తఱచుగ కలుగుచుండును. ఒక్కచో విప రీతార్థములకు గూడ నవకాశము లేకపోలేదు. మట్టిముద్ద నీరుతగులగనే మెత్తపడును. ఆరిపోయినచో గట్టిపడును. అట్లే మృత్పిండబుద్ధులు గురూపదేశమున్నంత కాలము పండితులుగానుండి గురూపదేశము సమాప్తమైన పిమ్మట మూర్ఖులకోవకు చెందుదురు.

వెనుక వివరింపబడిన రెండువర్గములకు చెందిన శిష్యులు సద్గురువు గనక లభించినచో ఆ సద్గురు కటాక్షలేశముచే వారు మేధావంతులగు నవకాశములు పెక్కు గలవు. ఇట్టి సందర్భముననే సద్గురు కటాక్షమాహాత్మ్యము మన కవగతమగును. శంకరాచార్యునొద్ద శిష్యరికముచేసినట్టి వారిలో "పద్మపాదుడు" గురుకటాక్షమునకు పాత్రుడయ్యెనని చరిత్ర చెప్పుచున్నది.

ఇంకను నిట్టి శిష్యులేకాక, మేషజాతి శిష్యులనియు, మహిషజాతి శిష్యులనియు రెండువర్గములవారున్నారు. మహిషము సరస్సులోదిగి నీటిని కలుషితముచేయుచు, తాను త్రాగక, యితరులకువయోగింప కుండునట్లు నీటిని వ్యర్థముచేయు చున్నది. అట్లే శిష్యుడుకూడ గురువుల యొద్దచేరి తాను చదువక, క్రమశిక్షణతో మెలగక, ఇతరుల చదువనీయక, కాలము నంతటిని వ్యర్థముచేయువాడు మహిషజాతి శిష్యుడుగా పిలువబడుచున్నాడు. మేషము ఎంతస్వల్పముగ జలమున్నను జలమునకు కాళ్లు తగులనీయక, జలమును తాను త్రావియితరులకు గూడ నుపయోగించునట్లు క్రమశిక్షణతో మెలగి సంచరించుచున్నది. అట్లే కొందరు శిష్యులు వినయవిధేయతలతో క్రమశిక్షణతో మెలగి, గురుశుశ్రూష ద్వారా విద్యార్జనముచేయువారు మేష జాతి శిష్యులుగా పన్నెకెక్కుచున్నారు.

కనుకనే శంకరభగవత్పాదులు "వివేక చూడామణి" యను గ్రంథములో "బ్రహ్మ విద్యకధికారి" యెట్టివాడుగా నుండవలయునో నిర్ణయించినాడు. అతడు మేధావి, విద్వాంసుడు, మంచి యూహాపోహల యందు విచక్షణుడుగా నుండవలయునట.

"మేధావీపురుషోవిద్వానూహాపోహవిచక్షణః
అధికార్యాత్మవిద్యాయాముక్తలక్షణ లక్షితః"

ఇట్టి లక్షణములుగలవాడే ఆత్మవిద్యను పొందుటకు అధికారియగును.

గురువర్గీకరణము :

సద్గురునెన్నుకొనుట చాల క్లేశముతో కూడినపని. వీరిలోకూడ చాల వర్గములు కలవు. సామాన్య గురువులు లేక సాధారణ గురువులు, సద్గురువులు. వీరిలో సామాన్య గురువులు అక్షరదాతలుగా మాత్రమే యుందురు. గురువులు మేధావంతులైన శిష్యులకు విద్యాదానముచేతురు మృత్పిండబుద్ధులు ముసలాగ్రబుద్ధులుఐన శిష్యులను అనుగ్రహించుశక్తి ఒక్క సద్గురువులకు మాత్రమే యుండును. వీరు నిగ్రహానుగ్రహ సమర్థులు. తమ కటాక్ష వీక్షణపరంపరచే నెట్టి మహత్కార్యము నైనను సాధింపగలరు. ఇట్టివారు మనకు చరిత్రలో చాల తక్కువగ కనిపింతురు. శంకర భగవత్పాదులు. గౌడపాదయతీంద్రులు. వేదవ్యాసమహర్షి రామకృష్ణ పరమహంస మున్నగువారు ఈ కోవకు చెందుదురు. ఈ సద్గురువులే వేదాంత గురువులుగాకూడ ప్రసిద్ధి చెందిరి. సకల విద్యాదానముకంటె, వేదాంత విద్యోపదేశము, లేక బ్రహ్మవిద్యోపదేశము, లేక ఆత్మవిద్యోపదేశము కడుంగడు గణనీయము, శ్లాఘనీయము. అట్టి బ్రహ్మవిద్యా గురువును ఎన్నుకొనుట, (తెలిసికొనుట) మిక్కిలి కష్టతరము వీరిలో దాంభికు లెవ్వరో సద్గురువు లెవ్వరో నిర్ణయించి కొని గురుస్వీకారము చేయవలసియున్నది.

ఇట్టివారుకూడ తరతమభేదముచే ఆరు విధములుగనుందురు.

1. యోగపాషండులు :

మరణ దుఃఖము లేకుండగ చిరంజీవులుగా నుండవలెనని యోగాభ్యాసము చేయువారు. దీర్ఘకాలము జీవించుటను యోగము ద్వారా సాధింపవచ్చునుగాని, మరణము లేకుండగ జీవించుట యసంభవము. ఎంతటి బ్రహ్మజ్ఞానియైనను జాతస్య మరణం ధ్రువమ్ అన్నట్లు మరణించక యుండుట యసంభవము. గావున యోగ పాషండులను సద్గురువులుగా నంగీకరింపలేము.

2. కర్మపాషండులు :

కర్మ జన్మహేతువని, కర్మలు చేయకున్నచో జన్మముండదని నమ్మి విహిత కర్మలగూడ నాచరింపకుండువారు. కర్మ సిద్ధాంతము జన్మకారణమైనను విహిత కర్మల విడనాడుట బ్రహ్మజ్ఞానులకైనను తగదు. అందుచేత కర్మపాషండులను సద్గురువులుగా స్వీకరింపరాదు.

3. వైరాగ్యపాషండులు :

ఆత్మాభిమానమును విడచి శీతోష్ణాది ప్రకృతి ద్వంద్వములను సహించుచు, దిగంబరులుగా నుండువారు. సద్గురువులు, బ్రహ్మజ్ఞానులు ఆత్మాభిమానమును విడచి యుండరు. ఇతరులకసహ్యకరములు అసభ్యములగు చేతలతోవారి ప్రవర్తన ముండరాదు. అందుచే వైరాగ్యపాషండులను సద్గురువులుగా నంగీకరింపరాదు.

4. జ్ఞానపాషండులు :

ఆత్మానాత్మజ్ఞానమును తెలిసియు, ఆచరణలో దానిని నిలుపుకొనక స్వేచ్ఛగా సంచరించువారు. ఎంతటి జ్ఞానులైనను తాము తెలిసికొనిన విషయమును, ఇతరుల కాదర్శప్రాయముగా నుండులకై ఆచరణలో దానిని ప్రవేశపెట్టవలయును. ఆచరణ విరహితమైన జ్ఞానముత్తమఫలితమునీయజాలదు. అందుచే జ్ఞానపాషండులు గురుస్వీకారార్హులుగారు.

5. మిథ్యాపాషండులు :

ఈ ప్రపంచమున సత్యదార్థమేమియు లేదు. అంతా మిథ్యయని నమ్మి దానిని తెలిసికొనుటయే జ్ఞానమని నమ్మి సుషుప్త్యానందముతప్ప వేరేమియు లేదని భ్రాంతిని చెందువారు. ఇట్టివారిని గురువులుగా స్వీకరించిన భ్రాంతితప్ప మరేమియుమిగులదు. ఇట్టివారు సంఘ వ్యతిరేక చేతలుచేయు నవకాశములు కలవు.

6. మాయాతత్త్వపాషండులు :

సర్వము మాయయనినమ్మి అట్టిమాయ అసత్యము కాబట్టి యేదిచేసినను చేయనట్టి గదా యని స్వేచ్ఛావర్తనులగువారు. ఇట్టివారిని సంఘ విద్రోహులుగా పరిగణింపవచ్చును. ఇట్టి వారిని సద్గురువులుగా స్వీకరించిన యీ మానవసమాజము నాశనమగుటకు ఎంతయో కాలమవసరములేదు. ఇట్టివారే సాటి మానవులను హత్యచేసియు, చేయనట్టే కదాయని వాదించునవకాశములు కలవు. గాన ఇట్టివారిని సంఘమునుండి ఏరివేయవలయును.

7. గురువేషపాషండులు :

వీరు వేషభాషలలో గురుత్వమును ప్రదర్శించి ప్రజలను మోసగించునట్టివారు. వీరుకూడ సమాజమునకు ప్రమాదకారులు గనేయుందురు. ఇట్టివారిని గమనించి ప్రవర్తిల్లవలయును. పాషండుడు-అనగా నాస్తికుడు, మూర్ఖుడు, అసచ్ఛాస్త్రములను వల్లె వేయువాడు అనిఅర్థము. ఇట్టి పాషండ సప్తకమును గమనించి, పరిశీలించి, పరిశోధించి, అట్టివారిని సమాజమునకు దూరముగా నుంచవలెను.

సద్గురు లక్షణము.

అక్షర విద్యాదాతలు సమాజమున సంఖ్యలో నెక్కుడుగా నున్నారు. వీరందరు శిష్యులయొక్క విత్తము నపహరించువారలేకాని, శిష్యులయొక్క హృదయ తాపమును చల్లార్చెడివారు బహుతక్కువ. ఈ క్రింది శ్లోకము ప్రమాణము.

గురవో బహవస్సంతి శిష్యవిత్తాపహారకాః
గురవో విరళాలోకే శిష్యహృత్తాపహారకాః

కాగా ఒక్క వేదాంత గురువే శిష్య హృత్తాపమును తన బోధనలద్వారా హరించువాడనితెలిసికొనవలయును. అంతేకాక బ్రహ్మవిద్యా గురువు తన యుపదేశమును మౌనముగానే చేయును. అందువలననే యొకానొక శిష్యుడు వేదాంత గురువుయొక్క యుపదేశమాహాత్మ్యమును దర్శించి యాశ్చర్యచకితుడగుచున్నాడు.

సర్వేప్యక్షర దాతారోవాగ్మినం మామకుర్వత
భవానక్షర దానేనమూకంమామకరోదహో

లోకమున గురువులు విద్యాహీనులయిన శిష్యులకు విద్యాదానముచేసివారిని వాగ్మిలుగ చేయుచున్నారు. కాని వేదాంత గురువు బ్రహ్మవిద్యోపదేశముచేసి మూగవానినిగాచేయుచున్నాడు. ఆశ్చర్యమే కదా! వేదాంతవిద్యనుపదేశముపొంది ఆచరణలోనున్నవానికి మాటలుకరువగును. అతనికిమాటాడుటకేమియు నుండదు. గాన మౌనము నాశ్రయించియే యుండును. అందుచేత బ్రహ్మవిద్యోపదేశమునకు మౌనవ్యాఖ్యానమే మూలము. తత్కారణముగనే శంకర భగవత్పాదులు మౌనవ్యాఖ్యానము ద్వారా శిష్యుల కుపదేశముచేసినవాడు. అందులకీక్రింది శ్లోకము ప్రమాణము.

ఉపవిశ్యవటతరోర్మూలే వృద్ధాశ్శిష్యాఃగురుర్యువా
మౌనస్తువ్యాఖ్యానం శిష్యాస్తుచ్ఛిన్నసంశయాః

గురువు యువకుడు. శిష్యులు వృద్ధులు. మర్రిచెట్టు మూలము ఆసనము. మౌనమే వ్యాఖ్యానము. శిష్యుల సందేహములు పటాపంచలయ్యేనట. ఇట పశ్యంత రూప వాక్కుద్వారా విద్యాబోధనము జరుగుచుండెనని తెలియవలయును.

ఉపసంహారము :

ఇట వివరింపబడిన మేషజాతి విద్వాంసుడైన శిష్యుడు మౌనవ్యాఖ్యానముద్వారా విద్యోపదేశముచేసెడి గురువు లోకమున నేడు దుర్లభులు.

అట్టి సచ్ఛిష్యునకు అట్టి గురూపదేశము లభ్యమైననాడు ఈ చరాచర జగత్తంతయు నాతని కనుసన్నలలో మెలగగలదు.

ఏది ఏమైనను సద్గురు కటాక్షము "అసతోమా సద్గమయ, తమసోమాజ్యోతిర్గమయ" మృత్యోర్మా అమృతంగమయ" అనెడి స్థితిని కల్పింపగలదనుట నిర్వివాదాంశము.

ప్రకృతి - పురుషుడు

— శ్రీమతి ఓరుగంటి పార్వతీదేవి

> స్త్రీ పురుషుల శృంగారం ప్రకృతితత్త్వం. ఆత్మపరమాత్మల సంయోగం పరతత్త్వం — ఈ రెంటి కలయికే జగన్నాటకమని రచయిత్రి భావన.
> ॥ సం ॥

ప్రకృతి రెండురకాలు. ఒకటి అంతః ప్రకృతి. రెండు బాహ్యప్రకృతి. వ్యక్తమగునది ప్రకృతి. అంటే కేవలం భూమ్యాకాశాలే కాదు. వాని అంతర్లీనమైన హావభావాలు, సృష్టిక్రమాలు అన్నీ ప్రకృతి క్రిందేలెక్క.

పురుషుడు అంటే మగవాడు అని బాహ్యార్థం. నిజానికి, పరిపూర్ణుడని అంతరార్థం. పురుషుడు సృష్టిరీత్యా శారీరకంగా పరిపూర్ణుడే. స్త్రీ అపరిపూర్ణురాలు.

మానసిక పరిపూర్ణత చేకూరాలంటే స్త్రీ సాహచర్యం పురుషునికి, పురుషుని సాహచర్యం స్త్రీకి అనివార్యం. ఆధ్యాత్మిక భూమికలో అయితే ప్రతిఆత్మ పరిపూర్ణమైనదే! ఈ దృష్టితో చూచినవారికి స్త్రీ పురుషులందరూ స్త్రీలే! భగవంతుడొక్కడే పురుషుడు.

ప్రకృతినుండి త్రిగుణాలైన సత్త్వరజస్తమోగుణాలు, వాటినుండి వికారాలు. రాగద్వేషాలు ఉద్భవిస్తాయి. ఇవే ప్రకృతి లక్షణాలు. ప్రకృతిలోని అతి సహజమైనగుణం కామ క్రోధ లోభ మద మోహ మాత్సర్య భూయిష్ఠమై ఉంటుంది.

ప్రకృతి క్షేత్రసంబంధమైనది. క్షేత్రమంటే శరీరం, పొలం, స్థలం అని అర్థాలు. పంటపొలాన్ని సిద్ధం చేసుకోడానికి రాళ్ళు రప్పలు ఏరిపారేయాలి. కట్టే కంపా కొట్టిపడేయాలి. చదునుచేసి దుక్కిదున్నాలి. అప్పుడు అందులోపడ్డ విత్తనాలు ఎదిగి ఫలభరితాలౌతాయి.

శరీరంకూడా ఓ రకమైన క్షేత్రమే. ముళ్ళపొదల్ని పెరికేయాలి. ప్రకృతి సిద్ధమైన భూమిని పంటపొలంగా మార్చడానికి పడవలసిన శ్రమకంటే శతాధికమైన బాధ పడితేగాని తనూక్షేత్రంలో ద్వేషాదికంటకాలు కాలిపోవు.

ప్రకృతినుండి ఆవిర్భవించిన క్షేత్రలక్షణాన్ని భగవద్గీతలోని 13వ అధ్యాయంలో భగవానుడు అర్జునకిలా వివరిస్తాడు.

"మహాభూతాన్యహం కారో.
బుద్ధిరవ్యక్త మేవచ
ఇన్ద్రియాణి దశైకం చ.
పంచ చేంద్రియ గోచరాః,
ఇచ్ఛాద్వేషస్సుఖం దుఃఖం
సంఘాత శ్చేతనా ధృతిః
ఏతత్ క్షేత్రం సమాసేన,
సవికార ముదాహృతమ్."

బాహ్యప్రకృతే కాకుండా అవ్యక్తమైన మూలప్రకృతి. మహద్బుద్ధి, అహంకారం, పంచభూతాలు, వాటి గుణాలు, శబ్దాలు, ఇంద్రియాలు, రాగద్వేషాలు, సుఖదుఃఖాలు వీటన్నిటి కలయికే వికార సహితమగు క్షేత్రం. ప్రకృతిని ప్రతిబింబిస్తుంది.

పురుషులు దాదాపు అందరూ భర్తలే. సంసారభారాన్ని భరించేవాడు భర్త. భూలోకమనే సంసారభారాన్నే కాక విశ్వాన్ని భరించే విశ్వంభరుడైన ఆపురుషోత్తముడే నిజమైన పురుషుడు. అందరికీ భర్త అనదగిన వాడని, మతగ్రంథాలు ఘోషిస్తున్నాయి.

ప్రకృతిజనితమైన శరీరక్షేత్రంలోని జీవుడే క్షేత్రజ్ఞుడు. అతడే పరబ్రహ్మస్వరూపుడు.

"సర్వతః పాణి పాదంతత్,
సర్వతోక్షి శిరోముఖమ్
సర్వతశ్శ్రుతిమల్లోకే,
సర్వమావృత్య తిష్ఠతి."

ఆ పరబ్రహ్మ విశ్వాంతరాళమంతా వ్యాపించి ఉన్నది, దానికి ఎల్లెడలా సర్వాంగాలైన కాళ్ళు చేతులు, కండ్లు, ముఖాలు, శిరస్సులు, చెవులు ఇత్యాదిగా వ్యాపించిఉన్నవి.

అన్ని ఆత్మలకూ మూలమైన ఆ పరమాత్మమే పురుషస్వరూపం. అన్ని క్షేత్రాలలోనూ ప్రతిఫలిస్తున్నది ఆ స్వరూపమే. దీనినే జ్ఞేయ వస్తువని కూడా అంటారు. తెలుసుకోదగ్గదదే!

"అవిభక్తంచ భూతేషు.
విభక్తమివ చ స్థితమ్
భూత భర్తృచ తజ్ఞేయం.
గ్రసిష్ణు ప్రభవిష్ణు చ"

ఈ జ్ఞేయవస్తువైన పురుష స్వరూపం అవిభక్తమైనదే కానీ అది వివిధ క్షేత్రాలలో (ప్రాణులలో) తానుండి సృష్టిలో పాల్గొనుట చేత అది విభక్తమగు దానివలె కన్పిస్తూంటుంది. ఈ పురుషాకారమే అన్ని భూతాలను (జీవులను) సృష్టిస్తోంది. భరిస్తోంది, లయింప జేస్తోంది. సృష్టి స్థితి లయ కారణభూతమౌతోంది.

చరాచరజగత్తు నందు నిండియుండు ఆ పురుషుడే ప్రాణులన్నిటిలోనూ ఉంటూ సుఖదుఃఖాల ఎరుక కలిగి ఉంటాడు. అతడే సాక్షి, భోక్త, భర్త. అతడేపరమాత్మ, పరబ్రహ్మ, అవినాశీ అతనే.

అసలు త్రిమూర్తులలోని లయకారుడు ఈశ్వరుడు. అతనిని శివుడనడం సమంజసంకాదు. ఆత్మలకన్నిటికీ మూలమైనదే పరమాత్మ, అతనే శివపరమాత్మ.

(26 వ పేజీలో)

చిరకారి కథ

ఏదైనా ఒకపనిని తొందరగా చెయ్యడం మంచిదా? లేక నిదానంగా చెయ్యడం మంచిదా?

మహాభారతంలో ధర్మరాజుకు ఈ సందేహం కలిగింది. సమాధానం చెప్పవలసిందిగా భీష్మాచార్యులను కోరాడు.

ఏపనైన తొందరపడి చెయ్యరాదనే చెప్పాడు భీష్ముడు. ఆలోచించి పనిచేసే వాడికి అపజయమన్నదే వుండదు. ప్రతిదీ ఆలస్యంగా చేస్తుంటాడు. వీడి కదొకజబ్బు అని అలాంటివాణ్ణి కొందరు తప్పుపట్టడం కద్దు. కాని అది సరికాదు అని వివరించాడు. ఆ కురువంశ పితామహుడు.

ఆ సందర్భంలో యుధిష్ఠిరుడికి చిరకారి అనే మునికుమారుడి కథను ఆయన ఉదరించాడు.

మేధాతిథి అనే మునికి చిరకారి అనే కొడుకు వున్నాడు. ఏ పనైనా చిరకాలానికి చేస్తూవుండటంచేత ఆ అబ్బాయికి చిరకారి అని పేరు వచ్చింది.

ఒకరోజు చిరకారి తల్లిదండ్రుల మధ్య పెద్ద కలహం చెలరేగింది. తల్లిని చంపవలసిందిగా ఆగ్రహావేశంతో కొడుకును ఆదేశించి ఇల్లువిడచి వెళ్ళిపోయాడు చిరకారి తండ్రి.

తండ్రి ఆజ్ఞ ప్రకారం తల్లిని చంపడానికి కత్తి చేతికెత్తుకొన్నాడు. కాని మంచిచెడ్డలు ఎంచకుండా ఏ పని చెయ్యడు కాబట్టి చిరకారి ఆలోచనలో పడ్డాడు.

“తండ్రి ఆజ్ఞను ధిక్కరించరాదు. అలాగని తల్లిని నరికితే నరకానికి పోవడం తథ్యం; పోనీ ఊరుకొందామా అంటే తండ్రిని అవమానించిన పాపానికి ఎలాగూ నరకం తప్పేటట్లు లేదు. నేను ఎంత అస్వతంత్రుణ్ణి అయిపోయాను”.

అంటూ వాపోయాడు చిరకారి. ఆ తరుణంలో ఎవరుగొప్ప అనే మీమాంస వచ్చింది చిరకారికి.

తన పుట్టుకకు తల్లి క్షేత్రం: తండ్రేమో బీజం. తల్లితండ్రీ లేకుంటే తాను లేదు. మరి ఇప్పుడు ఎవరిని కాదనడం? కాసేపు తండ్రి పక్షాన ఆలోచించాడు చిరకారి.

తాను తండ్రికి ప్రతిరూపంగా పుట్టినవాడు. తండ్రేతాను తానేతండ్రి. తండ్రి మాటవింటే, తండ్రి చెప్పిన పనిచేస్తే కొడుకు పాపాలన్నీ పోతాయని పెద్దలంటారు గదా? మరింక సందేహమెందుకు? మా నాన్నగారు చాలా గొప్పవారు, తపస్వి, ధర్మమూర్తి. మహాపండితుడు, సాక్షాత్తు దైవస్వరూపుడు. చెప్పినపనిచేసి ఆయన మెప్పు సంపాదిస్తే దేవతలందరినీ తృప్తి పరచినట్లే.

అలా అనుకొని తల్లిని చంపాలనుకొన్నాడు చిరకారి.

కాని తల్లి వైపు చూసేసరికి చేతులాడలేదు. ఒకసారి తన్నుతాను పరిశీలించి చూసుకొన్నాడు.

“ఈ కాళ్ళు ఈ చేతులు అసలు నాకీ శరీరం ఎలావచ్చింది? అరణిలో అగ్ని పుట్టినట్లు తల్లి కడుపులోనుంచి వచ్చినదేగదా!

తానేమవుతుందో అన్న చింతలేక నవమాసాలు మోసి దుర్భరమైన ప్రసవవేదనను తల్లి అనుభవిస్తేగద తనకీ దేహం వచ్చింది?

బిడ్డకోసం తల్లి పడ్డంతగా తండ్రి బాధలు పడతాడా? ఏదో అలావస్తూ ఇలా పోతూ చూస్తూవుంటాడు. అంతే! అందుకే ధర్మశాస్త్రాలు. ‘మాతృదేవోభవ’ అని తండ్రి కంటే ముందుగా తల్లికే గౌరవమిచ్చాయి. అల్ప జంతువులకైనా అధిక జాతులకైనా అమ్మ ఎవరికైనా అమ్మే! తల్లి పోయిన మరుక్షణంలో బిడ్డ అసమర్థుడై పోతాడు. దుఃఖం ముంచుకొస్తుంది; లోకం శూన్యంగా తోస్తుంది.

ఉన్నవాడికీ, లేనివాడికీ, బలవంతుడికీ, బలహీనుడికీ, తెలివిగలవాడికీ, తెలివి తక్కువ వారికీ ఇలా ఎవరికైనాసరే తల్లి కల్పవల్లి వంటిది ఆమె అందరికీ సుఖదాయిని ఇటువంటి తల్లిని చంపుకొంటారా ఎవరైనా? అంతకంటే పాపం వేరేవుంటుందా? పశువుల కావరికైనా ఈ సత్యం తెలుసునే? తెలిసి తెలిసీ తనవంటివాడు, తల్లినెలా చంపగలడు?

ఇలా ఆలోచిస్తూ చిరకారి చింతాక్రాంతుడై వుండగా ఎంతో సమయం గడిచిపోయింది. ఈ లోగా చిరకారి తండ్రికి ఆవేశం చల్లారి వివేకం కలిగింది. అయ్యో! ఎంత దుర్మార్గానికి ఒడిగట్టాను? అర్ధాంగిని చంపమని ఆజ్ఞ యిచ్చివచ్చేనే! నాకుమారుడు తొందరపడి ఆ ఆజ్ఞ పాటిస్తే అంతకన్నా క్రూరత్వం వేరే వుంటుందా! అనుకొంటూ దుఃఖం పొంగివస్తుండగా ఇంటివైపు పరుగులు తీశాడు.

ఇంతలో కొడుకు ఆలస్యస్వభావం గుర్తుకొచ్చి, ‘అమ్మయ్య!’ అని కొంత స్థిమిత పడ్డాడు.

“చిరకారి మామూలుపనులకే తొందరపడడే! ఇటువంటి ఘోర కర్మకు వేగిరపడతాడా” అనుకొన్నాడు.

ఆయన మనసులోనే కొడుకునుగూర్చి ఇలా ప్రార్థించాడు. ‘నాయనా! చిరకారీ! చిరకాలం నువ్వు తల్లిగర్భంలో వుండినావు, చిరకాలంగా నీ తల్లి నిన్ను పెంచుతూ ఉంది. అలాంటి తల్లిని తొందరపడి చంపమన్నాను నేను. ఈ తరుణంలో నువ్వు తొందరపాటు చూపించక చిరకారి అన్న నీ పేరును సార్థకం చేసుకోవా తండ్రీ! నా తపస్సుకు మచ్చరాకుండా, నీకు పాపం రాకుండా చూడవా బిడ్డా!’

ఇంటికి వచ్చేసరికి చేతిలో కత్తితో బొమ్మలావున్న కొడుకు కనిపించాడు మునికి! తండ్రిని చూడగానే కత్తి పారేసి పరుగునవచ్చి సాష్టాంగ పడ్డాడు చిరకారి! కొడుకుతోపాటు మునిపత్ని కూడా వచ్చి భర్త చరణాలపై వాలింది. ఇద్దరినీ పైకెత్తి వారి శిరస్సులపై ఆనందాశ్రువులురాల్చేరు మేధాతిథి. గుడ్డిగా చెప్పిన పనిచేయక మంచిచెడ్డల్ని విచారించినందుకు కొడుకును ఆ తండ్రి పెద్దగా అభినందించాడు.

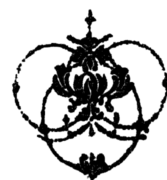
— జితేంద్ర

ఇంతేగాదు, ఐహికదృష్టితో చూస్తే, ఎంత ఎక్కువ ధనం వ్యయంచేస్తే అది అంత గొప్పదానం కావచ్చు. కాని పారమార్థిక దృష్టిలో చూస్తే దానంయొక్క విలువ దాతచేసిన త్యాగంపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

అశ్వమేధయాగం చేసినప్పుడు, మహాభారతకథలో ధర్మరాజు తన కోశాగారంలో ఏమీమిగుల్చకుండా దానధర్మాలు చేశాడట! అతని తమ్ములు అందరు తమ అన్నగారి దాతృత్వానికి గర్వించారుకూడా! అయినప్పటికీ అతనికి సమకాలీన సమాజంలో దాతగా కర్ణుడు ఆర్జించిన కీర్తి దక్కలేదు. ఒక ముంగిస ఆ మహాయజ్ఞ స్నాతకోత్సవానికి వచ్చి, ఋత్విజులు విద్వాంసుల ముందర ధర్మరాజు చేసిన దానాలుగాని అంతకుముందు షోడశమహారాజులు చేసిన దానాలుగాని ఒక పేదవిప్రుడు సక్తుప్రస్థుని దానానికి సరితూగవని అధిక్షేపించింది! ఆ సక్తుప్రస్థుడు కరువు కాటకం దేశాన్ని అలముకొన్నప్పుడు తాను ఉంఛవృత్తిచే సేకరించిన ధాన్యం తెచ్చి, పిండి చేసి తయారుచేసిన గంజిని ఆకలిగొనియున్న అతిథికి సమర్పించాడు. అతని కుటుంబసభ్యులు ఆ విధంగానే చేశారు. వారికి బ్రహ్మలోక ప్రాప్తికలిగింది. ఆ దాన జలంలో పొరలాడిన ఆ ముంగిస దేహం సగం బంగారంగామారింది. అప్పటినుండి ఆ ముంగిస ఎన్నో యజ్ఞయాగాలకు వెళ్లిందట మిగిలిన సగందేహం బంగారం చేసుకోవాలని! షోడశమహారాజుల యజ్ఞాలలో చివరకు ధర్మరాజు అశ్వమేధ యాగంలోగూడ ఆ ముంగిస కోరిక ఫలించలేదు!

అనగా ఒక మహారాజుగారు నవరత్న కాంచనరాశులతో నిండిన కోశాగారం అంతా ఖాళీచేసి చేసిన దానధర్మాల కంటే, తనకే తినటానికి తిండిలేని ఒక నిరుపేద హృదయపూర్వకంగా చేసిన దానం అది పేలపిండి గంజి అయినప్పటికీ ఆధ్యాత్మికంగా గొప్పది అనేది మహాభారత సందేశం.

అందుచేత దాతకు ఉండవలసిన లక్షణాలు 1. ఔదార్యం 2. త్యాగం. ఔదార్యం లేని దానం లంచంతో సమానం. త్యాగం లేని దానం దర్పం అవుతుంది. నిజమైన దానం పేరు ప్రతిష్ఠలు ఆశించి చేసేదికాదు. అందుచేతనే అభిజ్ఞులు "గుప్తదానం" గొప్పది అని అంటారు.

(23 వ పేజీ తరువాయి)

భూమిమీద అత్యల్పప్రాణి ప్రాదుర్భావానికి ప్రకృతి పురుషుల కలయిక అనివార్యం. ఎంత స్వల్పజీవి కూడా భగవంతుని అంగీకార ఐక్యతలేక జీవంపోసుకోదు. ఈ విషయాన్ని కృష్ణుడు పార్థునితో.

"యావ త్సంజాయతే కించిత్,
సత్త్వం స్థావర జంగమమ్
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ సంయోగాత్,
తద్విద్ధి భరతర్షభ:"

భరతశ్రేష్ఠా! చలించనివి, చలించునవి అయిన జీవరాశి ప్రకృతి పురుషుల సంయోగ యోగం వల్లనే జన్మనెత్తుచున్నదని తెలుసుకో-అంటున్నాడు.

ఈ విధంగా ప్రకృతి తత్త్వం, పరతత్త్వంతో కలిసి జగన్నాటక చక్రభ్రమణానికి ఆధారమౌతోంది. ఈ జీవవలయాన్ని త్రిప్పుచున్నదెవరో! తిరుగుచున్నదేదో! వీటి తత్త్వాలను తెలుసుకోవడమే బ్రహ్మజ్ఞానం.

"ప్రకృత్యైవ చ కర్మాణి,
క్రియమాణాని సర్వశ:
య: పశ్యతి తథాఽఽత్మానం,
అకర్తారం స పశ్యతి"

సృష్టిలో అన్ని వ్యాపారాలు ప్రకృతి చేత అంటే ప్రకృతి వికారాలకు హేతు భూతమైన దేహేంద్రియాలచేత కొనసాగుతున్నాయి. కానీ పరమ పురుషుడగు పరమాత్ముడు తానేమి చేయక సాక్షీభూతుడుగా ఉన్నాడన్న రహస్యాన్ని తెలుసుకున్నవాడే సక్రమమైన దృష్టిగలవాడని భగవానుడు ఉద్ఘాటిస్తున్నాడు.

"ఒక్క సూర్యుండు సమస్తజీవులకు తానొక్కొక్కడై తోచుపోలిక" అన్నట్టు సర్వాంతర్యామి అయిన ఆ పురుషతత్త్వాన్ని తెలుసుకోవడం చాలా కష్టం.

"బహిరంతశ్చ భూతానాం,
అచరం చరమేవ చ
సూక్ష్మత్వా త్తదవిజ్ఞేయం,
దూరస్థం చాంతికే చ తత్"

ఈ పరతత్త్వమైన పురుషోత్తమతత్త్వం ప్రాణుల లోపల వెలుపలా ఉంటుంది. అది చలించదు. చలిస్తుందికూడా. లోపల ఉండడంవల్ల అతి సూక్ష్మం. బయటా ఉంది కాబట్టి అది బహుదూరం. ఇది తెలుసుకున్నవాడే జ్ఞాని.

సాధారణంగా స్త్రీ పురుషుల ఐక్యతను శృంగారం, ప్రణయం అంటారు. ఈ శృంగారం అన్ని ప్రాణులకు అనుభవంలోకి వచ్చే అనుభూతే. ఈ భూతలం మీద లౌకికంగా ఉన్న అన్ని సుఖానుభూతులకంటే శృంగారం అత్యున్నతమైనదన్న భావంతోనే ఆ ప్రణయాన్ని 'శృంగారం' అని అని పిలుస్తున్నాం. శృంగం అంటే కొండ శిఖరం, కొమ్ము అని అర్థం. అంటే అన్ని లౌకికానందాల్లోకి ప్రణయం శిఖరాగ్రసన్నిభమైనదన్న మాట.

మరి అలౌకికానందంలో ఎంత అనుభూతి ఉండాలోమరి! ఇక్కడ ఆత్మపరమాత్మల కలయికే సంయోగం. ఈ విధమైన ప్రకృతి పురుషుల సంయోగంలోని అనుభూతి వ్యక్తీకరణకు అందనిది.

వ్యక్తీకరించగలవాడే వ్యక్తి అయినప్పటికీ ఆ ఆత్మపరమాత్మల, ప్రకృతి, పురుషుల ప్రణయంలోని అలౌకిక దివ్యానుభూతి స్వానుభవైక వేద్యమే కానీ వ్యక్తీకరణకు అందీఅందనిదే మరి!

గ్రంథసమీక్ష

శ్రీ సారంగధరేశ్వరాలయ చరిత్ర

రచయిత: సాహిత్య విద్యాప్రవీణ, రాష్ట్ర భాషా ప్రవీణ, కొల్లూరు అవతారశర్మ. పుటలు: 60. ప్రతులకు: శ్రీ సారంగధరేశ్వరాలయ ధర్మకర్తల సంఘం. రాజమహేంద్రవరము.

రాజమహేంద్రవరమునందలి శ్రీ సారంగధరేశ్వరస్వామి దేవాలయ స్థలపురాణము దేవాలయ చరిత్రను తెలిపెడి పుస్తకమిది. సారంగధరుని వృత్తాంతము ఎల్లరెరిగినదే! ఈ గ్రంథములో రాజరాజనరేంద్రుని ఆజ్ఞ మేరకు తలవరులు సారంగధరుని కాలు చేతులు నరకుట, మీననాథుడను జంగము ప్రోత్సాహంతో రాజకుమారుడు శివుని ధ్యానించుట, శివుడు సారంగధరునకు మరల కాలుచేతులు ప్రసాదించుట మొదలగు వివరాలు కలవు. సారంగధరునకు శివసాయుజ్యము ప్రసాదించిన ఇచ్చటి శివలింగము సారంగధరేశ్వరుడుగా ప్రసిద్ధి చెందినది.

ఈ ఆలయం కొంతకాలం పూజాపునస్కారములను కోల్పోయి శిథిలావస్థలో వుండేది. రచయిత వాక్యాలలో చెప్పాలంటే "ఆ దేవళము పగటివేళ జూదరులకు, రాత్రివేళ దొంగలకు తావలమై యుండెను." పుర ప్రముఖులు, అధికారులు కొందరి కృషి ఫలితంగా ఇటీవల ఈ ఆలయం పునరుద్ధరించబడినది. ఆలయం దినదినాభివృద్ధి చెందిన తీరు, దేవాలయము బోర్డువారు తలపెట్టిన ఇతర కార్యక్రమములు భక్తులకు తెలియపరచు నిమిత్తం ఈ గ్రంథము ముద్రించబడినది. సారంగధరేశ్వరాలయ ప్రాంగణమునగల సారంగధరుడు తలారుల శిల్పములు, పునరుద్ధరణకు పూర్వము దేవాలయ స్వరూపము, అమ్మవారి ఆభరణములు, పునరుద్ధరించబడిన పిదప ఆలయ స్వరూపము మొదలగు ఛాయాచిత్రాలను గ్రంథములో ప్రచురించుట జరిగింది.

రాజమహేంద్రవరము మిక్కిలి చరిత్ర ప్రసిద్ధి వహించిన నగరము. రాజరాజ నరేంద్రుడు వేంగీ దేశాన్ని పాలించే రోజులలో ఈ నగరము ఆంధ్ర సంస్కృతికి నెలవుగా వర్ధిల్లినది. ఇతని ఆదరణలో నన్నయభట్టు వ్యాసభారతాన్ని ఆంధ్రీకరించడం మొదలుపెట్టి తెలుగులో "ఆదికవి" అయినాడు. నారాయణభట్టు అనే గొప్ప విద్వాంసుడు నన్నయకు "కుడిభుజం" గా ఉండినాడు. ఈ నగర సౌభాగ్య విధాత శ్రీ సారంగధరేశ్వరస్వామిని గురించి భక్తజనులకు చక్కని తెలుగులో తెలియజెప్ప ప్రయత్నముగా ఈ గ్రంథాన్ని రచించిన రామచంద్రపురం ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాల సంస్కృతోపన్యాసకులు కొల్లూరు అవతారశర్మగారి కృషి అభినందనీయము. గ్రంథాలయాలు సేకరింపదగిన పుస్తకం.

— డా॥ వేమూరు కామేశ్వరరావు

శ్రీ హనుమచ్చరిత్ర

మూలం: ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారి. అనువాదం: కె. శివసత్యనారాయణ. పుటలు: 214. వెల: అయిదు రూపాయలు. దొరుకుచోటు: కె. లక్ష్మి. C/o డా॥ కె. ఎస్. సత్యనారాయణ, వై. ఎన్. కాలేజీ. నరసాపురం, ప.గోదావరిజిల్లా.

దేవుడు స్వామి, భక్తుడు సేవకుడు. స్వామికి సేవచేయడం భక్తుని ధర్మం. భక్తి మార్గంలో ఇది ఒక పద్ధతి. దీనినే సేవ్య-సేవకభావం అంటారు. హైందవ భక్తి సాధనలో ఈ పద్ధతి ప్రశస్తమైనది. పురాతనమైంది కూడ. ఈ సేవ్యసేవక భావానికి తార్కాణంగా శ్రీరాముడు హనుమంతుని సంబంధాన్ని పేర్కొనడం పరిపాటి.

శ్రీరాముడు స్వామి. ఆంజనేయుడు సేవకుడు. ఈ స్వామి-సేవకుల అనుబంధం అనన్యమైంది. హనుమంతుడు వినా రాముడు నిస్సహాయుడు. రాముడు వినా హనుమంతుడు నిరాధారుడు. ఆంజనేయుడు లేనిదే రామకథ లేదు. రాముడు లేనిదే ఆంజనేయ చరిత్రకు ఆధిక్యతలేదు. ఈ రామాంజనేయమే పవిత్ర రామాయణ కావ్యం!

రామభక్తులందరూ హనుమద్భక్తులే. హరి కంటె హరిదాసుమిన్న అన్నభావం రామునికంటె ఆంజనేయునిపట్ల అధికంగా భక్తి ఇనుమడించడానికి ఒక కారణం.

భక్తికీ - బలానికీ - సేవకు - సమర్పణకు - విశ్వాసానికి ఆంజనేయుడు ప్రతీక. భక్తాంజనేయుడుగా, ప్రసన్నాంజనేయుడుగా, వీరాంజనేయుడుగా, యోగాంజనేయుడుగా అనేక రూపాల్లో ఆయనకు గుళ్లు వెలిశాయి. లక్షలాది భక్తులు నిత్యం ఆ స్వామికి అర్చనలు, ఆరాధనలు చేస్తున్నారు. చిత్తూరు వరకవి నరసింహదాసు రచించిన 'ఆంజనేయ దండకం,' గోస్వామి తులసీదాసు 'హనుమాన్‌చాలీసా' ఆంధ్రదేశంలో హనుమంతుని భక్తులు విరివిగా పఠించడంకద్దు. కష్టాల్లో గట్టెక్కడానికి 'సుందరకాండ' పారాయణం అందరెరిగినదే. అయినా మన భారతీయవాఙ్మయంలో ఆ స్వామికి సంబంధించిన ప్రసిద్ధ గ్రంథాలు కానీ, కావ్యాలు కానీ పెద్దగా లేవనే చెప్పవచ్చు. ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారి వ్రాసిన ఈ "శ్రీ హనుమచ్చరిత్ర" కొంతకుకొంత ఈలోటును తీర్చగలదని చెప్పవచ్చు.

బాలకుడు - బ్రహ్మచారి - రామభక్తుడు - రామదూత - లంకాదాహకుడు - తత్త్వవేత్త మున్నగు హనుమంతుని వివిధరూపాలకు చెందిన ఘట్టాలు, మహిమలు, అద్భుతాలు కథలుకథలుగా ఇరవై ప్రకరణాల్లో ఆసక్తికరంగా వివరించిన తీరు మెచ్చుకోతగింది. ముఖ్యంగా పామరులైన భక్తులను బాగా అలరించగల రచన ఇది.

శ్రీ కె. శివసత్యనారాయణ తెలుగు అనువాదం చిన్న వాక్యాల్లో సులభంగా సరళంగా సామాన్య పాఠకుల స్థాయికి తగినట్లుగా వుంది. కానీ (205 పుట) 'ప్రేతా'నికి బదులు 'ప్రేతాత్మ' అని వ్రాయడం; 'మూర్తి', 'పరివారం', 'మహారాజ్' 'సంసారం' మొదలగు హిందీపదాలను తెలుగులో వాడేటపుడు కొంచెం జాగ్రత్త వహించివుంటే బాగుండేది. ఉదాహరణకు 'సాధూమహా

రాక్ !' అనడం తెలుగులో ఎబ్బెట్టుగా వుంటుంది.

భక్తిప్రేరకమైన ఆంజనేయుని వర్ణ చిత్రంతో 214 పుటలుగలిగిన ఈ పుస్తకం వెల కేవలం అయిదురూపాయలకే లభింప జేయడం ముఖ్యంగా అభినందించదగిన విషయం. ఆంజనేయభక్తులు తప్పక ఆద రించదగిన గ్రంథం ఈ శ్రీ హనుమచ్చరిత్ర.

— ముంగర శంకరరాజు

శ్రీ లలితా సహస్రనామ స్తోత్రం

1/8 డెమ్మీసైజు, 308 పుటలు, ఆంధ్రవ్యాఖ్యాత - "పురాణవాచస్పతి", "ఉపన్యాస సార్వభౌమ" బ్రహ్మశ్రీ పురాణపండ రామమూర్తిగారు, ప్రకులకు: భాగవత ప్రచారసంఘము, ఆర్యాపురం, రాజమండ్రి. వెల: రు. 10–00.

శ్రీ లలితా సహస్రనామావళికి ఆంధ్ర వివ రణగల ఈ గ్రంథములో శ్రీ రాజరాజేశ్వరి పూజావిధానమ్, శ్రీ లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమాహాత్మ్యమ్, శ్రీ లలితా సహస్ర నామస్తోత్రమ్, ఉత్తర పీఠిక, ఫలశృతి, శ్రీ లలితా సహస్రనామావళి, శ్రీ లలితా త్రిశతీస్తోత్రమ్, శ్రీ లలితా త్రిశతీనామావళి, శ్రీ లలితాష్టోత్తర శతనామస్తోత్రం, శ్రీ దేవీ ఖడ్గమాలా స్తోత్రమ్, శ్రీ దేవీ ఖడ్గమాలా నామావళిః, శ్రీ దేవీ మానసికపూజా, శ్రీ శ్యామలాదండకమ్, అంబాష్టకమ్ బాలా స్తుతిః, శ్రీ దేవ్యపరాధ క్షమాపణ స్తోత్రమ్, సహస్రనామ వివరణ, త్రిశతీనామ వివరణ, అష్టోత్తర శతనామ వివరణ, ఖడ్గమాలా వివరణ అనేవి శీర్షికలు.

శాక్తసంప్రదాయ పద్ధతిలో గృహస్థులు ప్రాణాయామ, జప, తపాదుల ద్వారా శ్రీదేవీ సాధన చేస్తారు. అట్టివారికి గ్రంథము అత్యంతోపయుక్తమైనది. మొదటగా మూలంలో సంస్కృత స్తోత్రాదులను ప్రక టించి- ఆ తరువాత సహస్రనామ వివరణ, త్రిశతీనామ వివరణ, అష్టోత్తర శతనామ వివరణ, ఖడ్గమాలా వివరణములను ఆంధ్ర మున రచించిన శ్రీ పురాణపండ రామ మూర్తిగారు బహుధా ప్రశంసనీయులు. ధన్యవాదార్హులు.

శ్రీ లలితాసహస్ర నామావళికి వ్రాయ బడిన ఆంధ్ర వివరణం ఇంకా కొంత సమ గ్రంగా ఉంటే బాగుండేది. అర్థ వివరణం సప్రమాణికంగా ఉన్నది. శ్లోకాలు పాద క్రమంలో ఉంటే సంస్కృతం రానివారికి కొంత సౌకర్యంగా ఉండేది. సంస్కృత భాషాజ్ఞానం లేనివారు శ్రీదేవి మానసిక పూజావిధానాన్ని (పుటలు 118 నుండి 125 వరకు) చదువుకోలేరు. ప్రస్తుత అచ్చు ధరల వలన ప్రచురణకర్తలు శ్లోకపాద క్రమాన్ని పాటించలేదనిపిస్తుంది. ఏది ఏమైనా అమ్మవారి నిత్యపూజ చేసుకొంటూ, అవసరాన్నిబట్టి పదిపుస్తకాలలో అక్కడా ఇక్కడా వెతికి స్తోత్రాలకోసం తిప్పలు పడ కుండా ఒకే గ్రంథంలో కావలసిన విషయా లను సక్రమంగా కూర్చి ప్రకటింపబడిన ఈ గ్రంథం దేవీ ఉపాసకులందరికీ ఆదర పాత్రంకాగలదు. ఆంధ్రవివరణ కర్తను, ముద్రణా నిర్వాహకులను, భాగవతప్రచార సంఘం రాజమండ్రి వారినీ, అభినందిస్తు న్నాను. గ్రంథం వెల అందరికీ అందు బాటులో ఉండటం ప్రశంసనీయం.

— తలపటపు భాస్కరరావు

ఉత్తమ ఇల్లాలు

అది ఒక గ్రామం. ఆ గ్రామం చివర చల్లని నీడనిస్తూ ఒకచెట్టుంది. ఆ చెట్టుకింద కూచొని వేదపాఠంలో లీనమైపోయున్నాడు ఒక బ్రాహ్మణ కుమారుడు–

అతనిపేరు కౌశికుడు. ఇంతలో చెట్టు పైనున్న కొంగ ఒకటి రెట్టవేసింది. అది సరిగ్గావచ్చి కౌశికుడి నెత్తినపడింది. పట్టరాని కోపంతో కౌశికుడు చెట్టుపైకి చూసే సరికి ఆ చూపుతాకిడికి గిలగిల తన్నుకొంటూ నేలకూలింది కొక్కెర.

క్షణకాలంలో తనకోపాగ్నిలో భస్మమైపోయిన ఆకొక్కెరను చూసేసరికి కౌశికుడికి పశ్చాత్తాపం కలిగింది.

"అయ్యో! నేనెంత కఠినాత్ముణ్ణి! నిష్ఠారణంగా ఈ కొంగను చంపివేసేనే! జీవహింస చేసిన ఇక నా కెక్కడిశాంతి?" అంటూ వికల హృదయంతో చింతించసాగేడు. ఇంతలో మధ్యాహ్నంకాగా సంధ్యవార్చి భిక్షాటనార్థం గ్రామంలోకి అడుగుపెట్టేడు.

భిక్షను యాచిస్తూ అతడొక ఇంటివద్దకు వచ్చాడు "భిక్షాందేహి", అనికేక వేశాడు. ఆ ఆ ఇంటి ఇల్లాలు భిక్షను తెచ్చేందుకు పాత్రను తోమసాగింది. ఇంతలో ఆకలితో తూలిపోతూ పొలం నుంచి ఆమె భర్త వచ్చాడు. భర్తను చూడగానే ఆమె అతిథి మాటమరచిపోయి, హడావిడిగా పరిచర్యలో మునిగిపోయింది. ప్రేమతో భర్త కాళ్ళు కడుక్కోటానికి నీళ్ళిచ్చి పీటవేసి కూచోబెట్టింది. విస్తరివేసి ఇష్టమైనకూరలతో కొసరి కొసరి అన్నం తినిపించి, భోజనం కాగానే మెత్తనిపరుపు, దిండ్లు సిద్ధంచేసింది. శయనించగానే పళ్ళెంలో తాంబూలంతో వచ్చింది. తాంబూలసేవనం అయ్యాక పతిదేవుడి కాళ్ళొత్తుతూ కబుర్లు చెప్పసాగింది ఆ ఇల్లాలు. కాసేపటికి నిద్రాపరవశుడయ్యాడు ఇంటాయన. అప్పటికిగాని ఆమెకు వాకిట్లో వేచివున్న అతిథి గుర్తుకు రాలేదు.

త్వరత్వరగా భిక్షతీసుకొని వాకిట్లోకి వచ్చిన ఆ ఇల్లాలిపై కళ్ళెర్రచేశాడు కౌశికుడు.

"అడగంగానే ఓ ముద్ద పడవేస్తే నేను వెళ్ళిపోకపోయానా? ఈ మండుటెండలో ఇంతసేపు నన్ను వాకిట్లో నిలబెట్టడం నీకు సరదాగా వుందా?" అన్నాడు. ఆ మాటలకు గృహిణి ఎంతగానో నొచ్చుకొంది. తన భర్త పొలంనుండి ఆకలితో మాడుతూ భోజనానికి వచ్చాడని వారికి సేవచేస్తూ అతిథి మాట మరచానని చెప్పింది.

తన ఆలస్యాన్ని తప్పుగా అర్థంచేసుకోవద్దని ప్రార్థించింది.

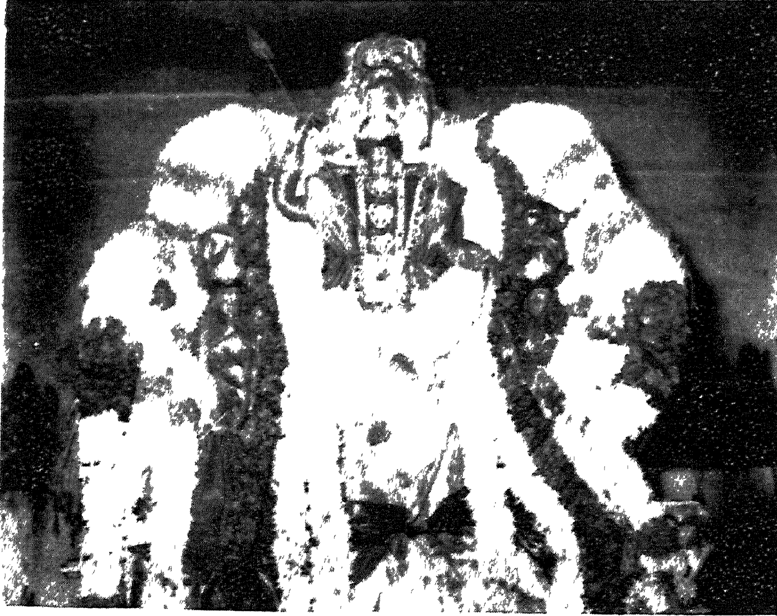
అయినా కౌశికుడు వింటేనా? నీకు నీ మగడంత ఎక్కువయ్యాడా? బ్రాహ్మణులంటే అంత చులకనయ్యారా? అంటూ తిట్టిపోశాడు కండకావరంతో–

భూమిదేవలు, దేవతల చేత సైతం పూజలందుకొనే వారు అయిన బ్రాహ్మణుల్ని లెఖ్ఖచెయ్యకున్నావని మండిపడ్డాడు. బ్రాహ్మణులను అవమానిస్తే, వారికి కోపంవస్తే లోకాలు తల్లక్రిందులౌతాయని నీకు తెలియదా? అని నిలదీసి అడిగాడు.

"బ్రాహ్మణులు దేవతలతో సమానమన్న విషయం నాకు తెలుసు. వారి గొప్పతనం కూడా నాకు బాగా తెలుసు. ఒక విప్రుడు కోపంతో సముద్రాలను పుక్కిలించడం. మరో ద్విజుడు దండకారణ్యాన్ని దగ్ధం చేయడం, ఇంకొక భూసురుడు వాతాపి అనే అసురుణ్ణి త్రాగి జీర్ణంచేసుకోవడం ఇలా ఇంకా, ఎందరోమహర్షుల ప్రభావాల గురించి సర్వం విని వున్నాను.

"తెలిసి తెలిసీ కొరివితో తలగోక్కునే వారుంటారా ఎవరైనా? అయినప్పటికీ మీ

శ్రీ కపిలేశ్వరస్వామి ఆలయం, తిరుపతి

ఆలయకార్యక్రమ వేళల సవరణ

(1-11-82 నుండి 28-2-83 వరకు)

సుప్రభాతం	ఉ. 6-00 గం॥ నుండి	6-15 గం॥ వరకు
సర్వదర్శనం	ఉ. 6-15 గం॥ నుండి	9-30 గం॥ వరకు
అభిషేకము (ఆర్జితము)	ఉ. 9-30 గం॥ నుండి	10-30 గం॥ వరకు
మొదటిగంట	ఉ. 10-30 గం॥ నుండి	10-45 గం॥ వరకు
సర్వదర్శనం	ఉ. 10-45 గం॥ నుండి	11-30 గం॥ వరకు
రెండవగంట	ఉ. 11-30 గం॥ నుండి	11-45 గం॥ వరకు
సర్వదర్శనం	ఉ. 11-45 గం॥ నుండి	మ. 3-30 గం॥ వరకు
అభిషేకము (ఆర్జితము)	మ. 3-30 గం॥ నుండి	సా. 4-00 గం॥ వరకు
సహస్రనామార్చన (ఆర్జితము)	సా. 4-00 గం॥ నుండి	5-00 గం॥ వరకు
రాత్రిగంట	సా. 5-00 గం॥ నుండి	5-15 గం॥ వరకు
దీపారాధన	సా. 5-15 గం॥ నుండి	5-45 గం॥ వరకు
సర్వదర్శనం	సా. 5-45 గం॥ నుండి	రా. 7-15 గం॥ వరకు
ఏకాంతసేవ	సా. 6-45 గం॥ నుండి	రా. 7-30 గం॥ వరకు

గమనిక : సర్వదర్శనముతోబాటు ఒక్కొక్కరికి 1 రూపాయి టిక్కెట్‌పై ఆర్జితసేవా దర్శనము కలదు.

విషయంలో నేనిలా ప్రవర్తించానంటే అందుకు కారణం వుంది. పతియే ప్రత్యక్ష దైవంగా భావిస్తూ మనసా వాచా కర్మణా పతిహితం కోరడం నా వ్రతం. నా దృష్టిలో ఈ పాతివ్రత్యధర్మానికి తక్కువైనవే తక్కిన ధర్మాలన్నీ.

నువ్వు కోపిష్టివని కూడా నాకు తెలుసు. కోపంతో నువ్వొక కొంగను చంపడంకూడా నా పాతివ్రత్య ప్రభావంతో తెలుసు కొన్నాను. నీ కోపం రూపుమాపడానికే నేనిలా చేశాను. మానవుడి మనసును క్రోధం, మోహం అనే రెండు శత్రువులు పట్టి పీడిస్తుంటాయి. ఆ రెంటినీ అణచివేసిననాడు బ్రాహ్మణ్య గౌరవం వస్తుందిగాని ఊరికే రాదు. సత్యం, అహింస, ఇంద్రియనిగ్రహం వంటి సుగుణాలు కలవాణ్ణీ అరిషడ్వర్గాన్ని అణచినవాణ్ణీ ఎల్లవారిని తనలాగే చూసుకొనే వాణ్ణి బ్రాహ్మణుడని దేవతలు కీర్తిస్తారు కాని. నీలాటివాణ్ణి కాదు. వేద శాస్త్రాలు వల్లె వెయ్యడమేగాని ధర్మసూక్ష్మాలు నీకు తెలియవు. వెంటనే మిథిలానగరానికివెళ్ళు అక్కడ ధర్మవ్యాధుడనే కిరాతుడుంటాడు, అయన సత్యవాది; జితేంద్రియుడు, మాతాపితృ భక్తుడు. వారిద్వారా ధర్మసారం తెలుసుకొని నీ సందేహాలు తీర్చుకో.

ఆ ఇల్లాలు ఏకధాటిగా ఇలా కర్తవ్యబోధ చేసేసరికి కౌశికుడు నిశ్చేష్టుడై పోయాడు- అదిచూసి ఆ ఇల్లాలు చప్పున చల్లబడి పోయింది, "మిమ్ములను ఇలా అన్నందుకు ఏమీ అనుకోవద్దు. నేను ఆడదాన్ని. అంతగా తెలివితేటలు లేనిదాన్ని. కాబట్టి నా తప్పును క్షమించండి" అని కౌశికుణ్ణి ప్రార్థించింది.

కౌశికుడు మిథిలకు కదిలాడు. "తల్లీ! అలా అనకమ్మా - నీ తిట్లకు నేను అర్హుణ్ణే. నువ్విలా తిట్టినందువల్ల నాకు జ్ఞానోదయమైంది, వెళ్ళి వస్తాను" అంటూ ఆ పతివ్రత ప్రభావాన్ని పొగడుతూ తన తప్పును తెగ నాడుకుంటూ ధర్మవ్యాధుణ్ణి దర్శించడానికి బయలుదేరేడు -

(మహాభారతం శాంతిపర్వం ఆధారంగా)

— శ్రీమతి జయలక్ష్మి.

కామికాగమే:-

భస్మం చతుర్విధం జ్ఞేయం కల్పం చైవోపకల్పకమ్,
అనుకల్పమకల్పంచ చతుర్థేవం ప్రకీర్తితమ్.
విరజానలజం భస్మం కల్పమిత్యభిధీయతే,
శివయోగ సముత్పన్నం ఉపకల్పమితిస్మృతమ్.
శివాగ్నిహోత్రే చోత్పన్నం అనుకల్పముదాహృతమ్.
జాఠరాగ్నిసముత్పన్నం అకల్పం చేతి కీర్తితమ్
కల్పాది చానుకల్పాంతం సర్వైశ్చాపి పరిగ్రహేత్.
అకల్పమన్యే సర్వేఽపి న గృహీతుం కదాచన.

భస్మములు నాలుగురకములు 1 కల్పము 2 ఉపకల్పము 3 అనుకల్పము 4 అకల్పము. విరజానల భస్మము కల్పమనిన్ని, శివయోగసముత్పన్నమైనది ఉపకల్పమనీ. శివాగ్ని భస్మము అనుకల్పమనీ. ఈ మూడును పవిత్రమైనవని, సర్వులు గ్రహింపదగినవని, జఠరాగ్ని భస్మము అకల్పమని, దీనిని విసర్జించవలయునని ఆగమ ప్రమాణము చెప్పుచున్నది.

బోధాయనగృహ్యసూత్రే:-

అథాతో విభూతి సంపాదనధారణవిధిం-వ్యాఖ్యాస్యామః
శుచిర్భూత్వా వికటాంగాం ఉన్మత్తాం అశివాం హీనాతిరిక్తాంగాం
వంధ్యాం అస్థిచేలాం అశుభ భక్షిణీం రోగిణీం విహాయ,
సులక్షణాయాః గోమయమాదాయ పింతం కృత్వా సంశోష్య
శ్వేతపచనీయైః సంభారైః పరిచ్ఛాద్య గృహ్యాగ్నావైతానేవా
పచనేవో పోషయేత్. దారుపాత్రే మృణ్మ యేవా
స్థాపయేత్ అథతద్భస్మా దాయాభిమంత్రయేత్.

మఱియు భస్మముచేయు విధము - దూడతోకూడిన. పరిశుభ్రమైన, నిర్మలాహారమును భుజించునట్టిది, సర్వాంగములు కల్గినట్టిది. ఆవును పరిశీలించి స్నానమొనరించి అరటి ఆకులో గోమయమును గైకొని చిన్న చిన్న ఉండలుచేసి ఎండించి ఊకను పోసి అగ్నిని ప్రజ్వలింపజేసి ఆహుతి యగు వఱకు, రుద్రచమకాదులు పఠించుచు చల్లారిన పిదప కొయ్యపాత్రలోగాని, మట్టి పాత్రలోగాని జాగ్రత్త చేయవలయును. ఇంకను యజ్ఞాగ్ని భస్మము ఔపాసనాగ్ని భస్మము బిల్వకాష్ఠాగ్ని భస్మమునుగూడ గ్రహియింపనగు.

విభూతి ధారణ

శ్రీ నందివెలుగు వేంకటేశ్వరశర్మ

బోధాయనస్మృతే:-

లలాటే హృది కోర్ధ్వం ద్వే గళే కుక్షౌ శిరస్యథా
ధారయేచ్ఛ సితం భస్మం ద్విజో నిత్యమతంద్రితః,

బృహన్నారదీయే:-

త్రిపుండ్రోద్ధూళనే శ్రద్ధా యేషాం నైవోపజాయతే,
ఉపపాతకదోషేణ దుష్టాస్తే నాత్ర సంశయః.

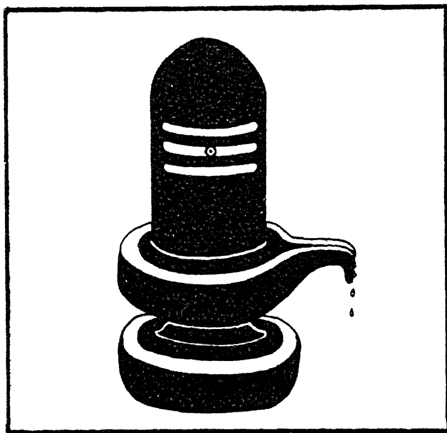
పంచబ్రహ్మమంత్రములతో గృహస్థులు. త్ర్యంబకమను మన్త్రముతో బ్రహ్మచారులు, అఘోరమంత్రముతో వానప్రస్థులు, ప్రణవోచ్చారణముతో యతులు, పంచాక్షరీ మంత్రముతో స్త్రీలు, విభూతిని ధరించవలయును. విభూతిధారణవలన శైవతేజము సిద్ధించును.

ధరించవలసిన స్థానములు:-

షోడశస్థానములు, ద్వాత్రింశస్థానములు అష్టస్థానములు. లలాటము, చెవులు, హృదయము, భుజములు, బొడ్డు, గుహ్యము, శిరస్సు, పంచస్థానములు, లలాటము. భుజములు, హృదయము, బొడ్డు

కారణాగమే:-

భస్మం వామకరే స్థాప్య దక్షిణేనాభిమంత్రయేత్,
మధ్యాంగుళ్యా జలైర్యుక్త మపర్త్వై ర్జలవర్జితమ్.
హస్తౌ సంశోధ్య చాస్త్రేణ సర్వాంగం ధారయేత్క్రమాత్,
మూర్ధ్ని చైవ లలాటే చ హృదయే గుహ్యపాదయోః,
కర్ణే చాంసద్వయే బాహౌ కూర్పరే మణిబంధకే,
పృష్ఠే చ పార్శ్వయోశ్చైవ
సర్వాంగం ధారయేత్క్రమాత్.

విభూతిని ఎడమచేతి యందుంచుకొని కుడిచేతితో అభిమంత్రించవలయును. కుడి చేతిమధ్య వ్రేలితో ఉదకమునుపోసి మిగిలిన వ్రేళ్ళతో కలుపవలయును. అస్త్ర మంత్రముతో శోధించి మూర్ధము, లలాటము హృదయము, గుహ్యము. పాదములు, చెవులు, భుజములు, మోచేతులు, మణికట్టు పృష్ఠభాగము, పార్శ్వములందు, భస్మమును ధరించవలయును.

కారణాగమే:-

లలాటే హృది బాహ్వోశ్చ,
దైర్ఘ్యకం తు షడంగుళమ్,
శేషం త్రయాంగుళం ప్రోక్తం
త్రిపుండ్రం ధారయేత్క్రమాత్.
ఊర్ధ్వపుండ్రం అనాయుష్యం
దీర్ఘపుండ్రం తపఃక్షయమ్,
నేత్రయుగ్మాంతమానేన
ధారయేద్భసితం క్రమాత్.

విభూతిరేఖలు లలాటహృదయ బాహువులందు ఆరంగుళముల పొడవుగను, మిగిలినచోట్ల మూడంగుళముల పొడవుగను, మూడేసి రేఖలుగా ఉండవలయును. ఊర్ధ్వపుండ్రము పనికిరాదు. దీర్ఘముగా భస్మమును ధరించుటవలన తపస్సు నశించును. నేత్రాంతము వఱకు భస్మరేఖలుండవలయును.

ధార్యం భస్మ త్రిసంధ్యం తు
గృహిణా జలసంయుతమ్
సర్వకాలే భవేత్ స్త్రీణాం
యతీనాం జలవర్జితమ్,

గృహస్థు నీటితోతడిపి విభూతిని ధరించవలయును. యతులు, స్త్రీలు పొడివిభూతినే ధరించవలయును.

కారణాగమే:-

బ్రహ్మవిష్ణుర్మహేశశ్చ త్రయో రేఖా ఇతిస్మృతా,
అధో బ్రహ్మతతో విష్ణుస్తదూర్ధ్వే తు మహేశ్వరః.
త్రిపుండ్రద్వయరంధ్రేషు మధ్యేచిద్రం ప్రయత్నతః.
షణ్ముఖశ్చ గణేశశ్చ త్వధిదేవౌ ద్విరేఖయోః.

మూడురేఖలు క్రిందినుండి పైకి బ్రహ్మ విష్ణుమహేశ్వరులనియు, మధ్య రెండు ఖాళీలు ఒకదానికి షణ్ముఖుఁడు, రెండవ దానికి గణపతి అధిదేవతలు. మఱియు

ఈశానమంత్రముతో శిరస్సునందును, తత్పురుషమంత్రముతో లలాటమందును, అఘోరమంత్రముతో హస్తములందును, వామదేవమంత్రముతో వక్షఃస్థలమందును, సద్యోజాతమంత్రముతో ఉదరమందును, భస్మమును ధరించవలయును.

వినా భస్మత్రిపుండ్రేన వినా రుద్రాక్షమాలయా.
పూజకోఽపి మహాదేవో న స్యాత్తస్య ఫలప్రదః.

విభూతి, రుద్రాక్షధారణ లేనివాడు శివాలయములందు అర్చనచేయరాదు. (త్రిపుండ్రరుద్రాక్షహీనేన శివపూజాం న కారయేత్) అను ప్రమాణములు పెక్కులున్నవి.

రుద్రాక్షధారణవిధిః

స్కాందపురాణే:-

సూర్యనేత్ర సముద్భూతాః కపిలా ద్వాదశ స్మృతాః,
సోమనేత్రోత్థితా శ్వేతాస్తే షోడశవిధాః క్రమాత్.
వహ్నినేత్రోద్భవాః కృష్ణాః దశభేదా భవంతి హి,
శ్వేతవర్ణం తు రుద్రాక్షం జాతితో బ్రాహ్మముచ్యతే.
క్షాత్రం రక్తంతథా మిశ్రం వైశ్యంకృష్ణం తు
శూద్రకమ్.
విభూవుస్తేచ రుద్రాక్షా హ్యష్టాత్రింశ త్ప్రభేదతః,

శివుఁడు త్రిపురాసురులను జయించు సమయమ్మున నేత్రములనుండి ఉద్భవించిన జలబిందువులు నేలపైబడి రుద్రాక్ష వృక్షములైనవి. సూర్యనేత్రమునుండి కపిలవర్ణముగా పదిరెండురకములు, సోమ నేత్రమునుండి తెలుపువర్ణముగా పదియారు రకములు, అగ్నినేత్రమునుండి నలుపు వర్ణముగా పదిరకములు మొత్తము ముప్పది ఎనిమిదిరకములు. తెలుపు బ్రహ్మ జాతి, ఎఱుపు క్షత్రియ, మిశ్రమము వైశ్య, నలుపు శూద్రజాతి అని.

జాబాలోపనిషత్తు:-

ధాత్రీఫలప్రమాణం యచ్ఛ్రేష్ఠమేతదుదాహృతమ్.
బదరీఫలమాత్రం తు మధ్యమం ప్రోచ్యతే బుధైః.
అధమం చణమాత్రం స్యా త్ప్రక్రియైషామయో
చ్యతే.

ఉసిరికకాయంత ప్రమాణము ఉత్తమము, రేగుపండంత మధ్యమము. సెనగగింజంత అధమము అనియుచెప్పఁబడినది.

శివధర్మోత్తరే:-

స్నానే దానే జపే హోమే వైశ్వదేవే సురార్చనే.
ప్రాయశ్చిత్తే తథాశ్రాద్ధే దీక్షాకాలేవిశేషతః.
రుద్రాక్షం ధారయేద్విప్ర స్సంధ్యాదిషు చ కర్మసు.

పరాశర సంహిత:-

రుద్రాక్ష ధారణం కార్యం
సర్వం శ్రేయోర్థిభిర్నరైః.
కంఠపాశే శిఖాయాం చ
కర్ణే హస్తేంబ కాదరాత్.
వేదోక్తవర్త్మనా నిత్యం
ఖలు రుద్రాక్షధారిణః,
తేషాం వంశప్రసూతాశ్చ
మునయస్సకలా అపి,
శ్రౌతధర్మపరా శుద్ధాః
ఖలు రుద్రాక్షధారిణః.

సర్వకర్మలయందును రుద్రాక్షధారణ ముఖ్యము, వేయి, ఐదువందలు. మూఁడు వందలు, నూటఎనిమిది రుద్రాక్షలు ధరించ వలయును. కంఠమునందు పెక్కుసరము లుండవచ్చును. సిగయందు 1. శిరమున 300, ఈశానమన్త్రముతోను, కంఠమున 32. తత్పురుష మంత్రముతోను. బాహు ద్వయమున 16+16 అఘోరమంత్రము తోను, మణికట్టులందు 12+12 హృదయ మంత్రముతోను, స్కంధపథమున 500, యజ్ఞోపవీతముగా 116 ధరించవలయును. రుద్రాక్షలలో 14 ముఖభేదములున్నట్లు, ఒక్కొక్కముఖానికి ఒక్కొక అధిదేవత ఒక్కొక్కవిశేషము ఉన్నట్లు ప్రమాణము లున్నవి.

జాబాలోపనిషత్తు:-

ఏకవక్త్రం తు రుద్రాక్షం పరతత్త్వస్వరూపకమ్.
తద్ధారణాత్పరేతత్త్వే లీయతే విజితేంద్రియ.
పంచవక్త్రంతు రుద్రాక్షం పంచబ్రహ్మస్వరూపకమ్
పంచవక్త్రస్స్వయం బ్రహ్మ పుంహత్యాం చ
వ్యపోహతి.
షడ్వక్త్రమపి రుద్రాక్షం కార్తికేయాధిదైవత. మ్.
తద్ధారణాన్మహా శ్రీ స్స్యాన్మహదారోగ్య ముత్తమమ్.

ఓంహ్రాం అను మంత్రముతో ఏకముఖి రుద్రాక్షను, ఓంహ్రీం అను మంత్రముతో ద్విముఖిని, ఓంహ్రూం అను మంత్రముతో త్రిముఖిని. ఓంహ్రేం అను మంత్రముతో చతుర్ముఖిని, ఓం హ్రైం అను మంత్రముతో పంచముఖిని ఓం హ్రౌం అను మంత్రముతో షణ్ముఖిరుద్రాక్షను ధరించవలయును. లింగంచదర్శనం పుణ్యం భవేద్రుద్రాక్ష దర్శనం అను ప్రమాణముకలదు.

దైవత్వము

బెల్లమునుదిని దాని తీపిరుచిజూవ
దరమె? తీపి తినినవాని కెఱుకగాని;
దైవరూపంబు జూపింప దరముగాదు
చూచుటకు ప్రయత్నముచేసి చూడవలయు.
పూలమాలలో దారము పొసగినటుల
మాయచే కప్పబడె జగన్నాయకుండు;
పూలుమెల్లగ కదిపినజాలు కనుల
ముందు సాక్షాత్కరించునా పుణ్యతముడు!
పుణ్యపురుషుల ఉపదేశములను వినుచు
వారు నడచిన త్రోవనుబట్టి పోవ
తెలియు దైవమహిమ! గాని కలడొలేడొ
యనువృథాప్రసంగముచేత గనుటయగునె?

— బావిశెట్టి వేంకటరమణమూర్తి.

(16వ పేజీ తరువాయి)

అపుడు పరమశివుడు లింగోద్భవ మూర్తియై కనిపించి తమ మువ్వురికి గల అభేదత్వమును, పరస్పరావలంబనమునూ నుడివెను. కావున లింగోద్భవమూర్తి స్వరూపమున అగుపడిన పరమాత్ముడద్వైత భావమును ప్రకటించుచూ "ఏకంసత్-విప్రా బహుధావదంతి" అను వాక్యమును రూఢీ పరచుచున్నాడు. అవసరమగునపుడు రూప ధారణముచేసి పరమశివుడు భక్తులను 'ఉద్ధరణ' చేయుచున్నాడు.

లింగము చేతనాచేతన రూపమగు సర్వ పదార్థములను వలయితము చేసి సర్వాధారయై వఱలునది. సర్వకారణమైనది. ఆకాశము లింగస్వరూపమని, భూమి తత్పీఠికయని ఆలయము సర్వభూతములని, లయించుటచే లింగమని అందురు. లింగమునుండి సర్వభూతములుద్భవించినవి. శాంభమైన తేజమే లింగము. అట్టి లింగస్వరూపుని, శివరాత్రినాడు అర్చించిన వారికి మోక్షము కరతలామలకము.

ఆయననర్చించునపుడు సర్వమంగళాలంకృతాకృతిగా ఆయనను భావించి పూజింపవలయును. పార్వతి లేనియెడల 'శివుడే' లేడు. అందరికిని ఐహికాముష్మికముల నిచ్చునది సర్వమంగళయైన పార్వతీదేవి భోగ, మోక్ష, సుఖములను దయచేయును. కావుననే ఆమెకును శివునకునూ అభేదము. శివుడు అర్థనారీశ్వరుడు.

అందువలననే ఆది జగద్గురు శంకరాచార్యులవారు శివుని, పార్వతిని ఒకటిగనే సంభావించి కీర్తించియున్నారు.

'అంభోధర శ్యామలకుంతలాయై
తటిత్ప్రభాతామ్ర జటాధరాయ
దివ్యాంబరాయై చ దిగంబరాయ
నమశ్శివాయై చ నమశ్శివాయ!
ప్రదీప్త రత్నో జ్వలకుండలాయై
స్ఫురన్మహా పన్నగ భూషణాయ
శివాన్వి తాయై చ శివాన్వితాయ
నమశ్శివాయై చ నమశ్శివాయ'.

మేఘసదృశమైన వినీలకేశములు కలిగి ప్రక్కనే తామ్రమువలె ప్రజలచే వెలుగు జటాజూటము గలవాడును ఒకవైపు దివ్యాంబరము కలిగి మరొక పార్శ్వమున దిగంబరత్వమును చూపుచున్నవాడునూ ప్రకాశమానమైన రత్నకుండలము లొక వైపు భాసింపగ, మరొకప్రక్క ఘనమైన సర్పహారమును భూషణముగ చేసికొని రాజిల్లుచున్నవాడునూ శివశక్తి యొక వైపును, శివరూపము మరొకవైపును చూపుచున్న పార్వతీ పరమేశ్వర ఏకస్వరూపమునకు నమస్కారము అని ఇంకనూ శ్రీ శివ పరమాత్మని శ్రీ శంకరాచార్యులు సర్వ మంగళాలంకృతాకృతిగ నుతించి యున్నారు. అట్టి శివస్మరణ నిరంతరము చేయవలెను.

శివరాత్రినాడు అప్రయత్నముగనైననూ తెలియకనైననూ, వ్యాజము చేతనైననూ మేల్కొని శివధ్యానమును చేయుటయో లేక శివపూజ చేయుటయో చేసినవారికి శుభ ఫలితము దక్కును. క్రూరమృగమునకు భయపడి తెలియక బిల్వవృక్షమునెక్కిన శబరుడు వెదజల్లిన బిల్వములు క్రిందనున్న శివలింగముపై పడుటచే అతనికి శివరాత్రి పూజాఫలితము దక్కినది. శివపరమాత్మని కృపకతుడు పాత్రుడయ్యెను. అట్లుండుటచే భక్తులైనవారు శివుని మనస్సునందుంచుకొని ధ్యానించుచూ శివరాత్రినాడు మేల్కొని యుండి అర్థరాత్రివేళ ఒక బిల్వదళము చేతనైననూ పూజించుట విధిగా చూచుకొన వలయును.

మఱి శివరాత్రినాడు మాత్రమే ఇంత ప్రాముఖ్యముగా శివపూజ ఏల చేయవలెనని కొందరికి సందేహము కలుగవచ్చును. అంతేకాదు ఇతర దినములలో శివపూజ చేసిన శివకృప కలుగును కదా, అనియు అనుకొనవచ్చును. మనస్సు వికారములకు లోనైనది, చంచలమైనది, దాని భావాదులు చంద్రుని ప్రభావమువలన చాలా వరకు మారుచూవచ్చిన వనుట విదిత్మే. అట్టి మనస్సు చంద్రుని వృద్ధిక్షయములనుసరించి యుండును. కృష్ణచతుర్ధశి రాత్రినాటికి మనస్సుపై చంద్రుని ప్రభావము చాల తక్కువగా నుండును. కావున ఆ దినము సాధకుడు మనస్సును నిగ్రహించుటకు ప్రయత్నించిన సఫలీకృతుడు కాగలడు. ఇట్లు ప్రతినెలలోనూ వచ్చు కృష్ణపక్షచతుర్ధశి రాత్రియూ 'మాస శివరాత్రి' యని పిలువబడి చంద్రునితనజటాజూటము నందుంచుకొన్న నిర్వికారుడైన పరమశివుని సోమశేఖరుని ఆనాడు ధ్యానించు వారికి మనోలయము జరుగుటకత్యంతావకాశము కల్గించుచున్నది. ఆనాటి రాత్రి పూర్తిగా అవికారుడైన పరమేశ్వరుని ధ్యానించుట విశేషము. ఈ సాధన మహాశివరాత్రినాడు అనగా మాఘ కృష్ణచతుర్దశినాడు చేసిన వారికి లింగోద్భవమూర్తియగు మహేశ్వరుని కృప అవిచ్ఛిన్నముగ లభింప గలదు.

కావున చంద్రశేఖరుని స్వరూపమును భావించి ఆయనను మహాశివరాత్రినాడు మేల్కొని సన్నుతించుట, మహాఋషు లందఱి చేతనూ శుభకరమని నియమింపబడియున్నది. ఈమహాశివరాత్రినాడే హాలాహల భక్షణముకూడా జరిగి, లోకక్షేమము కల్గినది.

— శివరాత్రినాడే శివస్మరణ చేసిన చాలునని ఇందలి అర్థముకాదు. సర్వకాల సర్వావస్థల యందునూ, పరమశివుని ధ్యానించుచూ, మహాశివరాత్రి వ్రతదీక్ష బూని వ్యవహరింపవలయును. అట్లైనచో సంసారబంధముల నుండి ఎల్లరకూ విడుదల లభింపగలదు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

ఉదయాస్తమాన సర్వ సేవాపథకం

తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి వారిని సంపూర్ణంగా అర్చించడానికి భక్తులకొక సదవకాశం!

తలుపులు తెరచినప్పటి నుండి తిరిగి తలుపులు మూసేవరకు ఒక దినంలో తిరుమల శ్రీవారి ఆలయంలో జరిగే సమస్త పూజావిధులను అనగా సుప్రభాతం, తోమాల, అర్చన (మూడు పర్యాయాలు) నైవేద్యం ఇంకా ఇతర ప్రత్యేక సేవలను ఉదయాస్తమాన సర్వసేవావిధి పథకం క్రింద భక్తులు తమ పేరిట స్వంత ఖర్చులతో స్వామివారికి జరిపించవచ్చును.

పథకంలోని ముఖ్యాంశాలు :

- కార్యనిర్వహణాధికారి, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం పేరిట ఒక లక్షరూపాయల విరాళాన్ని క్రాస్ చేసిన డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ ద్వారా చెల్లించాలి. శుక్రవారం సేవలకు మాత్రం మూడులక్షల విరాళం (అభిషేక నిమిత్తం) ఇవ్వవలసి వుంటుంది.

- భక్తులు తమ కైంకర్యములు జరిపే రోజున ఆరుమంది సభ్యులకు శ్రీవారి దర్శనం వుంటుంది. అనివార్య కారణాలవల్ల కొన్ని సేవలు రద్దుకాని పక్షంలో సుప్రభాతం, తోమాలసేవ, సహస్రనామార్చన, ఏకాంతసేవల వంటి అన్ని పూజావేళలలో శ్రీవారిని దర్శించవచ్చును. (శుక్రవారం తప్పించి)

- కైంకర్యదినాన ఆలయంలోపల దాత పేరు ప్రదర్శింపబడుతుంది. గోత్రాదులతో సహా దాతపేరును శ్రీవారి కొలువులో ప్రకటిస్తారు.

- ఆ దినాన జరిగే ఆర్జితసేవలన్నింటిని కైంకర్యదాత తనవారితోసహా తిలకించవచ్చును.

- కల్యాణోత్సవంలో శ్రీవారి ఉత్సవమూర్తులకు సమర్పించే శేషవస్త్రాలు మూడింటిలో ఒకదానిని గృహస్థుకు బహూకరిస్తారు. ఉచితప్రసాదంగా 25 లడ్డులను, 5 వడలను ఇస్తారు.

- వస్తువుల ధరలు గణనీయంగా పెరిగిపోయిన పక్షంలో పూజాకార్యక్రమాల అదనపు వ్యయాన్ని దాతలే భరించవలసి వుంటుంది. అందుకు సిద్ధంకానపుడు ఆనాటి అదనపు వ్యయం భర్తీ చేసేందుకు దేవస్థానం మరొకరి విరాళాన్ని స్వీకరించవలసి వస్తుంది. అటువంటి సందర్భాలలో ఒకరు లేదా అంతకు మించిన దాతల పేర్లతో ఆనాటి పూజలు జరుపబడుతవి.

- కైంకర్యములు జరిగే తేదిని గురించిన వివరాలను దేవస్థానం ఆయా దాతలకు తెలియచేయగలదు.

ఈ పథకం గురించిన ఇతర వివరాలకు - వివరణలకు కార్యనిర్వహణాధికారి, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం, తిరుపతి అనే చిరునామాకు వ్రాయండి.

చిదంబరయాత్ర

— శ్రీ ఎం. సి. శివశంకరశాస్త్రి

ఎంతోమంది ఋషులకు, పుణ్యపురుషులకు, భక్తులకు, మహాభక్తులకు జన్మనిచ్చిన భూమి మన భరతభూమి. మహాభక్తులలో శ్రేష్ఠతముడు నందుడు. నందుడు ఒక హరిజనుడు. ఓ బ్రాహ్మణ యజమాని ఇంట సేవకుడుగా వుండేవాడు.

ఒకనాటి రాత్రి ఓ బ్రాహ్మణ పండితుడు చిదంబరేశ్వరుని మహిమలను గురించి చెబుతూ ఆ పరాత్పరుని ఒక్కసారి దర్శించి ధ్యానిస్తే జన్మ తరిస్తుందని నొక్కి చెప్పగా విన్న నందుడికి ఎలాగయినా చిదంబర యాత్ర చేసి ఆ పరాత్పరుని దర్శించాలనే కోరిక కల్గింది.

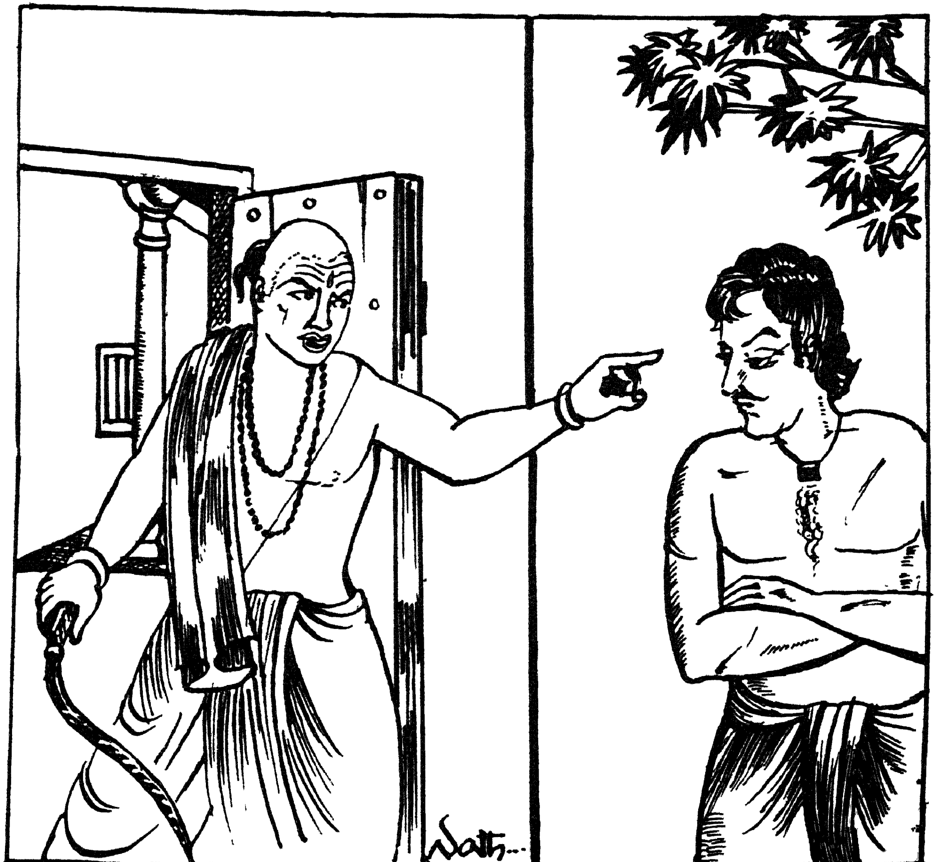
వెంటనే బ్రాహ్మణ యజమాని కడకెళ్ళి చేతులు జోడించి నుంచుని "అయ్యా! నటరాజుయొక్క దయ, ప్రేమను గురించి విన్నది మొదలు ఆ స్వామిని దర్శించాలనే కోరిక నాలో నానాటికీ ఎక్కువవుతోంది. నా మీద దయతలచి ఓ మూడు దినములు సెలవిప్పించారంటే వెళ్ళి ఆ పరమాత్ముని దర్శించుకుని వస్తాను" అంటూ వినయంగా పలికాడు నందుడు. "ఏమిటీ! చిదంబరం వెళ్ళి నటరాజును చూచి రావాలనే కోరిక కల్గిందా? నీవెంత? నీ కులమెంత?? ఛం-డా-లు-డా మారు మాటాడక వెళ్ళు" అని కొరడాతీసి కొట్టబోయాడు.

ఆ సమయానికి అక్కడే వున్న ఓ మాల పెద్ద అడ్డొచ్చి "బాబయ్యా! మాకు నటరాజులు, గిటరాజులు ఎందుకు చెప్పండి. మా భూస్వాములే మాకు దేవుళ్ళు. పెట్టినా కొట్టినా మీరే మాదిక్కు" అని ఎంతో బాధగా పలికాడు. "జుట్టు మెలిపెట్టి డొక్కలో పొడిచానంటే కుక్కినపేనులా చచ్చిపడి వుంటావ్" అంటూ పళ్ళు పటపటా కొరికాడు బ్రాహ్మణ యజమాని. "అయ్యా! నేను మీ సేవకుణ్ణి, నా ప్రాణాలు తీయటానికి కూడ మీకధికారం వుంది. కానీ నటరాజును దర్శించనిదే నే బ్రతకలేను, దయదల్చి ఓ మూడు దినములు మాత్రమే సెలవిప్పించండి" అని కన్నీరు కారుస్తూ ప్రార్థించాడు నందుడు.

ఇదంతా గమనిస్తున్న మరో బ్రాహ్మణునికి వొళ్ళు మండిపోయి "ఒరేయ్ నందిగా! దేవుడంటే నీకు చాల విశ్వాసం వుందికదూ?" అన్నాడు కళ్ళెర్రజేస్తూ. భగవంతుడంటే ఎవరికుండదు స్వామీ విశ్వాసం! సర్వశక్తుడు పరమదయాళువు అగు ఆ పరాత్పరుడే నాకు తల్లీ, తండ్రీ" అన్నాడు నందుడు. "ఎంతగా ఎదిగి పోయావురా ఛండాలుడా! నీవు ఛండాలకులంలో పుట్టావన్నది

మాత్రం మరచి పోకు" అన్నాడు విప్రుడు. "అన్నీ ఆ భగవంతునికే తెలియాలి" అన్నాడు నందుడు. "ఆఁ! అలారా దారికి ఆ భగవంతుడే నిన్ను ఛండాలునిగాను, సేవకునిగాను సృష్టించాడని నమ్ముతావా?" కర్కశంగా పలికాడు బ్రాహ్మణ యజమాని. "ఆ మాయామర్మం ఏమిటోగాని నన్ను నన్నుగా మాత్రం పుట్టించాడా దేవుడు. కామందులవారు కాదనక సెలవిప్పించండి" అంటూ మళ్ళీ దీనంగా ప్రార్థించాడు నందుడు.

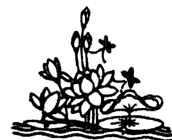
అందుకాబ్రాహ్మణునికి కోపంవచ్చి "ఒరేయ్! మాల మాదిగలకు చిదంబరంతో గాని, నటరాజుతోగాని పనిలేదు. మిమ్మ ల్నెలా పుట్టించాడో, ఎందుకు పుట్టించాడో ఆలోచించుకుని బ్రతకటం మీ ధర్మం" అన్నాడు. "స్వామీ! మీరన్నట్లు నేను దరిద్రుణ్ణి, అజ్ఞానినని నాకుబాగాతెలుసు బ్రాహ్మణుల కొక దేవుడని, మాలల కొక దేవుడని మీ గ్రంథాలు చెబుతాయేమోకాని నాకుమాత్రం తెలియదు. ఏదెలావున్నా యిప్పుడు మీరే మా స్వాములు. ఓ మూడు దినములు సెలవిప్పించారంటే చిదంబరేశుని దర్శించి రాగలను" అంటూ మళ్ళీ పాత పాటే మొదలెట్టాడు.

వీడికెలాగయినా తగిన బుద్ధి నేర్పించా లని నిశ్చయించుకున్న బ్రాహ్మణుడు. "ఒరేయ్ దురదృష్టం చేతనే నీకీ పాడుబుద్ధి పుట్టింది. మన పొలాల్లో ఆరు పొలాలు బాగా పండి కోతకు సిద్ధంగా వున్నాయ్. ఆ ఆరు పొలాల్లోను పంటకోసిన తర్వాత చిదంబరం కాకపోతే కాశీకి వెళ్ళిరా" అన్నాడు. వెంటనే కొడవలిచేతబట్టి ఆనందంగా పొలంకేసి వెళ్ళిపోయాడు నందుడు. అక్కడున్న వారందరూ బ్రాహ్మణుని తెలివి తేటలకు నందుని వెఱ్ఱితనానికి ఆశ్చర్యపడ్డారు.

మరుదినం తెల్లవారేసరికి నందుడు దొడ్డి వాకిట యజమాని దర్శనానికై ఎదురు చూస్తూ కూర్చున్నాడు, కొంత సేపటికి యజమాని బయటికొచ్చాడు. నవ్వు ముఖ ముతో నందుడు చేతులెత్తి నమస్కరిస్తూ "స్వామీ! ఆరుపొలాల్లోనూ వరికోత పూర్తి యింది. తమరు సెలవిస్తే....! అంటుండ గానే" ఏమిటీ! ఆరుపొలాల్లోనూ కోతపని పూర్తయిందా నా కళ్ళలో దుమ్ముకొట్టి పోదామనుకున్నావా?" అన్నాడాబాపడు. "లేదు బాబయ్యా! నిన్న సరాసరి ఇక్క ణ్ణుంచీ పొలానికెవెళ్ళి పగలు రాత్రీ భగ వంతుణ్ణే ధ్యానిస్తూ కోతపని పూర్తిచేసు కొచ్చాను. అనుమానం వుంటే మీరే స్వయంగా వచ్చి చూసుకోండి" అని చెప్పి బ్రాహ్మణ యజమానిని పొలానికి తీసుక పోయాడు నందుడు.

పొలంవైపుచూస్తే యజమానే దగ్గర వుండి పంట కోయించినట్టుగా వుంది. బాపనికాశ్చర్యంవేసి నందుని ముఖంకేసి తదేకంగా చూశాడు. బాపని మనసు మారి పోయింది. అతనికి కలిగిన ఆశ్చర్యానికి, పశ్చాత్తాపానికి అంతులేకపోయింది. ఇలాంటి భక్తుడు ఏక్కడా వుండడనుకుని సిగ్గుతో తలవంచుకున్నాడు బ్రాహ్మణ యజ మాని. అల్లంత దూరాన నించున్న నందుడు చేతులు జోడించి ఇక సెలవా స్వామీ అన్నాడు వినయంగా.

ఎప్పుడో ఒకప్పుడు మాలలకూ, బ్రాహ్మ ణులకు వున్న తేడా చూపిస్తానంటూ కోపంతో నందుణ్ణి కొట్టిన రాతిదెబ్బ నందుడి కుడి చెంపమీద స్పష్టంగా కనిపించేసరికి బ్రాహ్మ ణుని హృదయం ద్రవించి "నందా! నా నందా!!" అంటూ ఆనందంగా నందుడి దగ్గరికి నడచాడు. ఎప్పటిలాగే నందుడు అంటరానివాడుగా దూరంగా తప్పు కున్నాడు. "నాయనా నందా! ఇక దూరంగా వెళ్ళకు. నీవంటి మహాభక్తులు ఈ ప్రపంచంలోనే అరుదుగా వుంటారు. ఇన్నేళ్ళుగా ఎన్నెన్నో బాధలుపెట్టి నన్ను కళ్ళు తెరిపించావు. ఇక నన్ను క్షమించు" అన్నాడు బ్రాహ్మణుడు. ఆ పొగడ్తలు విన లేని నందుడు వినమ్రుడై "స్వామీ! భగ వంతుడు దయామయుడు. ఆయన కృపయే ఈ దీనునికి ప్రాప్తించింది. ఇక నాకు సెలవిప్పించ వలసినదిగా ప్రార్థన" అనే సరికి "నాయనా! నీకు సెలవిప్పించడానికి నేనెవణ్ణి. నీ విశ్వాసము, నీ ప్రేమ, నీ సద్వ ర్తనే నిన్ను చిదంబరానికి తీసుకపోతుంది. ఇప్పటికే నీ జన్మ ధన్యమైనది. నీవు నాకు గురుతుల్యుడవు. చిదంబరంలో నీ కొరకే కాక ఈ నిర్భాగ్యుని కొరకు గూడ ఆ పరా త్పరుని ప్రార్థించు." అని కన్నీరు కారుస్తూ నందుని రెండుచేతులూ పట్టుకుని వేడు కుంటూ మనసారా ఒక్కసారి నందుణ్ణి కౌగి లించుకున్నాడు బ్రాహ్మణయజమాని. "స్వామీ! నేను మాలవాణ్ణి" అన్నాడు నందుడు తానంటరానివాడుగా తెలియ జేస్తూ. "నీవు మాలకాదు. ఆ చిదంబరేశుని మెడలో పూమాలవు" అంటూ ఆనంద బాష్పాలు రాల్చాడు బ్రాహ్మణ యజమాని!

పాపలం

పాపలం .... పసిపాపలం
కన్నవారి ముద్దుబిడ్డలం
కలిసిమెలసి ఆడెదం
మనసు విప్పిపాడెదం .... ||

తెలుగుతల్లి పిల్లలం
భరతమాత బిడ్డలం
భావి భారత పౌరులం
నవభారత నిర్మాతలం .... ||

వయసున మేము పిన్నలం
చదువులు నేర్చెడి బాలలం
ప్రతిభను చూపెడి మిన్నలం
భాస్కరతేజ సమానులం .... ||

మాతాపితరుల కన్నులం
గురువులు మెచ్చెడి శిష్యులం
పెద్దలు ప్రేమించెడి పిల్లలం
పురాణపురుషుల వారసులం ....||

కులమతభేదాల్ మరచెదం
కలతలు మానిమెలిగెదం
స్వార్థం .... విడనాడెదం
మంచిని మమతను పెంచెదం ....||

— 'కొమరగిరి'

శ్రీనివాసకల్యాణము

(గతసంచిక తరువాయి)

(ఖరహరప్రియ రాగం—జంపెతాళం)

సిరి క్రోధవివశయై చింతాభరాత్మయై
పెరిమ విడనాడి ఎడవీడ బలుకంగా
హరియు కన్నుందమ్ములందు మందస్మితము
నెరయగా, నిటుపల్కె నెనరుట్టిపడగా.

కేశవ:- తరళాక్షి! యీ ముని విధాతృ పుత్రుడుగాడె
వరపౌత్రుడగు మనకు వరత త్త్వవిదుడు
పాపని దొసంగులను సైపరే తలిదండ్రుడు
లావగిది నీ మౌని సైపదగు మనకు—

కథక:- హరి యిట్లు పల్కుటయు—

కం. సిరియును కాలి బొటనవ్రేల్
ధరణిన్ రాయుచును, బాష్పధార లురలగా,

లక్ష్మి:- హరి నారాయణ కేశవ
పరమాత్మ ముకుంద మాధవాగోవిందా!.

ఉ. దేవరవారి యోరిమి కిదే నతిసేతును, మౌని త్రుళ్లరి
డై వెసదన్నెనాకు నెలపైన యురంబది చిత్తగించి మీ
భావము సమ్మతించినను, బాపురె! ఈ పెరవాని కాలితా
కేవముగాదె మానవతి కీ మొగమిచ్చక మేలశ్రీహరి.

ద్వి. మీసేవ యిన్నాళ్లు చేసినందులకు
దాసురాలికి అతతాయి భూసురుని
కాలితాకు లభించె, జాలు పదివేలు
ఏల నాకికతాల్మి? ఏల మీబల్మి?
సిరి భాగ్యవతి యంచు సరివారు మెచ్చ
పరువుగా నిన్నాళ్లు బ్రతికినదాన
నలుగురిలో యెట్లు తలయెత్తి కొందు?
సెలవిందు నాథ! ఈ చింతాభరమ్ము
అవమాన భారము నారి పోవగను
దవుదొల నెందైన తలదాచి కొందు.

కం. తొలి బాముల నేపాపము
సలిపితినో, ఆయఘమ్ము చల్లరగనా
తలపున మీ పదయుగమ్ము
నిలిపి తపము సలిపికొందు నీరజనయనా!

కథక:- అపుడు శ్రీహరి యేమని పల్కుచున్నాడు.

(కాంభోజ—త్రిపుట)

కేశవ:-దేవి! వలదీ యలుక నీ పదసేవకుల దెసదొసగు గల్గిన
కావదగదె దయావిధేయవుకావె సుదతీ ॥ దేవి ॥

నీవు లేని వికుంఠపుర మిది, నీవు విడియని ఎడదనాయది
దీవె లేని గృహమ్ముభాతిని తేజ మెడలున్ ॥ దేవి ॥

శ్రీనివాసుడసై తినిదయ, పూనిప్రోచితి ముజ్జగమ్ములు
వీని కెపుడనపాయినివి నీవేను గదవే! ॥ దేవి ॥

కడలిరాయని కేమిచెప్పుదు? కంజజున కెటు మోము
జూపుదు?

పడతి నన్నెడబాసి చనెనని నుడవగలనా? ॥ దేవి ॥

కథక:- అని యెంత ప్రార్థించినను శ్రీదేవి మానక్రోధమ్ము
విడువనేరక యిమనుచున్నది.

(అఠానా—జంపె)

లక్ష్మి:-ఎందున్ననాథ! యీ యిందిరకు మీ యడుగు
లందె డెందము వియ్యమందు నిది నిక్కువము॥ఎందు॥

దయయుంచి సెలవిమ్ము దాసి మ్రొక్కులు గొమ్ము
జయమగును గాక! నిర్భయము నీ కగుగాక! ॥ఎందు॥

కథక:- అని సెలవంది, భూనీళాదేవులం జేరబిలచి,

లక్ష్మి:-చెల్లియలార; మీవలనసేగి యొకప్పుడు నేనెరుంగ, నా
వల్లదొసంగు గల్గిన కృపన్ సయిరింపరె, నన్ను నంపరే!
ఎల్లయు దానవయై తిరుగు నెల్లపుడుం బలురూపులూనిశ్రీ
వల్లభు, డింతయేమరక వర్తిలుడమ్మ! శుభమ్ముమీకగున్!

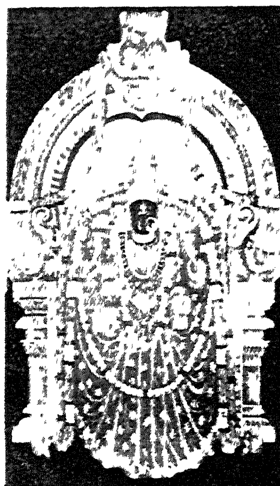
కథక:- హరిని వారలకప్పగించి, నిశ్చేష్టుడై తలవాల్చి
యున్న విభుని దెస కన్నీటితో మరలి కనుంగొనుచు, శ్రీదేవి
భూలోకమ్మునకుంజని, అందు కొల్లాపురమ్మున సకలా
భీష్టదాయినియై బహుకాలమ్ము వసించుచున్నంత—

సూత్ర:- అయ్యయ్యో! ఎంతపని జరిగిందండేనూ! లక్ష్మీ
నారాయణులకే తప్పలేదే యెడబాటు! ఆనారదుడు అడుగు
పెట్టగానే అనుకున్నాను. ఏదో మునుగుతుందని—

కథక:- ఇందులో నారదుడి దేమున్నదండీ! అంతా ఆ నారా
యణమూర్తి లీల తప్పితే, ఆ స్వామి దివ్యచిత్తాన ఎలా
ఉందో అలా జరక్కతీరదు. తక్కినవారంతా నిమిత్త
మాత్రులు.

సూత్ర:- యీ యాలీమొగుళ్ల కీచులాట బాగానేఉంది; కాని,
లక్ష్మీ అమ్మవారు వెళ్లిన పిమ్మట స్వామి ఏమిచేశారో?

కథక:- అంతట గోవిందుడు రమాదేవిలేని వైకుంఠంబున
నిలువ నొల్లక. కానున్న కార్యంబూహించినవాడై, భూనీ
ళలం బిలిచి, లక్ష్మిని వెదకి క్రమ్మర తెత్తుపనియు, అందాక

శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారి ఆలయం, తిరుచానూరు

నిత్యపూజా నివేదనలు

సుప్రభాతం — ఉ. 5.00 గం॥ నుండి 5-30 గం॥ వరకు

సహస్రనామార్చన — ఉ. 5-30 గం॥ నుండి 6-00 గం॥ వరకు

(రు. 6-50 టిక్కెట్‌తో నలుగురు వ్యక్తుల్ని అనుమతిస్తారు.)

నిత్యఅర్చన — ఉ. 6-00 గంటలకు

(ఏడాదికి రు 150/- లు చెల్లించిన గృహస్థులకు మాత్రమే.)

శుద్ధి, మొదటి గంట — ఉ. 6-15 గం॥ నుండి 6-45 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — ఉ. 6-45 గం॥ నుండి మధ్యాహ్నం 1-00 గం॥ వరకు

శుద్ధి, రెండవగంట — మ. 1-00 గం॥ నుండి 1-30 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — మ. 1-30 గం॥ నుండి రాత్రి 7-00 గం॥ వరకు

శుద్ధి, రాత్రికైంకర్యము — రా. 7-00 గం॥ నుండి 7-30 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — రా. 7-30 గం॥ నుండి 8-30 గం॥ వరకు

ఏకాంతసేవ — రా. 8-30 గం॥ నుండి 9-00 గం॥ వరకు

శుక్రవారాలలో....

సుప్రభాతం — ఉ. 4-00 గం॥ నుండి 4-30 గం॥ వరకు

సహస్రనామార్చన — ఉ. 4-30 గం॥ నుండి 5.00 గం॥ వరకు

(రు. 6-50 టిక్కెట్‌తో నలుగురు వ్యక్తుల్ని అనుమతిస్తారు)

నిత్యఅర్చన — ఉ. 5-00 గం॥ నుండి 5-15 గం॥ వరకు

శుద్ధి, మొదటిగంట — ఉ. 5-15గం॥ నుండి 5-45 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — ఉ. 5-45 గం॥ నుండి 7-00 గం॥ వరకు

సళ్ళింపు — ఉ. 7-00 గం॥ నుండి 7-30 గం॥ వరకు

మూలవర్లకు అభిషేకం — ఉ. 7-30 గం॥ నుండి 9-00 గం॥ వరకు

(100 రూ. టిక్కెట్‌తో ఇద్దరు వ్యక్తులకు మాత్రమే.)

అలంకారము, రెండవగంట — ఉ. 9-00 గం॥ నుండి 10-00 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — ఉ. 10.00గం॥ నుండి రాత్రి 8-00గం॥ వరకు

ఊంజల్ సేవ — రా. 7-00 గం॥ నుండి 8-00 గం॥ వరకు

(అద్దాలమండపంలో రు. 150 టిక్కెట్‌తో జరుపుకొనవచ్చును. గృహస్థుకు 5 గ్రాముల వెండి డాలర్ బహూకరిస్తారు.)

రాత్రిగంట — రా. 8-00 గం॥ నుండి 8-30 గం॥ వరకు

ఏకాంతసేవ — రా. 8-30 గం॥ నుండి 9-00 గం॥ వరకు

ఆర్జితం వివరాలు :

ప్రత్యేక దర్శనం: రూ. 2-00
సహస్రనామార్చన: రూ. 6-50
నిత్యఅర్చన: రూ. 150-00 (ఏడాదికి)
అర్చన: రూ. 1-00
హారతి: రూ. 0-50

పూలాభిషేకం (శుక్రవారాలలో) రూ. 100-00
ఊంజల్ సేవ (శుక్రవారాలలో) రూ. 150-00
తిరుచ్చి ఉత్సవం: రూ. 63-00
గజవాహనం: రూ. 32-00.

మీరు పార్షదులతో వైకుంఠము గనిపెట్టి యుండుండనియు జెప్పి వారల వీడ్కొని చనువాడై.

(ముఖారి—జంపె)

కేశవ:-ఎదమీది యిందిర ఎడబాయుగాకేమి
హృదయ పద్మము నందు ఇందిరాదేవి
వదిలమై లేదే? నిత్యానపాయిని కాదె?
ఇది జగన్మంగళా స్పద మౌనుగాకేమి ॥ ఎదమీద ॥

కథక:- అని చింతించి—

(సావేరి—జంపె)

ఏకతమ్మున వెడలె శ్రీకాంతుడావేళ
వైకుంఠమును వీడి వనమాలి దెసమాలి ॥ ఏకత ॥

పులుగుతత్తడి లేక, చిలువపానుపు లేక
చెలువెసగు వక్షమున కలిమిచెలి లేక ॥ ఏకత ॥

తొలిపల్కుల బరాబరుల సందడులు లేక
నలుకెలంకుల పార్షదుల హళాహళిలేక ॥ ఏకత ॥

వనజజాండము కుక్షి భరియించు తొలివేల్పు
అణువులో అణువగుచు అఖిలమ్ము తానగుచు ॥ ఏకత ॥

ఇట్లు భూలోకమ్మునకుం జని, రమాదేవి, వెండియు తన చెంతకు వచ్చునుపాయమ్ము చింతించుచు, శేషాచలమ్మునకేగి, అది ఏకాంత ప్రదేశమ్మని నిశ్చయించి, అందు వారాహ పుష్కరిణికి దక్షిణదిశ యందున్న తింత్రిణీవృక్షమ్ము చెంగటనున్న పుట్టలో సూక్ష్మరూపమ్మునం బ్రవేశించి, అజ్ఞాతమ్ముగా బహుకాలమ్ము గడపెనంతట—

సూత్ర:- చూడుబాబూ! తన భర్త ఇలా బెంగపెట్టుకు, అజ్ఞాతంగా పడివుంటే ఆ ఇల్లాలు లక్ష్మీఅమ్మవారు చూస్తూ ఊరకుందా?

కథక:- ఎందుకు ఊరకుంటుంది! ఏదో కోపంకొద్దీ బయలుదేరి వచ్చిందేగాని, అమ్మవారికి మాత్రం మనసు పీకుతూ ఉండదూ?

సూత్ర:- బాగా చెప్పేవునాయనా! నా ఆయువు కూడా పోసుకు వెయ్యేళ్ళు వర్ధిల్లు. ఆ ఆవిడకు మనస్సు పీకుతూఉన్నా ఆడవాళ్ళకుండే అభిమానం బయటపడ నివ్వదులే; ఏమంటావ్? ఊఁ తరువాత కథకానీ, విందాం—

కథక:- అంతట కొల్లాపురీ మహాలక్ష్మి అమ్మవారు శ్రీమన్నారాయణుని ప్రచ్ఛన్న వృత్తి నెరింగి తానొక గొల్లపడుచు వేషమూని బయలుదేరెనట. ఎటువలెనూ.

(బిలహరి—జంపెతాళం)

గొల్లపడుచై తాను కొల్లాపురీ లక్ష్మి
చల్లగొనరోయమ్మ చల్లోయనుచువచ్చె ॥ గొల్ల ॥

దయజిమ్ము కనుదమ్మి కాటుక ముసుంగుతో
మయిజారు కుడియోర పయట చెరంగుతో ॥ గొల్ల ॥

అలతికవ్వున గప్పి తెలి పల్వరుసదాలు
తలదుత్తపై బెట్టి తరపిదూడల పాలు ॥ గొల్ల ॥

పాపరాసెజ్జపై పాల్కడలి పవళించు
పాపనికి ప్రియమైన పాలు పాపహరాలు ॥ గొల్ల ॥

పాలుగొనరోయమ్మ! పాలో యనుచువచ్చె
వెన్నగొనరోయమ్మ! వెన్నోయనుచువచ్చె ॥ గొల్ల ॥

ద్వి. చోళ భూపాలకుం డేలేటి పురమునకు
శ్రీలలన యిటు గొల్ల చేడెయై చనుదేర
కపిలగోవై వచ్చె కమలాసనుడు తాను
త్రిపురాంతకుడు వెల్లక్రేవగుచు తోడరా.

సూత్ర:- ఏమిటీ! బ్రహ్మదేవుడూ శివుడూకూడా చక్కావచ్చారూ! అవునులే, దేవతలందరిదీ ఒకటే పార్టీ.

కథక:- ఇట్లు అజహరులు గోవత్సములై చనుదెంచిన సన్నయెరిగి రమాదేవి కన్నుక్రేవల ప్రియమ్ము దొలక వారల గారవించి, ఆ యావును, దూడను అమ్మ జూపెనట, ఎటువలెను.

(పూరీ కల్యాణి—జంపె)

లక్ష్మి:-చోళపురజనులార! సుకృతాత్ములార!
ఆలపాల్ద్రావు నిత్యానందులార! ॥ చోళ ॥

నాల్గుచన్నుల ప్రణవనాదాలు జుమ్మనగ
పాల్గురియు నీయావు బహుపుణ్యముల ప్రోవు ॥ చోళ ॥

నోసట మచ్చున్న ఈ పసిక్రేపు గుడుచుపై
నిసువులు పాల్ద్రావ విసమే యరిగిపోవు ॥ చోళ ॥

కొలువుండు నమ్మ ఈ గోవు ముఖమ్మున వాణి
విలసిల్లు నీ కోడె కలగలిసి శర్వాణి ॥ చోళ ॥

ఈ వత్సతరి రొక్క మిచ్చి కొనరారయ్య
శ్రీవత్సలాంఛనుని సేవించుకొనరయ్య ॥ చోళ ॥

కథక:- అంతట చోళరాజు దేవేరి తన బిడ్డ పాలకోసమై ముచ్చటపడి అడిగిన రొక్కమిచ్చి, ఆ యావును దూడను కొనినంత, రమాదేవియు సంతసించి, ఇంక శేషాచలవాసునకీయావు పాలొసంగి అకలి దీర్చుంగదా యని యథేచ్ఛం జనియె.

సూత్ర:- ఎంత పుణ్యాత్మురాలయ్యా ఆ రాణి! చతుర్ముఖుణ్ణీ త్రిలోచనుణ్ణీ తన కొట్టంలో కట్టి వేసుకొన్నది కదయ్యా!

కథక:- అవును, అదృష్టమంటే అలా కలసివచ్చిందే మరి!

సూత్ర:- బాగా చెప్పేవు, చూడు బాబూ! నీ పేరేమిటో చెప్పేవు కావు,

కథక:- ఏడుకొండల వాని పేరేనండి వేంకటరమణమూర్తి.

సూత్ర:- నాయనా! వేంకటరమణమూర్తీ! ఆ రాణి తన బిడ్డ కోసమని అవునంతముచ్చటపడి కొనుక్కొంది కదా! మరి ఆ పుట్టలో నారాయణమూర్తి పొట్ట యెలా నిండుతుందంటావు?

(సశేషం)

తిరుమల యాత్రికులకు సదుపాయములు

* * *

* అన్ని వర్గాలవారికి అందుబాటులో ఉండేటట్లు ఉచిత, పరిశుభ్రమైన సత్రాలు, లేదా సరసమైన రేట్లకు కాటేజీలలో ఆవాస సౌకర్యం.
* శ్రీవారిని దర్శించు యాత్రికుల క్యూషెడ్లలో గాలి, వెలుతురుగల విశాలమైన ఏర్పాటులు.
* క్యూ షెడ్లలోనే కాఫీబోర్డువారి అల్పాహార సదుపాయం.
* సరసమైన ధరలకు అన్నపుపొట్లాల అమ్మకం.
* యాత్రికులు వెలుపలకు రానక్కరలేకుండా క్యూలదగ్గరే మరుగుదొడ్డి సౌకర్యం.
* ఆంధ్రప్రదేశ్ పాలసరఫరా సంస్థచే స్వచ్ఛమైన పాలవిక్రయం.
* యాత్రికులు చదువుకునేందుకు దేవస్థానం ముద్రిత గ్రంథాలు. స్వామివారి, అమ్మవారి చిత్రపటాల అమ్మకం.
* క్యూలోని యాత్రికులకు విసుగులేకుండా ఉండేందుకు టెలివిజన్ ప్రదర్శనం, భక్తిసంగీత ప్రసారం.
* క్యూలైన్లలోను, తిరుమలకుపోవు కాలిబాట 7 వ మైలువద్ద వైద్యసదుపాయం.
* సామానులు, పాదరక్షలు భద్రపరచుకొనేందుకు ప్రత్యేక సౌకర్యం.
* తిరుమలలో సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీసునుండి వివిధప్రాంతాలకు ఆటో సౌకర్యం.

ఉచిత బస్సుసదుపాయం

* దళారీలనుండి వంచకులనుండి తప్పించేందుకు ముఖద్వారంలో పేష్కారుస్థాయి అధికారి సిబ్బంది.
* క్యూషెడ్లలోని యాత్రికుల ఫిర్యాదులు విచారించేందుకు కావలసిన సౌకర్యములకుగాను పేష్కారు స్థాయిలో మరొక అధికారి, సిబ్బంది.
* యాత్రికుల సామానులను భద్రంగా తిరుమలకుచేర్చే సౌకర్యం ఏర్పాటైంది. తిరుపతిలో ఏ సత్రములో నైనాగాని, టోల్ గేట్ వద్దగాని తమసామాగ్రి అప్పగించి రసీదుపొంది ఆ రసీదు తిరుమల సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీస్ దగ్గర కౌంటర్ లో ఇచ్చి సామాగ్రి పొందవచ్చును.
* దుండగులనుండి యాత్రికులను కాపాడేందుకు, తిరుమలకు వెళ్ళే దోవపొడుగునా రాత్రింబవళ్ళూ పోలీసు గస్తీ ఏర్పాటుచేయబడింది.
* దారిపొడుగునా మంచినీటి సదుపాయం ఉన్నది.
* రాత్రిపూటగాని, తెల్లవారుఝామునగాని కొండకు వెళ్ళదల్చుకొన్న వారికి వీలుగా మంచికాంతి శక్తిగల దీపాలు ఏర్పాటైనవి.
* వివిధప్రాంతాలనుండి వచ్చేయాత్రికులకు బోధపడేందుకుగాను తిరుమల సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీసులో, దేశంలోని ముఖ్యభాషలలో విచారణ కార్యాలయాలు.
* ప్రత్యేక కాటేజీలలోని అదనపు సౌకర్యాలు అంజనాద్రినగర్, శేషాద్రి, గరుడాద్రి, శంకుమిట్ట కాటేజీలలో కూడ ఏర్పాటైనవి.

(ఆకాశంలో ఎగిరిపోతూ రెండు పక్షులు మానవభాషలో మాట్లాడుకొంటూ పోతున్నట్లు - గాలి జోరుగావీస్తున్నట్లు - పక్షుల రెక్కల చప్పుడు ఆ గాలికి శ్రుతి పలుకుతున్నట్లు)

ఒకటోపక్షి: అటు చూడు! ఆ కోట పైన చంద్రకాంత శిలావేదిక మీద చల్లని వెన్నెట్లో విశ్రాంతి తీసుకొంటున్న వారెవరో గుర్తుపట్టావా?

రెండోపక్షి: తెలియకేం? జానశ్రుతి మహారాజు. మహావృష సామ్రాజ్యానికి ప్రభువు. ఆయన పేరుప్రతిష్ఠలు అది వరకు విని వున్నాం. ఎన్నో దాన ధర్మాలు చేసి పేరెన్నికగన్న ఏలిక అతడు.

ఒకటోపక్షి: ఆయన చేరువుగా ఎగురుకుంటూ పోదాంపద.

రెండోపక్షి: ఓ భల్లాక్ష! గబ్బిలాయిలాగా జానశ్రుతి కీర్తిప్రకాశానికి చేరువుగా అలా ఎగురుకొంటూపోతే భస్మం అయిపోతావు జాగ్రత్త! జానశ్రుతి ఎన్నో ధర్మశాలలు, విశ్రాంతి గృహాలు నడుపుతూ వుంటాడు. ఇతనితో సరితూగే భూరి దానాలు చేసే ధర్మప్రభువు ఈ లోకంలో మరొకడు లేడని గుర్తించు.

ఒకటోపక్షి: (హేళనగా పకపకానవ్వి) ఏమిటోయ్! ఎందుకు నన్నలా భయపెడుతావు? మనం ఎల్లప్పుడూ ఆకాశంలో విహరించే వాళ్ళం. మనకు ఈ లోకపుపోకడ బాగా తెలుసు. జానశ్రుతిలో ఏ గొప్పతనాన్ని చూచి అలా అతన్ని పైకిఎత్తేస్తున్నావు? ధర్మశాలల్లో, అన్నసత్రాల్లో అన్ని వేళలా అతిథులకు సౌకర్యాలు, భోజన సదుపాయాలు ఈ రాజు ఏర్పాటుచేస్తున్నాడు. సరే ఇవన్నీ ఏ భావంతో చేస్తున్నాడో నీకు తెలుసా? ఇంత చేస్తున్నా జానశ్రుతి మనస్సు నిర్మలంకాలేదు. తానేదో చాలా సాధించాననే దర్పం, గర్వం ఇతనిలో ఆవరించివున్నాయి. తనను పోలిన ధర్మదాత ఈ లోకంలో మరొకడు లేడనే అహంభావం ఇతని హృదయంలో నిండివుంది. అందుకనే వితరణ మూలాన సంభవించే సత్ఫలితాలన్నిటినీ సరిగ్గా అనుభవించలేకుండా వున్నాడు. మానసికంగా ఎదగలేదు. ఆధ్యాత్మికపు అనుభవానికి సన్నిహితంగా రాలేదు.

రెండోపక్షి: అయితే లోకంలోవున్న ప్రతిష్ఠకు; మనుష్యుల అంతరంగంలోవున్న యదార్థస్థితికి అంత తేడా వుంటుందన్న మాట. ఆధ్యాత్మికానుభవంతో ప్రశాంతమైన అంతరంగం గల వ్యక్తులెవరైనా నీకు తెలుసా?

ఒకటోపక్షి : ఆఁ!తెలుసు. బండితోలుకొంటూ బ్రతికే ఆత్మజ్ఞాని రైక్వుడు. ఆ మహానుభావునితో పోలిస్తే ఈ జానశ్రుతి ఏ స్థాయిలో వున్నాడో మనకు బోధపడుతుంది. కేవల దానధర్మాలతో విరామం లేకుండా జానశ్రుతి వుండటానికి మూల కారణం కీర్తికాంక్ష. అంతే. అతడు చేసే సత్కర్మలన్నీ కీర్తికామనా దూషితాలు. ఇక రైక్వుడో! ఉన్నచోటనేవుండి అన్నీ సాధించుకొంటున్నాడు. ఆత్మానుభవంతో విరాజిల్లుతున్నాడు. తన వృత్తి మానుకోలేదు. వైరాగ్యం అంటూ సమాజానికి దూరంగా పోలేదు. తన నిర్మల నిర్లిప్త జీవనానికి స్వస్తి చెప్పలేదు. అతనికి గతాన్ని గురించి చింతలేదు. భవిష్యత్తును గురించి ఆరాటంలేదు. చెప్పుఇప్పుడు ఎవరు గొప్పవారంటావో ?

రెండోపక్షి: నిశ్చయంగా రైక్వుడే! రైక్వుడే!

ఒకటోపక్షి: ఇక మనం తూర్పుకు ఎగురుకొంటూ పోదాంపద.

(అంతరిక్షంలో దూరదూరంగా ఆపక్షులు ఎగిరిపోతూ వెళ్తున్నట్లు)

జానశ్రుతి: ఏమిటీ పక్షుల సంభాషణ తీరు. 'నిశ్చయంగా రైక్వుడే! రైక్వుడే!' ఈ మాటలే నాగుండెలో ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి. రానురాను రాత్రి ప్రపంచాన్ని అంతటినీ చీకటి తెరలతో కప్పేస్తోంది. అయినా నిద్రపట్టడంలేదు. రైక్వుణ్ని గురించిన చింతనలతో రాత్రి గడిచిపోయింది. తూర్పుజేగురువారుతున్నది. ఉషస్తేజం విరాజిల్లుతున్నది. (ప్రభాత భేరీ నినాదం. ప్రాతఃకాలాన్ని సూచించే భూపాలరాగంతోవేణునాదం)

వైతాళికులు: మేలుకో! మహారాజా! మేలుకో! శత సహస్రానికి హస్తాలతో లోకానికి దానాలందించే ధర్మప్రభూ! మేలుకో! తూర్పున సూర్యుడు ఉదయిస్తున్నాడు. అతని కిరణాలు నీ కీర్తి తేజంలా విరజిమ్మబడుతున్నాయి. దేశదేశాలనుండి నీ దానాలు అందుకోడానికి జనాలు వస్తున్నారు. మేలుకో.

జానశ్రుతి: వైతాళికులారా! ఆపండి ఆ పొగడ్తలు. ఇంతవరకు నేను చాలా గొప్పవాడిననీ, ధర్మదాతననీ విర్రవీగాను. నా కన్నా మించినవాడు ఒకడున్నాడని తెలిసింది. ప్రస్తుతం మీరు నా ముందు నుండి వెంటనే వైదొలగండి.

(పిలిచేగంట మోగించిన చప్పుడు)

జానశ్రుతి: ఎవరక్కడ ?

రాజభటుడు: నేను ప్రభూ; ఏమిసెలవు.

జానశ్రుతి: నేను ఏలుబడి సాగిస్తున్న మహావృష సామ్రాజ్యంలో అంతావెతికి రైక్వుడనే వానిని గుర్తుపట్టి రావాలి. ఎక్కడున్నాడో మరి! ఆ మహాత్ముని దివ్య దర్శనభాగ్యం కలిగేవరకు నా మనస్సుకు స్థిమితంలేదు. నా ఆందోళనలకు అంతం లేదు. వెళ్ళు.

రాజభటుడు: సరే! వెళ్తున్నాను. (తనలో) రాజుగారి ఆజ్ఞవింతగా వుంది. అయినా రాజాజ్ఞ. (రాజభటుడు వెళ్ళినట్లు కొంత వ్యవధి).

రాజభటుడు: అబ్బ! మహావృష సామ్రాజ్యంలో ఎంతవెతికినా కన్పించడేం రైక్వుడు. ఈ అప్రసిద్ధుడైన వానిపట్ల ఎందుకో రాజుగారికి అంత శ్రద్ధ. ఏ విశేషంవుందో అతనిలో, ఏ పుట్టలో ఏ పామువుందో ఏమో! అనేక గ్రామాలు వెతికాను. అనేక పట్టణాలు కలయ చూచాను. రైక్వుని జాడ ఇంతవరకు తెలియలేదు. ఇప్పుడిప్పుడు త్వరలో అతడు కన్పిస్తాడనిపించి మంచి శకునాలు అడుగడుగునా అగుపడున్నాయి. ఇదేదో చిన్నారిపల్లె, అటు ఎవరో వెళ్తున్నారు. అడుగుతాను. చూడండి! ఈ ఊళ్ళో రైక్వుడనే వ్యక్తి ఎవరైనా వున్నారా ?

దారినపోయేవాడు: లేకేం. ఆయనది మా ఊరే, అలా అటుపోతే చెరువు వస్తుంది. ఆ చెరువు గట్టుమీదగా తూర్పుదిక్కుగా వెళ్తే అతడు వుండేచోటు వస్తుంది.

రాజభటుడు: చాలా సంతోషం. (రాజభటుని అడుగులచప్పుడు)

రాజభటుడు: ఎవరబ్బా అక్కడ బండిక్రింద కూర్చొన్నవాడు? ఆయనే రైక్వుడై వుంటాడు. (దగ్గరగా వెళ్ళి) అయ్యా! మీరేనా రైక్వుడంటే?

రైక్వుడు: ఆఁ! అవును నేనే. ఏంకావాలి?

రాజభటుడు: మా జానశ్రుతి మహారాజులుంగారు మీ జాడ కనుక్కొని రమ్మన్నారు. మీ కోసం దేశంలో చాలాచోట్ల వెతికాను. చివరకు మీ దర్శనం అయింది.

రైక్వుడు: మహారాజుగారికి నాతో ఏంపని?

రాజభటుడు: మహాత్మా! నీకు ఆ పని ఏమిటో తెలియదు. రాజాజ్ఞ శిరసావహించి మిమ్మల్ని వెతికాను. కనుక్కున్నాను. అంతే, ఇక తిరిగివెళ్ళి రాజుగారికి చెప్పాలి ఈ వార్త, సెలవు ఇప్పించండి వెళ్తా.

రైక్వుడు: సరే. (రాజధానికి తిరిగి రాజభటుడు వెళ్ళడం. రాజభవనం వీణా వాదన ధ్వని)

రాజభటుడు: జయము జయము మహారాజా! మీరు ఆజ్ఞాపించిన రీతిగా రైక్వుణ్ని ఒక మారుమూల పల్లెలో కనుక్కోగలిగాను.

జానశ్రుతి: రైక్వుడెలావుంటాడు? ఆయనలో ప్రత్యేకత ఏమిటి?

రాజభటుడు: అతడు బండి తోలుకొంటూ కాలక్షేపం చేసే నిర్లిప్తజీవి. నిరంతరం కళ్ళల్లో శాంతితేజం తొణికిసలాడుతున్న మహానుభావుడు.

జానశ్రుతి: త్వరగా వెళ్ళి నా ఆజ్ఞగా సేనానికి, మహామంత్రికి చెప్పు. సపరివారంగా వెళ్ళిత్వరలో రైక్వుని దర్శనం చేసుకొని రావాలి. అన్ని ఏర్పాట్లు త్వరలోనే జరిగిపోవాలి. (ఏర్పాట్ల హడావడి, పరివారంతో రైక్వుని వద్దకు రాజు బయలుదేరి వెళ్తున్నట్లు).

రైక్వుడు: ఏమిటో ప్రశాంతమైన ఈ చిన్నారి గ్రామంలో ఈ రాజ పరివార సంరంభం. రథాలు నడుపుకొంటూ వచ్చేవారు, గుర్రాలపై స్వారీ చేసుకొంటూ వచ్చే రౌతులు, ఎంత హడావిడి! అడుగో! మహారాజుకూడా వెనుక వస్తున్నాడు. ఏదో బలవత్తరమైన కారణం వుంటేగాని ఈ యాత్రచేసి వుండడు. సరే చూద్దాం. (మహారాజుకు జయ జయధ్వానాలు. రైక్వునికిదగ్గరకు చేరుకొన్న తర్వాత).

రాజపరివారం: (అందరూకలిసి) జయము జయము రైక్వా!

జానశ్రుతి: మహానుభావా! రైక్వా! ఇవిగో మా ప్రణామాలు.

రైక్వుడు: ఏం మహారాజా! ఇలా విచ్చేశారు?

జానశ్రుతి: మహాత్మా! ముందు నేను మీకు సమర్పించుకొనడానికి తెచ్చిన ఈ విలువైన కాన్కలు స్వీకరించండి.

రైక్వుడు: ఎందుకు నాకీ కానుకలు. అసలు మీకు ఏంకావాలి? మీ హృదయంలో మసలుతున్న ఆకాంక్ష ఏమిటి?

జానశ్రుతి: స్వామీ! చేతులు జోడించి అడుగుతున్నాను. ఒకసారి మేడమీదకూర్చొని విశ్రాంతి తీసుకొంటూ వుంటే ఆకాశంలో పక్షులు సంభాషించుకొంటూ ఎగురుతూ పోతున్నాయి. పక్షిభాష తెలిసిన నాకు వాటి సంభాషణ అర్థమైనది. అవి మీ మహత్త్వాన్ని గురించి పొగిడాయి. ఆ నాటినుండి మిమ్మల్ని చూడాలనే కోరిక అగ్నికీలయై నన్ను కాల్చసాగింది. ఇప్పటికి నా జన్మ ధన్యమైంది. నేను అందించే కాన్కలు స్వీకరించండి. నాకు కావాల్సినది ఆనందప్రాప్తికి హేతువైన తత్త్వజ్ఞానం, దానిని బోధపరచండి. నన్ను కృతార్థుణ్ని చెయ్యండి.

రైక్వుడు: ఓయి రాజా! ఈ కాన్కలకు ఆత్మజ్ఞానానికి పొత్తు ఏముందంటావ్? బండితోలి సంతృప్తిగా బ్రతుకుతూవుండే నాకు కొత్త అవసరాలేంలేవు. అయినా ఈ విలువైన వస్తువులను ఇక్కడకుతెచ్చి వాటివల్ల నా వద్దనుండి ఆత్మజ్ఞానం కొందామనుకోవడం అవివేకం. అమూల్యమైన కాన్కలతో, రాజ్యవైభవాలతో ఆత్మజ్ఞానాన్ని కొనలేవు. రాజా! ముమ్మాటికీ కొనలేవు. ఆత్మజ్ఞానం వ్యాపార దృష్టికి అందదు. అది విపణి వీధిలో అమ్ముడుపోయే వస్తువుకాదు. ఈ కాన్కలనన్నిటినీ నావద్దనుండి తొలగించి తీసుకొనిపో.

జానశ్రుతి: రైక్వా! మీ మందలింపు వ్యాకులకు నా మనస్సు చివుక్కుమన్నది. అయినా మీ నిరసనకు నేను అర్హుణ్ని. భౌతిక సంపదలకు ఆకర్షింపబడని మీ మహోన్నతహృదయ స్థితికి జోహారులు. ఆత్మానుభూతికి మార్గం ఏమిటి? నేనేం చెయ్యాలి?

రైక్వుడు: మహారాజా! సాధనచెయ్యాలి. మథన పడాలి. సాధనా పరితప్త హృదయంలో మార్పువస్తేగాని ఆధ్యాత్మికానుభూతి లభించదు.

జానశ్రుతి: మహాత్మా! ప్రస్తుతానికి సెలవు. నా హృదయం పరిపక్వం అయినప్పుడే నన్ను కటాక్షిద్దురుగాని లెండి. ఆక్షణం త్వరలోనే రావాలని ఆకాంక్షిస్తున్నా! ఆశీర్వదించండి, (మహారాజు తన పరివారంతో తిరిగి పోవడం. కొంత కాలవ్యవధి).

జానశ్రుతి: రైక్వులవారు చెప్పింది అక్షరాలా నిజం. నా ఐశ్వర్యం నాకు ఉన్నతమైన అనుభూతులను ఇవ్వనేఇవ్వదు. నా గుండెలోమార్పు నాకు అన్నీ కూర్చి పెడుతుంది. నా మనస్సులోని పరిపక్వత నా వ్యక్తిత్వానికి పుష్టికూర్చుతుంది. ఆధ్యాత్మికానుభూతి పొంది మనోనిశ్చలతను సాధించుకొనడాని ఇదే మార్గం. ప్రస్తుతం ఇన్నాళ్ళుగా నేను పడ్డ మథనకు ఫలంగా నా హృదయం నిర్మలంగా వుంది. రైక్వమహాశయుని మళ్ళీ దర్శించాలి. ఈ సారి ఆయన వద్దకు అట్టహాసంగా ఆడంబరంగా వెళ్ళను. నిర్లిప్త హృదయంతో వినమ్రంగా రైక్వుని వద్దకు వెళ్ళ జ్ఞాన భిక్ష పెట్టమని అడుగుతాను. (మహారాజు ప్రయాణాన్ని సూచించే గుర్రపు డెక్కల చప్పుడు).

రైక్వుడు: ఏం మహారాజా! మళ్ళీవచ్చావు. నీ ముఖం నిర్మలంగావుంది. ఆత్మజ్ఞానానికి పొందడానికి నువ్వు అర్హత సాధించి కొన్నట్లు అన్పిస్తోంది.

జానశ్రుతి: స్వామీ! ఎంతో మథనపడ్డాను. మనస్సుకు ప్రస్తుతం నైర్మల్యం, స్థిరతా వచ్చాయి. నన్ను శిష్యుడిగా స్వీకరించండి.

రైక్వుడు: సరే! అలా లేడి చర్మంమీద దగ్గరగా కూర్చో. కొన్ని విషయాలు వివరిస్తా.

జానశ్రుతి: అలాగే! ధన్యుణ్ణి.

రైక్వుడు: జానశ్రుతీ! ముందు నువ్వు చేసిన దానాలను గురించి దానివల్ల నీకు వచ్చిన మానసికదోషాలను గురించి చర్చిస్తాను. నువ్వుచేసే దానాలకు గర్వపడటం ఎంత అవివేకం! గర్వంతో దర్పంతో ఇందతా నా ప్రయోజకత్వమే అని ఏ పనీ చెయ్యవద్దు. అంటే కర్తవ్య దృష్టితో నిష్కామంగా నిర్మలంగా పనులు చెయ్యాలి అన్నమాట. అంతా నా ప్రయోజకత్వమే అనే ఊహ అహంకారాన్ని పుట్టిస్తుంది. అది ఆత్మ వినాశనానికి దారి.

జానశ్రుతి: నా హృదయంలోని ఆవేదన వల్ల ఆర్తివల్ల ఇలాంటి విషయాలు నాకు ఒక్కొక్కటే స్ఫురించడం ప్రారంభించాయి. మీ మాటలు నాలో వాటికి స్థిరత కూర్చుతున్నాయి. ఇంకా వివరించండి.

రైక్వుడు: రాజా! నీకు కలిగింది అందరికీ దానంఇవ్వు. కాని కేవల కీర్తికాంక్షతో మాత్రం ఆ దానాలు చేయడం శ్రేయస్కరంకాదు. నీ సంపత్తిని ఎవరికో ఇస్తున్నాననే భావంతో దానాలు చెయ్యవద్దు. ఈ సంపత్తి అంతా సర్వవ్యాపకమైన ఆత్మకు చెందినది. ఆ ఆత్మ తత్త్వంలో నేనున్నానని, ఇది మళ్ళీ ఆ ఆత్మతత్త్వానికే చెందుతుందని ఏదైనా ఎవరికైనా ఇచ్చావనుకో, అప్పుడు అహంకార భావం వుండదు. తెరిపిగా వుంటుంది. కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించినట్లు సంతృప్తిగా వుంటుంది. దానివల్ల ఆత్మానందం లభిస్తుంది. అప్పుడు ఆత్మతృప్తుడవు అవుతావు. ఇదీ మార్గం. మనం చేసే ఏ పనిలోనైనా నిర్వహణలో నిర్మలత సాధించుకొనడం ద్వారా ఆత్మానుభూతికి పయనించడం అనేది ఒక తిన్ననైన బాట.

జానశ్రుతి: మహాత్మా! మీ మాటలవల్ల నాకన్నీ కరతలామలకమౌతున్నాయి. వెలుగు సముద్రంలో ఈదులాడుతున్నట్లువుంది. ధన్యమైనది నాజన్మ.

✻

ప్రత్యేక కల్యాణోత్సవం

తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి ఆర్జిత కల్యాణోత్సవం - కలవారు మాత్రమే చేయగల కైంకర్యం కాదిప్పుడు! 1981 నవంబర్ 1వ తేది నుండి ఆర్జిత కల్యాణోత్సవం రేటు 2,000 రూ.లకు పెంచబడిన దృష్ట్యా సామాన్యులకు అందుబాటులోవుండే విధంగా కేవలం 500 రూ.లకే మాత్రమే వేరొక 'కల్యాణోత్సవం' ఏర్పాటయింది. గృహస్థుతోకలిసి ఐదుగురిని మాత్రమే అనుమతించే ఈ కల్యాణోత్సవంలో ప్రసాదాల పంపకం వుండదు. మిగతా అంశాలన్నీ మామూలుగానే వుంటాయి. ఈ కల్యాణోత్సవం జరిపించదలచేవారు—

పేష్కారు, తిరుమల ఆలయం సంప్రదించవలసి వుంటుంది.

★ ధర్మరక్షణ కార్యక్రమాలు ★

" గీతాజయంతి "

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం హిందూ ధర్మరక్షణ సంస్థ విజయవాడవారి ఆధ్వర్యంలో పూర్ణానందంపేట శ్రీ దాసాంజనేయ స్వామి కోవెలలో డిసెంబర్ 24, 25, 26 తేదీలలో గీతాజయంతి మహోత్సవములు వైభవముగా నిర్వహింపబడినవి.

ప్రతిరోజు నగర సంకీర్తన గీతాచార్యుల పూజ, సామూహిక గీతాపారాయణ కార్యక్రమములు ఉదయంపూట జరుపబడగా, సాయంత్రం బ్రహ్మశ్రీ వెంపటిలక్ష్మీ నారాయణశాస్త్రి, శ్రీ ఆచార్య యస్. వి. యల్. నర్సింహం శ్రీమతి టి. కె. చూడామణి గీతోపన్యాసములు భక్తులను రంజింప జేసినవి.

తొలుత ఈ కార్యక్రమాలను శ్రీ పులిపాటి వేంకటేశ్వరరావుగారు ప్రారంభించి యున్నారు. విజయవాడలోని స్థానిక పాఠశాల విద్యార్థినీ విద్యార్థులకు గీత సాంఖ్య యోగం స్థితప్రజ్ఞ లక్షణములపై పోటీ నిర్వహింపబడినది. ఈ పోటీలో 54 మంది పాల్గొన్నారు. స్థానికపాఠశాల అయిన సత్యనారాయణపురం శిశువిద్యా మందిరం ప్రాథమిక పాఠశాల, ఉన్నతపాఠశాలకు చెందిన విద్యార్థులు ఎక్కువ పాల్గొన్నారు.

ఈ పాఠశాల విద్యార్థులు మూడు వర్గాలలో పాల్గొని బహుమతి పొందినవారు. యు. కామేశ్వరశర్మ, వి. బాలకృష్ణ, కె. బి. వి. ఎస్. రామకృష్ణప్రసాద్, భాస్కర శర్మ, శ్రీనివాస్, యు. లక్ష్మణసూరి, జి. ఎస్. చక్రవర్తి. ఉయ్యూరు పాఠశాలకు చెందిన పి. శ్రీనివాసరావు, వేరొక విద్యార్థిని వి. దుర్గమ్మ బహుమతులు పొందిరి. ఆంధ్రపత్రిక ఉపసంపాదకులు శ్రీ డి.యం. కె. గాంధి బహుమతి ప్రదానము చేశారు. చాలామంది భక్తులు ప్రతిదినము పాల్గొని కార్యక్రమములు జయప్రదంచేశారు.

వరంగల్

1982 డిసెంబర్ 16 వ తేదినుండి వరసగా నెల దినములు వరంగల్ గీతా భవనంలో ధనుర్మాసోత్సవములు, గీతాసేవా మహిళా మండలి నిర్వహణలో శ్రీమాన్ ముడుంబై రామానుజాచార్యులు (వ్యవస్థాపకులు గీతా ప్రచారక పరిషత్) అధ్వర్యంలో జరుపబడినవి.

సంప్రదాయ పరంపరగా అవిచ్ఛిన్నముగావస్తున్న ఈధనుర్మాసోత్సవములను, వరంగల్ నగరంలో హిందుధర్మ రక్షణసంస్థ వ్యవస్థాపకులలో ఒకరైన శ్రీమత్ పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జీయర్ స్వాములవారు 1956 లో ప్రారంభించి యున్నారు. నాటినుండి ఈ ఉత్సవములను గీతాసేవా మహిళామండలివారు మిక్కిలి క్రమశిక్షణతో జరిపించుచున్నారు.

గీతా భవనమునందు శ్రీ పార్థసారధి స్వామివారి మహామండపమునందు, నిత్యము ఉదయం 6 గంటలనుండి వరసగా 12 గంటలవరకు నిర్ణీత కార్యక్రమములను ఏర్పాటు చేయుట జరిగినది.

సుప్రభాత గోష్ఠి తర్వాత నిత్యారాధనాదికము. శ్రీ విష్ణుసహస్రనామస్తోత్ర సమష్టి పారాయణము తిరుప్పావై దివ్య ప్రబంధ సమిష్టి సేవాకాలము లక్ష్మీ కృష్ణాష్టోత్తర సమష్టిఅర్చనా వైభవము, శ్రీ కృష్ణ శ్రీ ఆండాళ్‌యొక్క తిరునామసంకీర్తనము మంగళహారతులు తీర్థప్రసాద గోష్ఠి.

సాయంత్రం 5 గంటలనుండి 7-30 గంటలవరకు కవిశాబ్దిక కేసరి శ్రీమాన్ విద్వాన్ నల్లాన్ చక్రవర్తుల రఘునాథాచార్యస్వామి వారిచే తిరుప్పావై దివ్య ప్రబంధ కాలక్షేపము జరుపబడినవి.

ముక్కోటిఏకాదశి

ముక్కోటి ఏకాదశిరోజు ఉదయం 5 గంటలకు జరిగిన ద్వార దర్శనమునకు నగరం నలుమూలలనుండి విచ్చేసిన సేవార్థుల సందడితో మందిరం కిటకిటలాడినది. ప్రతి కుటుంబము తమ తమ గోత్ర నామములతో పూజలను జరిపించుకొని సమష్టి భగవన్నామ సంకీర్తన వైభవములో చేరి, తీర్థప్రసాదాదులను స్వీకరించి ఆనందించిరి.

గీతాజయంతి

ఇదే ఏకాదశిరోజున "గీతా జయంతి" కార్యక్రమము సమష్టిగా 18 అధ్యాయములు గీతా పారాయణము, గీతా ప్రచారక పరిషత్ వ్యవస్థాపకులు శ్రీమాన్ ముడుంబై రామానుజాచార్యులవారి ఆధ్వర్యములో జరుపబడినది. ఇందు ప్రస్ఫుటముగా అధ్యయనము చేయగలిగిన స్త్రీ-పురుషులు విశేష సంఖ్యలో పాల్గొనిరి.

గీతా హవనాదినము బాలబాలికలకు గీతా పోటీ పరీక్షలు పండితోపన్యాసములు చక్కగా జరిగినవి.

గీతా పోటీ పరిక్షలలో పాల్గొన్న స్థానిక గీతా విద్యాలయ బాలబాలికలకు తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ధర్మప్రచారమును దృష్టిలో నుంచుకొని "భర్తృహరిసుభాషితములు" అనే గ్రంథములను బహుమతులకై పంపించియుండిరి.

డా॥ యస్. పద్మనాభాచార్యగారి అధ్యక్షతన శ్రీ న. చ. రఘునాథాచార్యులవారు, శ్రీ ముడుంబై రామానుజాచార్యులవారు గీతాపోటీ పరీక్షలను నిర్వహించిరి.

(43 వ పేజీలో)

వార్తాలహరి

శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేద వైద్య కళాశాల

శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేద వైద్య కళాశాల జనవరి 21వ తేదినుండి పని చెయ్యడం ప్రారంభించింది. తొలుత కల్యాణి డామ్ రిజర్వాయర్ వద్దగల భవన సముదాయంలో దీనిని ప్రారంభించాలను కొన్నారు. కానీ ఆ భవనాల మరమ్మత్తు పని ఇంకా పూర్తికానందున విద్యార్థుల ప్రయోజనాల దృష్ట్యా ఈ సంవత్సరం నుండే కళాశాలను ప్రారంభించడం మంచిదని తిరుపతి యోగ శిక్షణాకేంద్రంలో తాత్కాలికంగా దీనిని నెలకొల్పుతున్నారు. 1982 – 83 విద్యా సంవత్సరానికి గాను 20 మంది విద్యార్థులను మొదటి సంవత్సరంలో చేర్చుకొన్నారు. వీరిలో 13 మంది యువకులు, 7 మంది యువతులు, వీరంతా రాయలసీమ జిల్లాలవారు. యోగ కేంద్రం లోని ఆయుర్వేద పరిశోధనాధికారి డాక్టర్ ఎస్. పి. దీక్షిత్ ఈ కళాశాలకు తాత్కాలిక ప్రధానాచార్యులుగా నియమితులయ్యారు. రానున్న ఐదు సంవత్సరాలలో ఈ కళాశాల సమగ్ర అభివృద్ధికిగాను తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం రూ. 23 లక్షల, 70 వేల రూపాయలను మంజూరు చేసింది.

ఉచితనేత్ర చికిత్స

ప్రఖ్యాత నేత్రవైద్యులు పద్మవిభూషణ్ డాక్టర్ పి. శివారెడ్డి సారథ్యంలో టి. టి. డి. ఉచిత నేత్రచికిత్సా శిబిరాన్ని నిర్వహించనున్నది.

ఫిబ్రవరి 25వ తేది నుండి మార్చి 7వ తేది వరకు తిరుపతిలో దేవస్థాన రెండవ కొత్త సత్రంలో జరిగే ఈ సేవా కార్యక్రమంలో శివారెడ్డిగారి డాక్టర్ల బృందంతోబాటు స్థానిక రుయా ఆసుపత్రి వైద్యులు దేవస్థాన వైద్య శాఖ సిబ్బందికూడా పాల్గొంటారు. ఫిబ్రవరి 25, 26వ తేదిలల్లో బయటిరోగులను పరీక్షించి ఫిబ్రవరి 27, 28 తేదిలలో శస్త్రచికిత్సలు జరుపుతారు. శస్త్రచికిత్సలు జరిగిన రోగులకు, వారి సహాయకులు ఒకరికి దేవస్థానం ఉచిత భోజనవసతి సౌకర్యాలను కలుగజేస్తుంది. రాష్ట్రంలోని అన్ని ప్రాంతాలలోని నేత్ర రోగులు ఈ సదవకాశాన్ని వినియోగించుకోవలసిందిగా తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం కోరుతోంది.

అన్నమాచార్యపీఠం

సంకీర్తనాచార్యులు శ్రీ తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యుల వారిపేరిట శ్రీవేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయంలో ఒక సాహిత్యపీఠం ఏర్పాటయింది. తెలుగు విభాగంలో రీడర్‌గా పనిచేస్తున్న శ్రీ కె. సర్వోత్తమన్ ఈ పీఠానికి సంచాలకులుగా నియమితులయ్యారు. డాక్టర్ ఎస్. బి. రఘునాథాచార్య సారథ్యంలో సంస్కృత విభాగంలో శ్రీ వేంకటేశ్వర అధ్యయనశాఖ ఒకటి ప్రారంభమైనది. శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయానికి రజతోత్సవ కానుకగా

నిర్వాహకమండలి నిర్ణయాలు

(సమావేశ తేది : 29–12–1982)

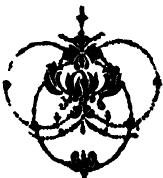
* తిరుపతి కల్యాణిడామ్ వద్దగల ప్రభుత్వ భవన సముదాయంతో బాటు అక్కడి ఇంజనీరింగ్‌శాఖ సిబ్బంది ఆరుమందిని దేవస్థాన స్వాధీనంలోకి తీసుకోవటం ఆమోదించటమైనది.
* టి. టి. డి. సహకారసంస్థ డైరెక్టర్లుగా దేవస్థానబోర్డు సభ్యులైన శ్రీ కె. వీరారెడ్డి, శ్రీమతి కె. ప్రభావతమ్మ గార్లను నామినేట్ చేసేందుకు తీర్మానించటమైనది.
* టి. టి. డి. కృత్రిమ అవయవ ఏర్పాటు కేంద్రంలో డెప్యుటేషన్‌పై పనిచేస్తున్న శ్రీ సి. ఎమ్. రాజ్‌ను రు. 900-40-1300-50-1500 వేతన స్కేలుపై దేవస్థాన సేవలోకి తీసుకొనేందుకు తీర్మానించటమైనది.
* సగంశాతం సబ్సిడీతో గొడుగులను, ఉచితంగా శేషవస్త్రాలను సరఫరాచేసే పథకాన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ఆలయాలకు మాత్రమేగాక దేశంలోని ఆలయాలన్నింటికీ విస్తరింపజేయటమైనది.
* తిరుమల శ్రీవారి ఆలయంలోకి ప్రయివేట్ ఫోటోగ్రాఫర్ల ప్రవేశాన్ని పూర్తిగా నిషేధిస్తూ తీర్మానించడమైనది.
* తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలలోని పారిశుద్ధ్యపు పనివారలకు మూడు జతల యూనిఫారాలు, రెండుజతల చెప్పులు మంజూరు చేసేందుకు అంగీకరించటమైనది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారు విరాళమిచ్చిన నిధులతో ఈ పీఠాల ఏర్పాటు జరిగింది.

స్థానికుల సమావేశం

ఇటీవల కొంతకాలంగా తిరుమలలోని స్థానికులు, పోలీసులు, దేవస్థాన ఉద్యోగుల మధ్య సమస్యలు సమసిపోయి సుహృద్భావ వాతావరణం నెలకొంటున్నది. తిరుమలలోని స్థానిక ప్రజాసంస్థలతో దేవస్థాన అధికారులు సన్నిహితత్వాన్ని పెంచుకోవటం ద్వారా ఇది సాధ్యమైంది. టి.టి.డి. కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ జి. కుమారస్వామి రెడ్డి ఇటీవల తిరుమలలో స్థానికుల సమావేశంలో మాట్లాడుతూ యాత్రికావసరాలతో పాటుగా స్థానికుల అవసరాలు తీర్చేందుకు కూడా దేవస్థానం తగిన కృషిచేస్తుందని చెప్పారు. స్థానికులకు కట్టెలు, బొగ్గులు సమృద్ధిగా లభించేలా చూస్తామని, పశువుల మేతకు స్థలం కేటాయిస్తామని తగిన స్థలాలలో టాక్సీస్టాండ్లు ఏర్పాటు చేస్తామని వాగ్దానం చేశారు. జిల్లా అదనపు పోలీసు సూపరింటెండెంట్ శ్రీ ఆర్. సీతారామారావు, టి.టి.డి. సంయుక్త కార్యనిర్వాహణాధికారి శ్రీ జి. వెంకటేశ్వర్లు తమ ప్రసంగాలలో దేవస్థాన ఆశయాల సాధనకు సహకరించవలసిందిగా స్థానికులకు విజ్ఞప్తి చేశారు.

స్థానికసంస్థల నాయకులు శ్రీయుతులు కె.ఎం. కృష్ణయ్య, కె. రాజగోపాల్, ఇ.వి. లక్ష్మీపతి, ఆకుల కృష్ణయ్య తదితరులు దేవస్థాన అధికారులతో సహకరించేందుకు తమ సంసిద్ధత వ్యక్తంచేశారు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ఆధ్వర్యంలో దక్షిణాదిరాష్ట్రాల హాకీటోర్నమెంటు జనవరి 27 వ తేది నుండి 30 వ తేది వరకు తిరుపతిలో జరిగింది. అనేకజట్లు పాల్గొన్న ఈ హాకీ పోటీలలో ఇండియన్ ఓవర్‌సీస్ బ్యాంక్, మద్రాసు జట్టు రోలింగ్ షీల్డును, రూ. 1250 నగదు బహుమతిని గెలుచుకుంది. టి. టి. డి. కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి, రోలింగ్‌షీల్డును బహూకరిస్తున్న దృశ్యం. పోటీల నిర్వాహకులు శ్రీ ఎం. రామకృష్ణయ్య (టి. టి. డి. వెల్‌ఫేర్ ఆఫీసర్) ను కూడా ఫోటోలో చూడవచ్చును.

ఇటీవల తిరుపతిలో జరిగిన భారతీయ సైన్సు కాంగ్రెస్ సమావేశాలలో ఏర్పాటైన టి. టి. డి. పుస్తక ప్రదర్శనశాల.

(45 వ పేజీ తరువాయి)

పరీక్షలలో పాల్గొన్న బాలబాలికల కందరకును కవిశార్దూలకేసరి, శ్రీ న. చ. రఘునాథాచార్యులవారు బహుమతుల నొసంగిరి.

ధనుర్మాసమునందు శ్రీ ఆండాళ్ వైభవములో పదిరోజులు, తిరుమంజనోత్సవమును పదిమంది సేవార్థులు రోజుకు ఒక్కరు చొప్పున జరిపించిరి.

10 వ తేదిన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి ఆలయంలో అధ్యయనోత్సవము ప్రారంభించి 12 వ తేదిన పరమపదోత్సవము వైభవముగా జరుపబడెను.

వేద దివ్యప్రబంధ అధ్యాపకులను శ్రీ వంగేటి జయలక్ష్మమ్మ ("గీతాసేవా మహిళామండలి" కోశాధ్యక్షురాలు) ఘనముగా సత్కరించిరి.

15 వ తేది సాయంత్రం జరిగిన శ్రీ గోదా కళ్యాణోత్సవమును శ్రీ యాదా నారాయణ దంపతులు మరియు శ్రీ కుక్కడపు కృష్ణమూర్తి కుమారుడు సంతోష్‌కుమార్ దంపతులు శ్రీ పులుమాట వెంకటయ్య దంపతులు వైభవముగా జరిపించిరి.

శ్రీమద్భాగవత సప్తాహ మహోత్సవము

కళింగపట్నం శ్రీ వేంకటేశ్వర భక్త సంఘం సారథ్యంలో గత సంవత్సరకాలము నుండి జరుగుతున్న శ్రీమద్భాగవత పురాణ కాలక్షేప పరిసమాప్తి సందర్భముగ 1982 డిశంబరు 9 వ తేదీ నుండి 16 వ తేదీ వరకు స్థానిక శ్రీమన్నారాయణ మందిరమున అగ్రహారమున మహావైభవముగ, భక్తి ప్రపత్తులతో నిర్వహింపబడినది. మొదటి దినమున ముందుగ విష్వక్సేనపూజ, పుణ్యాహవచనము, రక్షాసూత్రధారణతో ప్రారంభమైనది. తర్వాత శ్రీ డోల సీతారాములునాయుడు దంపతులు విజయ పతాకమును (కపిధ్వజమును) ఎగురవేసిరి. శ్రీ డా॥ యస్. చిట్టిబాబు శ్రీ ఎస్. అప్పారావురెడ్డి అఖండ జ్యోతులను వెలిగించగా, ఋత్విక్కులు వ్యాస, పోతన, భాగవతములను శ్రీ విష్ణుసహస్రనామ, శ్రీగీతా పారాయణలను ద్వాదశాక్షరీ అష్టాక్షరీ మంత్రజపములను సహస్రనామార్చనలు ఆరంభించిరి. సాయంత్రం 5-30 గం॥కు శ్రీమాన్ ఎస్. టి. పి. వి. కూర్మాచార్యులు గారు పరంధామ గతులైన శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య త్రిదండి శ్రీరామ రామానుజ జీయరుస్వామివారి విగ్రహమును ఆవిష్కరించి భాగవతోపన్యాసమును గావించిరి. ప్రతిదినం ఉదయం అర్చనలు పారాయణములు జరుగుతూ సాయంత్రం ప్రముఖపండితులచే భాగవతోపన్యాసములు గావింపబడినవి. పండిత సత్కారములు జరిగినవి. చివరగా 16 వ తేది యథాశాస్త్రముగ హవనము పూర్ణాహుతి జరిగినవి. ఈ సందర్భముగ శ్రీ భక్తసంఘంవారు అకించన నారాయణ సమారాధనముగూడ గావించిరి. పలు భక్తసంఘములు రాత్రి 11 గం॥ వరకు భజన సంకీర్తనలు జేసినవి.

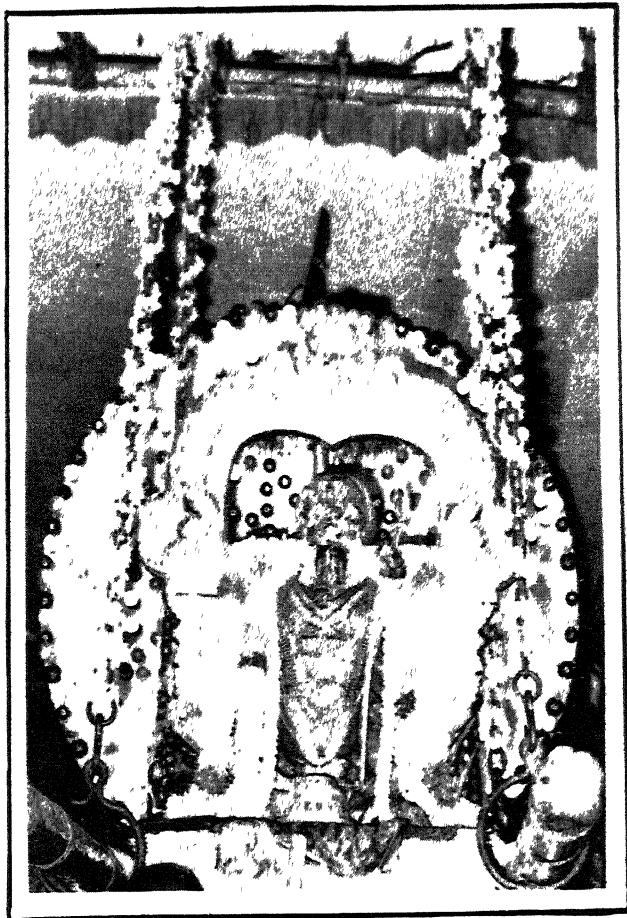
*

వెనుక అట్టమీది చిత్రం :

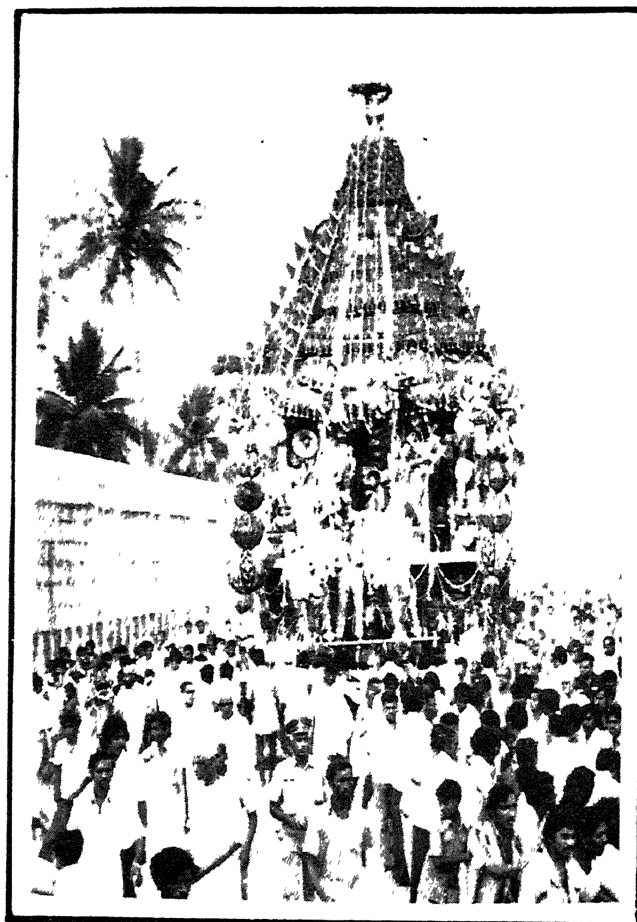
తిరుమల శ్రీవారి ప్లవోత్సవం

(1983 మార్చి 26 వ తేది నుండి 28 వ తేది వరకు)

Edited and Published on behalf of the T. T. Devasthanams by K. Subba Rao, M.A., and Printed at T.T.D. Press, by M. Vijayakumar Reddy, L.P.T., Manager, T.T.D. Press, Tirupati.

SRI KODANDA RAMA SWAMY TEMPLE, TIRUPATI.
TO 21.3.83] BRAHMOTSAVAM.

Regd. No. H/TRP/13. విడిప్రతి రూ. 1/-

